



Евгений Замятин

Ние

Глава 1.

Конспект:

Съобщението.

Най-мъдрата от всички линии.

Поемата.

Просто преписвам – дума по дума – поместеното днес в Държавния Вестник; „След 120 дни завършва строежът на ИНТЕГРАЛА. Скоро ще удари великият исторически час, когато първият ИНТЕГРАЛ ще полети във всемира. Преди хиляда години вашите героични прадеди покориха цялото земно кълбо и го подчиниха на Всеобщата Държава. На вас ви предстои още по-славен подвиг: да решите с помощта на този стъклен, електрически, огнедишащ ИНТЕГРАЛ безкрайното уравнение на Вселената. Предстои ви да подчините неизвестните същества, обитаващи други планети, може би все още в свободно, диво състояние, на благотворното робство на разума. Ако те не разберат, че им носим математически безпогрешно щастие, наш дълг е да ги принудим да бъдат щастливи. Но преди оръжието ще опитаме със слово.

От името на Благодетеля съобщаваме на всички номера във Всеобщата Държава:

Всеки, който усеща сили в себе си, е длъжен да подготвя трактати, поеми, манифести, оди или други съчинения за красотата и величието на Всеобщата Държава.

Това ще бъде първият товар, който ще понесе ИНТЕГРАЛЪТ.

Да живее Всеобщата Държава, да живеят номерата, да живее Благодетелят!“

Пиша и усещам: бузите ми пламтят. Да: да се реши грандиозното всемирно уравнение. Да: да се изправи нелепата крива, да се опъне по допирателната – асимптотата – по правата. Защото линията на Всеобщата Държава е правата. Великата, божествената, точната, мъдрата права – най-мъдрата от всички линии...

Аз, Д-503, съм само един от създателите на ИНТЕГРАЛА, само един от математиците на Всеобщата Държава. Свикналото ми с цифрите перо не е в състояние да създаде музика от асонанси и рими. Само ще се опитам да запиша онова, което виждам, което мисля – по-скоро онова, което ние мислим (точно така: ние, и нека това НИЕ стане заглавие на

моя дневник). Но нали той ще е производна от нашия живот, от математически съвършения живот на Всеобщата Държава – а щом е така, няма ли да бъде поема сам по себе си, независимо от моята воля? Ще бъде – вярвам, зная го.

Пиша и усещам: бузите ми пламтят. Сигурно нещо подобно чувства жената, когато за първи път долови в себе си пулса на новото, още мъничко, сляпо човече. Това съм аз и същевременно не съм аз. И месеци наред трябва да го храня със своите сокове, с кръвта си, а после – с болка да го откъсна от себе си и да го положи в нозете на Всеобщата Държава.

Но аз съм готов както всеки или почти всеки от нас. Готов съм.

Глава 2.

Конспект:

Балетът.

Квадратната хармония.

Хиксът.

Пролет. От дивите невидими равнини иззад Зелената Стена вятърът носи жълтия меден пращец на някакви цветя. Устните пресъхват от този сладък пращец – току ги ближеш с език – и навярно такива сладки са устните на всички жени, които вървят насреща ти (и на мъжете, разбира се). Това малко пречи да мислиш логично.

Но пък какво небе! Синева – и никакъв облак не го загрозява (какъв странен вкус са имали древните, щом техните поети са се вдъхновявали от тези нелепи, хаотични, глупаво изтикващи: се кълбета пара). Аз обичам – сигурен съм, че няма да сбъркам, ако кажа: ние обичаме само стерилното, безупречното небе. В такива дни целият свят е излят от същото устойчиво, вечно стъкло както и Зелената Стена, както и всички наши сгради. В такива дни виждаш самата синя дълбина на нещата, някакви неизвестни дотогава, изумителни техни уравнения – виждаш ги в най-обикновеното, делничното.

Да вземем дори това. Днес сутринта бях на хелинга, където се строи ИНТЕГРАЛЪТ, и изведнъж видях машините: въртяха се със затворени очи, в самозабрава, кръглите глави на регулаторите; лъскавите мотовилки сновяха наляво-надясно; гордо поклащаше рамене балансьорът; танцуваше длетото на дълбачната машина в такта на нечута музика. Изведнъж видях цялата красота на този грандиозен механичен балет, облян от нежносиньото слънце.

И по-нататък – въпрос към себе си: защо е красиво? Защо този танц е красив? Отговор: защото е несвободно движение, защото целият му дълбок смисъл е тъкмо в абсолютната естетическа подчиненост, в идеалната несвобода. И ако е вярно, че прадедите ни са се отдавали на танца в най-вдъхновените мигове на своя живот (религиозни мистерии, военни паради), това ще рече само едно: инстинктът за несвобода е органично присъщ на човека още от древността и ние, в днешния ни живот – само съзнателно...

Налага се да прекъсна: щракна номераторът. Вдигам очи: разбира

се, О-90. След половин минута тя самата ще бъде тук – да ме вземе за разходка.

Милата О! – винаги ми се е струвало, че прилича на името си: с десет сантиметра по-ниска от Идеалната Майка, цялата закръглена, и розовото О – устата – отворена винаги когато ме слуша. И още: пухкавата гънчица около китката ѝ – като на дете.

Когато влезе, у мен все още с пълна сила бучеше маховикът на логиката и аз по инерция заговорих за току-що установената от мен формула, в която влизахме и ние всички, и машините, и танцът.

– Чудесно е. Нали? – попитах аз.

– Да, чудесно е. Пролет – розово ми се усмихна О-90.

Ето, представете си: било пролет... Тя – за пролетта. Това са жените... Замълчах.

Долу. Булевардът е многолюден: в такова време обикновено изразходваме личния си следобеден час за допълнителна разходка. Както винаги от всички тръби-комини на Музикалния Завод се лееше Маршът на Всеобщата Държава. Номерата следваха в стройни редици, по четирима, и възторжено тактуваха – стотици, хиляди номера в синкави юнифи¹, със златни плочки на гърдите – държавния номер на всеки. И аз – пие, четиримата – сме една от безбройните вълни на този могъщ поток. Отляво е О-90 (някой от косматите ми прадеди преди хиляда години сигурно би я нарекъл със смешната дума „моята“); отдясно – два непознати номера, женски и мъжки.

Блаженосиньо небе, мънички детски слънца във всяка метална плочка с номера, непомрачени от безумието на мислите лица... Лъчи – разбирате ли: всички те са от някаква единна, лъчиста, усмихваща се материя. А медните тактове: „Тра-та-та-там. Тра-та-та-там“, това е такава блеснала на слънцето медна стълбица, и с всяка нота се издигате все по-нагоре, в главозамайващото синьо висине...

И също както сутринта, на хелинга, отново видях – сякаш за първи път в живота си видях всичко: нерушимите прави улици, лъчистия стъклен паваж, божествените паралелепипеди на прозрачните жилищни сгради, квадратната хармония на сиво-синкавите редици. И сякаш не цели поколения, а аз, самият аз съм победил стария Бог и стария живот, самият аз съм създал всичко това – и сякаш съм някаква кула, страхувам се да си помръдна лакътя, за да не се посипят отломки от стени, куполи и машини...

1. Вероятно от древното *uniforme*. – Б. а.

А след миг – скок през вековете, откъм – Спомних си (очевидно обратна асоциация) – ненадейно си спомних една картина в музея: някогашен булевард, от двайсетия век, оглушително пъстра, безредна тълпа от хора, колела, животни, афиши, дървета, багри, птици... Разправят, че наистина е било така – можело е да бъде. Стори ми се толкова неправдоподобно, толкова нелепо, че не се стърпях и прихнах да се смея. И веднага ехо – смях – отдясно. Обърнах се: пред очите ми – бели – необикновено бели и остри зъби, непознато женско лице.

– Извинете – каза тя, – но вие така вдъхновено обгръщате всичко с поглед като някакъв митичен бог в седмия ден от сътворението. Сякаш сте сигурен, че и мен сте сътворили тъкмо вие, а не някой друг. Много съм поласкана...

Всичко това без усмивка, дори, бих казал, с известна почтителност (може би тя знае, че съм от създателите на ИНТЕГРАЛА). Но не съм сигурен: в очите или във веждите – някакъв странен, дразнещ хикс, ала не мога да го уловя, да му дам цифров израз.

Кой знае защо, се смутих и леко объркан, започнах логически да мотивирам смеха си. Съвършено ясно е, че този контраст, тази непроходима пропаст между сегашно и минало...

– Но защо да е непроходима? (Какви бели зъби!) Над пропастта може да се прехвърли мост. Представете си само: барабан, батальони, редици – нали това също го е имало – следователно...

– Е, да: ясно! – извика тя (мислите ни поразително се пресякоха: тя – почти с моите думи – онова, което записвах преди разходката).

– Разбирате ли: дори мислите. Така е, защото никой от нас не е „един“, а само „един от“. Толкова сме еднакви...

Тя:

– Сигурен ли сте?

Зърнах вдигнатите ѝ под остър ъгъл към слепоочията вежди – като острите рогчета на хикса и, кой знае защо, отново се смутих; погледнах надясно, наляво – и...

Отдясно – тя, рязка, упорито-гъвкава като тънка жилава пръчка, I-330 (виждам вече номера ѝ); отляво – О, съвсем друга, цялата от окръжности, с детската гънка на ръката; и в края на нашата четворка – непознат мъжки номер – някак двойно извит като буквата S. Всички бяхме различни...

Тази отдясно, I-330, явно улови объркания ми поглед – и въздъхна:

– Да... Уви!

Всъщност това „уви“ бе съвсем намясто. Но отново нещо в лицето

или в гласа й...

– Никакво „уви“ – казах с неприсъща за мен рязкост. – Науката се развива и очевидно ако не сега, след петдесет, сто години...

– Дори носовете на всички...

– Да, носовете – вече почти крещях. – Щом има някакъв, все едно какъв повод за завист... Щом моят нос е като копче, а неговият...

– Е, вашият нос е дори „класически“, както са казвали едно време. Но, виж, ръцете... Хайде, покажете, покажете си ръцете!

Не понасям да ми гледат ръцете: целите космати, рунтави – някакъв нелеп атавизъм. Протегнах ръка и – с възможно най-безразличен глас – казах:

– Маймунски.

Тя погледна ръцете, после лицето ми:

– Извънредно любопитен акорд. – Преценяваше ме на око като на кантар, мярнаха се пак рогчетата в края на веждите.

– Той е записан при мен – радостно-розово отвори уста О-90.

По-добре да беше мълчала – това вече бе напълно излишно. Изобщо тази мила О... как да кажа... при нея е неправилно изчислена скоростта на езика, секундната скорост на езика винаги трябва да бъде по-малка от секундната скорост на мисълта.

В края на булеварда камбаната на акумулаторната кула гръмко удари 17. Личният час свърши. I-330 си тръгна с S-образния мъжки номер. Той внушава някакво уважение и – сега виждам – лицето му сякаш ми е познато. Някъде съм го срещал, но в момента не мога да си спомня.

На сбогуване I – все тъй хиксово – ми се усмихна.

– Наминете вдругиден в аудиториум 112. Повдигнах рамене:

– Ако получа наряд за аудиториума, който споменахте... Тя – с някаква странна увереност:

– Ще получите.

Тази жена ми действуваше неприятно като случайно заседнал в уравнението неразложим ирационален член. Радвах се, че ще остана поне за малко насаме с милата О.

Хванати за ръка, ние изминахме четири пресечки на булевардите. На ъгъла тя трябваше да завие надясно, аз – наляво.

– Така бих искала да дойда днес при вас, да спуснем щорите. Точно днес, сега... – плахо вдигна О към мен кръглите си, кристалносини очи.

Милата. Какво да й кажа? Нали вчера беше при мен и чудесно знае, че най-близкият ни сексуален ден е вдругиден. Това е просто същото „изпреварване на мисълта“ – както се случва (понякога вредно)

преждевременно да се подаде искра в двигателя.

На раздяла два... не, ще бъда точен, три пъти целунах чудесните й сини очи, непомрачени от нито едно облаче.

Глава 3.

Конспект:

Сакото.

Стената.

Скрижалите.

Прегледах написаното вчера – и виждам: не съм достатъчно ясен. Тоест всичко е напълно ясно за всеки от нас. Но зная ли, може би вие, неизвестните, които ще получите от ИНТЕГРАЛА моя дневник, може би вие сте прочели великата книга на цивилизацията едва до страницата, до която са стигнали и прадедите ни преди 900 години. Може би не знаете дори такива азбучни понятия като Часови Скрижали, Лични Часове, Идеална Майка, Зелена Стена, Благодетел. Смешно е и в същото време много трудно да говоря за всичко това. Все едно някой писател, да кажем, от двайсетия век да вземе да обяснява в романа си какво е „сакото“, „квартира“, „съпруга“. А впрочем ако романът му е преведен за диваци, нима е възможно да се мине без бележка относно „сакото“?

Сигурен съм, че докато дивакът е гледал „сакото“, си е мислил: „За какво ли ще е това? Излишно бреме.“ Може би точно така ще погледнете и вие, когато ви кажа, че никой от нас не е бил отгътък Зелената Стена още от времето на Двестагодишната война.

Но, мили мои, трябва поне малко да се мисли, това доста помага. Нали се знае, че цялата човешка история, доколкото ни е известна, е история на прехода от скитничеството към уседналия начин на живот. Не следва ли оттук, че най-уседналият начин на живот (нашият) е и най-съвършен (нашият). Ако хората са скитали от единия до другия край на земята, това е ставало само в предисторическите времена, когато е имало нации, войни, търговия, откриване на разни америки. Но защо, кому е нужно това сега?

Допускам: навикът към уседналия живот е възникнал не без усилие и не веднага. Когато по време на Двестагодишната война всички пътища били разбити и обрасли с трева, в началото сигурно е изглеждало много неудобно да се живее в градове, отрязани помежду си от зелените дебри. И какво от това? След като изчезнала опашката на човека, той вероятно също не се е научил отведнъж да пъди мухите без нейна помощ. На първо време безспорно му е било мъчно за опашката. Но сега –

можете ли да си представите да имате опашка? Или: можете ли да си представите, че сте гол на улицата, без „сако“ (възможно с още да се разхождате по „сака“). Същото е и в случая: не мога да си представя града, без да е облечен със Зелената Стена, не мога да си представя живота ни без цифровите обковки на Скрижалите.

Скрижалите... Ето, в този момент от стената в моята стая строго и нежно ме гледат в очите техните цифри – пурпурни върху златен фон. Неволно си спомням онова, което древните са наричали „икона“, и изпитвам желание да пиша стихове или молитви (което е едно и също). Ах, защо не съм поет, че да ви възпя достойно, о, Скрижали, о, сърце и пулс на Всеобщата Държава.

Всички ние (а може би и вие) още като деца, в училище, сме чели най-великия от познатите ни паметници на древната литература – „Разписание на влаковете“. Но сложете дори него до Скрижалите – и ще видите редом графит и диамант: съставът им е един и същ – С, въглерод, но как сияе – прозрачен и вечен – диамантът. Дъхът ви спира, когато с грохот летите по страниците на „Разписанието“. Но Часовите Скрижали най-вече превръщат всеки от нас в стоманен, шестколесен герой на велика поема. Всяка сутрин, точни като колела, в един и същи час, в една и съща минута, ние, милионите, ставаме като един. В един и същи час едномилонно започваме работа – едномилонно я свършваме. И сливайки се в единно, милионноръко тяло, в една и съща, определена от Скрижалите секунда ние вдигаме лъжиците до устата си, в една и съща секунда излизаме на разходка, отиваме в аудиториума, в залата за Тейлорови упражнения, прибираме се за сън...

Ще бъда напълно откровен: ние също все още нямаме абсолютно точно решение на задачата за щастието: два пъти на ден – от 16 до 17 и от 21 до 22. единният мощен организъм се разпада на отделни клетки: това са установените от Скрижалите Лични Часове. В тези часове ще видите: някои са в стаите си с целомъдрено спуснати щори, други отмерват стъпки под медните звуци на Марша по булеварда, трети – като мен сега – са седнали зад бюрото. Но аз твърдо вярвам – нека ме нарекат идеалист и фантазьор – вярвам: рано или късно ще намерим и за тези часове място в общата формула, рано или късно всичките 86 400 секунди ще се вместят в Часовите Скрижали.

Много невероятни неща съм чел и слушал за времената, когато хората са живеели още в свободно, тоест неорганизирано, диво състояние. Но най-силно ме е поразявало точно това: как тогавашната държавна власт – та дори и в зародиш – е могла да допусне хората да живеят без

каквото и да било подобие на нашите Скрижали, без задължителните разходки, без точно определените часове за хранене, ставали и лягали, когато си искат; някои историци дори твърдят, че през онези времена улиците цяла нощ били осветени, хората денонощно се разхождали или пътували.

Ето, това изобщо не мога да го осмисля. Колкото и да е бил ограничен разумът им, все пак е трябвало да разбират, че такъв живот е истинско поголовно убийство – само че бавно, ден след ден. Държавата (хуманността) забранявала убийството на отделния човек, а не забранявала унищожението на милионите наполовина. Значи, да се убие един, тоест да се намали сборът от човешки съществувания с 50 години, е престъпно, а да се намали сборът от човешки съществувания с 50 милиона години – не е престъпно. Смешно, нали? У нас всеки десетгодишен номер ще реши за половин минута тази математико-морална задача, а при тях това не са могли да сторят всичките им кантовци, взети заедно (защото нито един от кантовците не се досетил да изгради научна система на етиката, тоест основана върху изваждане, събиране, деление и умножение).

А нима не е абсурд, че държавата (и се е осмелявала да се нарича държава!) е могла да остави без всякакъв контрол сексуалния живот. Който, когато и колкото искал... Абсолютно ненаучно, като животни. И като животни, слепешката, раждали деца. Не е ли смешно: да познаваш овощарството, птицевъдството, рибовъдството (имаме точни данни, че са ги познавали) и да не съумееш да стигнеш до последното стъпало на тази логическа стълбица: детевъдството. Да не стигнеш до нашите Идеална Майка и Идеален Баща.

Толкова е смешно и неправдоподобно, че само като го написах, се сепнах: ами ако вие, непознати читатели, ме сметнете за злобен шегобиец? Ако помислите, че просто искам да се подиграя с вас и уж на сериозно ви разказвам абсолютни глупости?

Знайте, че, първо: не умея да се шегувам: във всяка шега има – като неявна функция – и лъжа; и второ: Всеобщата Държавна Наука твърди, че животът на древните е бил точно такъв, а Всеобщата Държавна Наука не може да греши. Пък и за каква държавна логика да говорим, когато хората са живеели в състояние на свобода, тоест като животни, маймуни, като стадо. Какво да искаме от тях, щом дори в наше време някъде от дъното, от косматите дълбини – все още се чува дивото маймунско ехо.

За щастие много рядко. За щастие това са само дребни аварии на

отделни детайли: лесно могат да бъдат ремонтирани, без да се спира вечният, великият ход на цялата Машина. Да бъде отстранен огъналият се болт, има грижата майсторската, тежка ръка на Благодетеля и още – опитното око на Пазителите...

Да, а прогос, сега си спомних: онзи, вчерашния, двойно извития като S май че съм го виждал да излиза от Бюрото на Пазителите. Сега разбирам откъде у мен това инстинктивно чувство на уважение към него и някакво неудобство, когато тази странна I в негово присъствие... Трябва да си призная, че тази I...

Звъни се за сън: 22,30. До утре.

Глава 4.

Конспект:**Дивакът с барометър.****Епилепсията.****Ако само.**

Досега всичко в живота ми беше ясно (не случайно изпитвам, струва ми се, известно пристрастие към самата тази дума „ясно“)... А днес... Не разбирам.

Първо: наистина получих наряд за аудиториум 112, както тя ми беше казала. Макар вероятността да беше (1500 е броят на аудиториумите, а 10 000 000 – номерата). Второ... Впрочем да започнем поред.

Аудиториумът. Огромно полукълбо от стъклени масиви, цялото пронизано от слънце. В кръг – редици от благородно-кълбовидни, гладко остригани глави. Огледах се наоколо с леко вълнение. Мисля, че търсех: няма ли да блесне някъде над сините вълни на юнифите – розовият сърп – милите устни на О. Ето нечии необикновено бели и остри зъби, напомнящи... не, не е тя. Довечера в 21 О ще дойде при мен – желанието да я видя тук бе съвършено естествено.

Ето и звънеца. Станахме, изляхме Химна на Всеобщата Държава – и на естрадата застана блестящият със златния си високоговорител и остроумието си фонолектор.

– Уважаеми номера! Неотдавна археолозите изкопаха една книга от двайсетия век. В нея авторът иронично разказва за дивака и барометъра. Дивакът забелязал: всеки път, когато барометърът спира на „дъжд“, наистина вали дъжд. И тъй като на дивака му трябвало да завали, той изчовъркал точно толкова живак, колкото да падне нивото до „дъжд“ (на екрана – дивак с пера, който изчопля живака: смях). Вие се смеете: а не ви ли се струва, че европейецът от онази епоха е много по-достоеен за присмех? Подобно на дивака и той искал „дъжд“ – дъжд с главна буква, алгебричен дъжд. Но стоял пред барометъра като мокра кокошка. В крайна сметка дивакът имал повече смелост и енергия и – логика, макар и първобитна: успял да установи, че между следствието и причината има връзка. Решението му да изчопли живака е първата крачка по великия път, който...

В този момент (повтарям: пиша, без да скривам нищо) – в този

момент станах сякаш непромокаем за живителните потоци, които се лееха от високоговорителите. Изведнъж ми се стори, че съм дошъл тук напразно (защо „напразно“ и как бих могъл да не дойда, щом имах наряд?); стори ми се, че всичко е празно, само черупки. С усилие се съсредоточих едва тогава, когато фонолекторът мина към основната тема: нашата музика, математическата композиция (математикът – причината, музиката – следствието), описанието на изобретения неотдавна музикомертър.

– Като завърти тази ръчка, всеки от вас може да произвежда до три сонати на час. А колко усилия е струвало това на вашите прадеди! Те били в състояние да творят едва след като стигнали до припадъка, наричан „вдъхновение“ – неизвестна форма на епилепсията. И ето ви най-забавната илюстрация на това, което са постигали – музика от Скрябин – двайсетия век. Този черен сандък (на естрадата завесата се вдигна, там бе техният древен инструмент) – този сандък те наричали „роялен“ или „кралски“, което за сетен път доказва, че цялата им музика...

И по-нататък – пак не помня, сигурно защото... Е, ще го кажа направо: защото към „роялния“ сандък се приближи тя – 1–330. Вероятно съм бил просто поразен от неочакваната ѝ поява на естрадата.

Беше във фантастичен старинен костюм: плътно прилепнала о тялото черна рокля, силно подчертаваща белите ѝ открити рамене и гръд, и тази топла, люлееща се от дъха ѝ сянка между... и ослепителните, почти хищни зъби...

Усмивка-ухапване, насам-надолу. Седна, засвири. Диво, трескаво, пъстро, като целия им тогавашен живот, нито намек за разумна механичност. И разбира се, тези около мен са прави: всички се смеят. Само неколцина... но защо и аз – аз?

Да, епилепсия – душевна болест – болка... Бавна, сладка болка – ухапване – и нека бъде още по-дълбоко, още по-болезнено. И ето, бавно – слънце. Не нашето, не това синкаво-кристално и равномерно през стъклените тухли – не: диво, носещо се, изпепеляващо слънце – смъквай всичко от себе си – всичко на дребни късчета.

Съседът ми хвърли един поглед наляво – към мен – и се изкиска. Кой знае защо, ясно запомних: видях – на устните му изскочи микроскопично мехурче слюнка и се пукна. Това мехурче ме отрезви. Аз съм отново аз.

Чухах както всички останали една нелепа, хаотична струнна пуковтица. Смеех се. Стана ми леко и ясно. Талантливият фонолектор твърде живо ни бе изобразил тази първобитна епоха – това е всичко.

С каква наслада слушах после нашата днешна музика. (Тя бе демонстрирана накрая за контраст.) Кристалните хроматични гами на безкрайните числови редици, които се събираха и разделяха – и сумиращите акорди на формулите на Тейлър и Маклърен; еднотонните, квадратно-тромави модуляции на питагоровата теорема; тъжните мелодии на затихващо-колебателното движение; насечените от фраунхоферовите линии на паузите ярки тактове – спектралния анализ на планетите... Какво величие! Каква непоклатима закономерност! И колко жалка е произволната, неограничавана от нищо – освен от странната им фантазия – музика на древните...

Както обикновено, в стройни редици по четирима, заизлизахме през широките врати на аудиториума. Край мен се мярна познатата двойно извита фигура; почтително се поклоних.

След час трябва да дойде милата О. Чувствувах се приятно и полезно развълнуван. Вкъщи – по-точно в канцеларията – подадох на дежурния розовия си талон и получих удостоверение за право на щори. Това право ни се дава само за сексуалните дни. А иначе – между прозрачните си, сякаш изтъкани от блестящ въздух стени, ние винаги живеем пред очите на всички, вечно облени със светлина. Нямаме какво да крием един от друг. При това така се облекчава тежкият и възвишен труд на Пазителите. Иначе малко ли неща могат да се случат. Възможно е тъкмо странните непрозрачни обиталища на древните да са породили жалката им клетъчна психология. „Моят (sic!) дом е моята крепост“ – ама че са го измислили!

В 21 спуснах щорите – и в същата минута влезе, леко запъхтяна, О. Протегна ми розовите си устица – и розовото талонче. Откъснах талона и не можах да се откъсна от розовите уста до последния момент – 22,15.

После ѝ показах „дневника“ си и говорих – струва ми се, много добре – за красотата на квадрата, куба, правата. Тя тъй очарователно-розово ме слушаше – и изведнъж от сините ѝ очи – сълза, втора, трета – право върху разтворената страница (стр. 7-ма). Мастилото се размаза. Ето на, ще се наложи да преписвам.

– Мили Д, ако само бихте, ако само...

Е, какво „ако“? Какво „ако“? Отново старата ѝ песен – дете. Или може би нещо ново – по повод... по повод на онази? Макар че тук сякаш... Не, това би било твърде нелепо.

Глава 5.

Конспект:

Квадратът.

Владетелите на света.

Приятно-полезната функция.

Не, пак не е това, което искам да кажа. Пак говоря с вас, незнайни мой читателю, сякаш сте... да кажем, моят стар приятел R.-13, поетът с негърските устни – всички го познават. А в същото време вие сте – на Луната, на Венера, Марс, Меркурий – кой ви знае къде сте и кой сте.

Добре, представете си квадрат – жив, прекрасен квадрат. И той трябва да говори за себе си, за своя живот. Квадратът изобщо не би се сетил да каже, че всичките му ъгли са равни: толкова е свикнал с това, че просто не го забелязва. Ето и аз през цялото време съм в подобно квадратно положение. Дори тия розови талони и всичко, свързано с тях: за мен това е равенството на четирите ъгла, но за вас може би е по-сложно от бинома на Нютон.

Та ето на. Някой от древните мъдреци – разбира се, случайно – е казал пешо умно: „Света го владеят любовта и гладът.“ Ерго: за да завладее света, човек трябва да покори владетелите на света. Нашите прадеди са платили скъпа цена за победата над Глада: говоря за Великата Двестагодишна война – войната между града и селото. Вероятно от религиозни предразсъдъци фанатиците християни упорито са държали на своя „хляб“². Но през 35-а година – преди основаването на Всеобщата Държава – била изобретена нашата сегашна нефтена храна. Наистина оцелели само 0.2 процента от населението на Земята. Но затова пък как грейнало лицето ѝ, изчистено от хилядолетната мръсотия. И тъй, тези нула цяло и две десети познали блаженството в чертозите на Всеобщата Държава.

Но нали разбирате: блаженството и завистта са числителят и знаменателя на дробта, наречена щастие. Какъв смисъл биха имали безбройните жертви па Двестагодишната война, ако в нашия живот все пак останеше повод за завист? А такъв повод останал, защото си останали носовете „кончета“ и „класическите“ носове (разговорът ни по време на

2. Тази дума се е запазила само като поетична метафора, химическият състав на това вещество не ни е известно – Б. а.

разходката), защото за любовта на един се борели мнозина, а на други – никой.

Тогава, покорила Глада (алгебрично = на сбора от външни блага), Всеобщата Държава повела настъпление срещу другия владетел на света. Любовта. Накрая и тази стихия била победена, т.е. организирана и математизирана, и преди около триста години бил провъзгласен нашият исторически „Lex Sexualis“: всеки от номерата има право – като на сексуален продукт – да получава любовта на всеки номер по избор.

А по-нататък е въпрос на техника. Подробно ви изследват в лабораторията на Сексуалното Бюро, определят точно съдържанието на половите ви хормони в кръвта – и ви изработват съответна Таблица на сексуалните дни. После подавате заявление, че през еди-кой си ден искате да ползвате номер еди-кой си (или еди-коя си) и получавате съответния талон (розов). Това е всичко.

Ясно: вече няма никакви поводи за завист, знаменателят на дробта на щастието е сведен до нула – дробта се превръща във великолепна безкрайност. И онова, което за древните е било източник на безкрайни глупави трагедии, у нас е сведено до приятно-полезна функция на организма – като съня, физическия труд, храненето, дефекацията и прочие. Оттук виждате как великата сила на логиката пречиства всичко, до което се докосне. О, ако можехте и вие, незнайни, да усетите тази божествена сила, ако можехте и вие да се научите да я следвате докрай.

Странно, днес писах за най-високите върхове в човешката история, през цялото време дишах планинския въздух на мисълта, а сякаш у мен е облачно, паяжинно и се шири някакъв четирикрак хикс – като кръст. Или са моите космати лапи и всичко това е, защото дълго ми бяха пред очите. Не обичам да говоря за тях – не ги обичам: те са следа от опази дива епоха. Нима у мен наистина – –

Исках да зачеркна всичко това, защото излиза от рамките на концепта. Но после реших – няма да го зачеркна. Нека моите записки като свръхчувствителен сеизмограф изпишат кривата на най-незначителните мозъчни колебания: нали понякога точно тези колебания са предвестник – –

Е. това вече е абсурд, наистина би трябвало да го зачеркна: ние сме вкарали в руслото всички стихии – никакви катастрофи не може да възникнат.

И сега ми е съвсем ясно: странното чувство у мен е от квадратното положение, за което говорих в началото. Хиксът не е у мен (това не може да бъде) – просто се страхувам, че някакъв хикс ще остане у вас,

неизвестни мои читатели. Но вярвам, че няма да ме съдите прекалено строго. Вярвам, ще разберете, че ми е тъй трудно да пиша, както никога на нито един автор в цялата човешка история: някои са писали за съвременниците си, други – за потомците, но никой никога не е писал за прадедите си или за същества, подобни на тези наши тъй чужди, далечни прадеди...

Глава 6.

Конспект:**Случаят.****Проклетото „ясно“.****24 часа.**

Повтарям: поел съм задължението да пиша, без нищо да скривам. Затова, колкото и да е тъжно, трябва да отбележа, че очевидно дори у нас процесът на втвърдяване, на жизнена кристализация още не е завършил, от идеала ни делят само няколко крачки. Идеалът (това е ясно) е, когато вече когато не се случва, а у нас... Ето, виждате ли, чета днес в Държавния Вестник, че на Площада на Куба след два дни ще се състои празник на Правосъдието. Изглежда, пак някой от номерата е нарушил хода на Великата Държавна Машина, пак се е случило нещо непредвидено, неизчислено предварително.

Освен това и с мен се случи нещо. Наистина беше в рамките на моя Личен Час, тоест във време, специално определено за непредвидени случаи, но все пак...

Около 16 (по-точно 16 без десет) бях вкъщи. Изведнъж – телефонът:

– Д-503? – женски глас.

– Да.

– Свободен ли сте?

– Да.

– Аз съм I-330. Сега ще прелетя до вас и ще отидем в Древния Дом. Съгласен ли сте?

I-330... Тази I ме дразни и отблъсква – почти ме плаши. Тъкмо затова ѝ казах: да.

След пет минути бяхме вече в авиолета. Синята майска майолика на небето и лекото слънце, което бръмчи след нас със златния си авиолет, без да ни изпреварва и без да изостава. Но там отпред – като перде на очите – се белее облак, нелеп, пухкав като бузите на старинен „купидон“, и това някак ми пречи. Предният илюминатор е вдигнат, вятър, устните пресъхват, принуден си непрекъснато да ги облизваш с езика – и непрекъснато мислиш за устни.

Ето, вече се виждат в далечината мътнозелени петна – там, зад

Стената. После сърцето неволно замира – надолу, надолу, надолу, като от стръмен склон – и ето ни пред Древния Дом.

Цялото това странно, нестабилно, сяпа съоръжение е поставено в стъклена черупка: иначе, разбира се, отдавна да е рухнало. Пред стъклената вра – старица, цялата сбръчкана, особено около устата: само гънки и бръчки, устните – хлътнали навътре и сякаш сраснали се – не беше за вярване, че ще заговори. Но все пак тя заговори:

– Какво, милички, къщурката ми ли искате да разгледате? – И бръчките й засияха (тоест вероятно се подредиха лъчеобразно, което създаде впечатлението, че са „засияли“).

– Да, бабке, затъжихме се – каза I. Бръчиците сияеха:

– Слънцето, а? Какво, какво? Ах, лудетино такава, ах, лудетино! Зна-я, зная! Хайде, добре: влизайте сами, на мен ми е по-хубаво тук, на слънце...

Хм... Вероятно моята спътничка е честа гостенка тук. Искам да се отърся от нещо – пречи ми: сигурно от онзи натрапчив зрителен образ – облакът върху гладката синя майолика.

– Обичам тази старица – каза I. когато се качвахме по широката тъмна стълба.

– Защо?

– Не зная. Може би заради устата й. А може и за нищо. Просто така.

Присвих рамене. Тя продължаваше, леко усмихната, а може би без изобщо да се усмихва:

– Чувствавам се много виновна. Ясно е, че трябва да бъде не „просто-така-любов“, а „заради-нещо-любов“. Всички стихии трябва да бъдат...

– Ясно... – започнах аз, но веднага се сепнах при тази често повтаряна от мен дума и крадешком погледнах I забеляза ли тя това, или не?

Тя гледаше някъде надолу; клепачите й бяха спуснати – като щори.

Спомних си: вечер, около 22, минавах по булеварда и сред ярко осветените прозрачни клетки – тъмни, със спуснати щори, и там, зад щорите – – Какво крие тя там, зад щорите? Защо ми позвъни днес и защо е всичко това?

Тежката непрозрачна врата се отвори със скърцане – и влязохме в мрачно разхвърляно помещение (наричали са го „апартамент“). Същият онзи странен „кралски“ музикален инструмент – и чудновата, неорганизирана, безумна като тогавашната музика пъстрота на багрите и формите. Бяла плоскост отгоре; тъмносини стени; червени, зелени, оранжеви

подвързии на древни книги; жълт бронз – свещници, статуя на Буда; епилептично изкривени, невлизачи в никакви уравнения линии на мебелите.

С усилие понасях този хаос. Но моята спътничка явно имаше поздрав организъм.

– Това е любимият ми... – И изведнъж сякаш се усети – ухапване-усмивка, бели остри зъби. – По-точно: най-нелепият от всички техни „апартаменти“.

– Или още по-точно: държави – поправих я аз. – Хиляди микроскопични, вечно воюващи държави, безпощадни като...

– Е, да, ясно... – изглежда, съвсем сериозно изрече I. Минахме през стая, където имаше малки детски креватчета (в онази епоха и децата са били частна собственост). Отново стаи, блещукащи огледала, мрачни шкафове, непоносимо пъстри дивани, огромна „камина“, голямо легло от махагон. Нашето сегашно – прекрасно, прозрачно, вечно – стъкло бе само във вид на жалки, крехки квадратчета – прозорци.

– И като си помислиш: тук „просто-така-са-обичали“, горели са, измъчвали са се... (отново спуснатите шори на очите). Какво нелепо, неразумно изразходване на човешка енергия, нали?

Това, което тя говореше, излизаше сякаш от самия мен, изричаше моите мисли. Но в усмивката ѝ през цялото време бе този дразнещ хикс. Там, зад щорите, у нея ставаше нещо – не зная какво, но то ме изкарваше от търпение; искаше ми се да споря с нея, да ѝ крещя (точно така), но трябваше да се съгласявам – не можеше да не се съглася.

Етс че спряхме пред огледало. В този момент виждах само очите ѝ. Хрумна ми: ами че човекът е устроен също тъй странно както тези нелепи „апартаменти“ – човешките глави са непрозрачни и от тях гледат само мънички прозорци: очите. Тя сякаш се досети – обърна се. „Ето ги очите ми. Е?“ (Разбира се, без думи.)

Пред мен бяха два страшно тъмни прозореца и вътре – непознат, чужд живот. Виждах само огъня – там пламтеше някаква „камина“ – и се движеха фигури, напомнящи...

Нищо чудно: видях там отразен самия себе си. Но определено се почувствувах уловен, затворен в тази фантастична клетка, подхванат от дивия вихър на древния живот – и това бе неестествено, неприсъщо за мен (очевидно идеше от неприятното въздействие на обстановката).

– Знаете ли – каза I, – излезте за минута в съседната стая. – Гласът ѝ се чуваше оттам, отвътре, иззад тъмните прозорци-очи, където пламтеше камината.

Излязох, седнах. От рафтовете на стената, право срещу мен, едва забележимо се усмихваше чипоносата асиметрична физиономия на някой от древните поети (струва ми се, Пушкин).

Защо седя – и покорно понасям тази усмивка, защо е всичко това: защо съм тук, защо е това нелепо състояние? Тази дразнеща ме, отблъскваща жена, странната ѝ игра...

Там тракна вратичката на шкаф, прошумоля коприна, с усилие се въздържах да не вляза и – не помня точно: вероятно ми се бе поискало да ѝ наговоря много резки неща.

Но тя вече се появи. Беше в къса, старинна, яркожълта рокля, с черна шапка и черни чорапи. Роклята бе от лека коприна – ясно виждах дългите чорапи, доста над коленете, и откритата шия, сянката между...

– Чуйте, вие явно искате да оригиналничите, но няма...

– Ясно – прекъсна ме I, – да бъдеш оригинален, това значи по някакъв начин да се различаваш от другите. Следователно ако си оригинален, нарушаваш по някакъв начин равенството... И онова, което древните на идиотския си език са наричали „да си банален“, у нас е просто изпълнение на дълга. Защото...

– Да, да, да! Именно – не издържах. – И вие няма защо, няма защо...

Тя се приближи до статуята на чипоносия поет и като скри зад щорите неукротения огън в очите си (там, вътре, зад прозорците), каза – този път, струва ми се, напълно сериозно (може би за да ме успокои) – нещо много разумно:

– Не намирате ли за странно, че хората някога са понасяли такива като него? И не само са ги понасяли – прекланяли са се пред тях. Какъв робски дух! Нали?

– Ясно... Тоест исках... (това проклето „ясно“!).

– Да, разбирам. Но те всъщност са били владетели, по-силни от коронованите. Защо не са ги изолирали, изстребили? У нас...

– Да, у нас... – започнах аз. И изведнъж тя се разсмя. С очите си видях този смях: звънката му крива – извита, гъвкава като жилава пръчка.

Помня – целият треперех. Ето – да я грабна – и вече не помня какво... Трябваше нещо – все едно какво – да направя. Машинално отворих златната си плочка, погледнах часовника. 17 без десет.

– Не намирате ли, че вече е време? – колкото можах учтиво, казах аз.

– А ако ви помоля да останете тук с мен?

– Вие... вие съзнавате ли какво говорите? След десет минути

трябва да бъда в аудиториума...

– ...и всички номера са длъжни да минат установения курс по изкуство и наука... – имитира гласа ми I. После дръпна шорите – вдигна очи: зад тъмните прозорци пламтеше камината. – Имам познат лекар в Медицинското Бюро – записан е за мен. Ако го помоля, ще ви даде удостоверение, че сте болен. Е?

Разбрах. Най-после разбрах накъде води цялата тази игра.

– Виж ти! А знаете ли, че като всеки честен номер аз всъщност съм длъжен незабавно да отида в Бюрото на Пазителите и...

– А всъщност не (остра усмивка-ухапване)? Много ми е интересно: ще отидете ли в Бюрото, или не?

– Оставате ли? – Хванах дръжката на вратата. Дръжката беше откована мед и аз чух: от същата мед бе и гласът ми.

– Една минутка... Може ли?

Тя отиде до телефона. Назова някакъв номер – бях толкова развълнуван, че не го запомних, и викна:

– Ще ви чакам в Древния Дом. Да, да, сама... Натиснах студената медна дръжка:

– Ще ми позволите ли да взема авиолета? – О, да, разбира се! Моля ви.

Там, на входа, старицата дремеше на слънцето като растение. Отново ми се стори чудно, че плътно срасналата се уста се отвори и тя се обади:

– А вашата – сама ли остана там?

– Сама.

Устата на старицата отново се срасна. Тя поклати глава. Явно дори нейният отслабващ мозък разбираше колко нелепо и рисковано е поведението на тази жена.

Точно в 17 бях на лекцията. И изведнъж си дадох сметка, че съм излъгал старицата: I вече не беше сама там. Може би това, че неволно излъгах, ме измъчваше и ми пречеше да слушам. Да, не беше сама: там е работата.

След 21,30 имах свободен час. Можех още днес да отида в Бюрото на Пазителите и да заявя за нея. Но така съм изморен от тази глупава история. А и законният срок за заявяване е две денонощия. Ще успее утре: има още цели 24 часа.

Глава 7.

Конспект:**Мигличката.****Тейлър.****Попадийката и момината сълза.**

Нощ. Зелено, оранжево, синьо; червеният кралски инструмент; жълта като портокал рокля. После – медният Буда; изведнъж вдигна медни клепащи – и потече сок: от Буда. И от жълтата рокля – сок, и по огледалото капки сок, и от голямото легло се стича, и от детските креватчета, и от мен самия – и някакъв смъртно-сладостен ужас...

Събудих се: умерена синкава светлина; блещат стъклените стени и кресла, масата. Това ме успокои, сърцето ми престана да бие напрегнато. Сок, Буда... какъв е този абсурд? Ясно: болен съм. По-рано никога не бях сънувал. Казват, че при древните това било нещо обикновено и нормално – да сънуват. Е, да: нали целият им живот е бил такава ужасна въртележка: зелено – оранжево – Буда – сок. Но ние знаем, че сънищата са сериозно психическо заболяване. До този момент мозъкът ми беше точен като хронометър, лъскав механизъм без нито една пращинка, а сега... Да, сега е друго: усещам в мозъка си някакво чуждо тяло – като съвсем тънка мигличка в окото. Уж напълно се владееш, а окото с мигличката не ти дава мира нито за миг...

Бодро, кристално звънче до главата ми: 7, трябва да ставам. Отдясно и отляво през стъклените стени виждам сякаш самия себе си, своята стая, дрехите и движенията си – повторени хиляда пъти. Това ободрява: чувствуваш се частица от нещо огромно, мощно, единно.

И такава точна красота: нито един излишен жест, извивка, обръщане.

Да, този Тейлър безспорно е бил най-гениалният от древните. Наистина не е успял да стигне дотам, че да пренесе метода си върху целия живот – върху всяка стъпка, за през цялото денонощие, не е съумял да интегрира системата си от 0 до 24 часа. Но как са могли все пак да изпишат томове за някакъв си Кант – и почти да не забележат Тейлър, пророка, прозрял десет века напред.

Закуската свършва. Стройно изпяваме Химна на Всеобщата Държава. Стройно, по четирима – към асансьорите. Едва чуто бръмчат

моторите – и бързо надолу, надолу, надолу – сърцето леко замира...

Изведнъж, кой знае защо – отново този нелеп сън или някаква неясна негова функция. Ах, да, вчера, същото с авиолета – спускане надолу. Впрочем край на всичко това: точка... И много добре, че бях с нея така решителен и рязък.

Вагонът на подземната железница стремително ме отнасяше натам, където върху стапела блестеше на слънцето неподвижното все още, неодоухотворено от огъня, изящно тяло на ИНТЕГРАЛА. Затворил очи, мечтаех с формули: за кой ли път пресмятах наум каква начална скорост е нужна, за да се откъсне ИНТЕГРАЛЪТ от земята. Всяка част от секундата – масата на ИНТЕГРАЛА се променя (изразходва се взривно гориво). Уравнението ставаше много сложно, с трансцендентни величини.

Като насън: тук, в непоклатимия свят на числата, някой седна до мен, леко ме побутна и каза „извинете“.

Повдигнах клепащи – и отначало (асоциация от ИНТЕГРАЛА) нещо, което стремително се носи в пространството: глава, летяща с помощта на щръкнали розови криле-уши от двете ѝ страни. После кривата на надвесения тил – превитият гръб – двойно огънат – буквата S...

През стъклените стени на моя алгебричен свят – отново мигличката – нещо неприятно, което днес трябва --

– Нищо, нищо, моля ви – усмихнах се на съседа си, кимнахме си взаимно. Плочката му грейна: S-4711 (разбирам защо от първия момент го свързах с буквата S: било е нерегистрирано от съзнанието зрительно впечатление). Очите му блеснаха: два остри свредела, които, въртейки се бързо, проникваха все по-дълбоко – ето сега ще стигнат до дъното, ще видят онова, което дори пред себе си...

Изведнъж разбрах що за мигличка ми пречи: той е един от тях, от Пазителите, и най-лесно е, без да отлагам, веднага да му кажа всичко.

– Знаете ли, вчера бях в Древния Дом... – Гласът ми е странен, сплескан, плосък, опитах да се изкашлям.

– Чудесно. Това дава материал за много поучителни изводи.

– Но, разбирате ли, не бях сам, съпровождах номер I-330 и ето че... ето че...

– I-330 ли? Радвам се за вас. Много интересна, талантива жена. Има доста почитатели.

...Но нали и той – тогава на разходката – може би се е записал дори за нея? Не, пред него не бива за това, немислимо е: ясно.

– Да, да! Разбира се, разбира се! Много е... – усмихвах се все по-широко, все по-нелепо и чувствувах: тази усмивка ме разголва, прави ме

глупав...

Свределчетата ме пронизаха до дъно, после, въртейки се бързо, се прибраха обратно в очите; S се усмихна двусмислено, кимна ми, промъкна се към изхода.

Закрих се с вестника (струваше ми се; че всички ме гледат) и скоро забравих за мигличката, за свределчетата, за всичко: така ме развълнува прочетеното. Един кратък ред: „По достоверни сведения отново са открити следите на неуловимата досега организация, която си поставя за цел освобождаването от благотворното робство на Държавата.“

„Освобождаване“ ли? Изумително: до каква степен престъпните инстинкти са вкоренени в човешката природа! Съзнателно казвам: „престъпните“. Свободата и престъплението са така неразделно свързани помежду си, както... както движението на авиолета и неговата скорост: ако скоростта на авиолета $v = 0$, той не се движи; ако свободата на човека $e = 0$, и той не върши престъпления. Това е ясно. Единственият начин да избавиш човека от престъпленията е да го избавиш от свободата. И ето, тъкмо го постигнахме (в космическия мащаб на вековете това, разбира се, е „тъкмо“), и изведнъж някакви жалки глупаци...

Не, не разбирам: защо още вчера незабавно не отидох в Бюрото на Пазителите. Днес след 16 непременно ще отида...

В 16,10 излязох – и веднага на ъгъла видях О, цялата в розов възторг от срещата ни. „Ето, тя има елементарен кръгъл ум. Това е добре: ще ме разбере и подкрепи...“ Впрочем не, не се нуждаех от подкрепа, твърдо бях решил.

От комините на Музикалния Завод стройно се лееше Маршът – все същият всекидневен Марш. Какво неизразимо очарование крие всекидневността, повтораемостта, огледалността!

О ме хвана за ръката:

– Разхождате ли се? – Кръглите сини очи са широко отворени за мен – сини прозорци към невидимото – и аз прониквам навътре, без да се закача за нищо: вътре – нищо, тоест нищо странично, ненужно.

– Не, не се разхождам. Трябва да отида... – Казах й къде. И с учудване видях: розовият кръг на устата се сви в розов полумесец, с рогчетата надолу – като от нещо кисело. Избухнах.

– Вие, женските номера, изглежда, сте неизлечимо разядени от предразсъдъци. Изобщо не можете да мислите абстрактно. Извинете ме, но това просто е тъпотия.

– Отивате при шпионите... пфу! А аз измолих за вас стрък момини сълзи от Ботаническият Музей...

– Защо „а аз“ – защо това „а“? Съвсем по женски. – Грабнах сърдито (признавам си) момините сълзи. – Ето я вашата момина сълза, е? Миришете: хубаво е, нали? Тогава проявете поне малко логика. Момината сълза мирише хубаво: така. Но нали не можете да кажете за миризмата, за самото понятие „миризма“, че е добро или лошо? Не можете, нали? Съществува миризмата на момината сълза – и отвратителната миризма на попадийката: и едното, и другото е миризма. Имало е шпиони в древната държава, има шпиони и у нас... да, шпиони. Не се страхувам от думата. Но не ви ли е ясно: там шпионинът е попадийка, тук шпионинът е момина сълза. Да, момина сълза, да!

Розовият полумесец трепереше. Сега разбирам: само ми се е сторило, но тогава бях сигурен, че ще се засмее. И закрепях още по-силно:

– Да, момина сълза. И няма нищо смешно, нищо смешно няма. Гладки кълбовидни глави плаваха край нас и се обръщаха. О гальовно ме хвана за ръката.

– Защо сте такъв днес?... Да не сте болен?

Сънят – жълтото – Буда... Веднага ми стана ясно: трябва да отида в Медицинското Бюро.

– Наистина съм болен – казах дълбоко зарадван (съвсем необяснимо противоречие: нямаше на какво да се радвам).

– Трябва незабавно да идете на лекар. Разбирате ли: длъжен сте да бъдете здрав – смешно е да ви го доказвам.

– Мила О, колко сте права. Абсолютно права!

Не отидох в Бюрото на Пазителите: нямаше как, наложи се да посетя Медицинското Бюро; там ме задържаха до 17.

А вечерта (впрочем все едно, вечерта там беше затворено) – вечерта при мен дойде О. Не спуснахме щорите Решавахме задачи от старинен сборник: това много успокоява и пречиства мислите. О-90 седеше над тетрадката, склонила глава към лявото си рамо, и от старание подпираше с език лявата си буза отвътре. Изглеждаше по детски очарователна. И ми бе така хубаво, точно, просто...

Отиде си. Сам съм. Вдишах дълбоко два пъти (много е полезно преди сън). И изведнъж някакъв непредвиден аромат – напомни ми за нещо неприятно... Скоро го открих: в леглото ми бе скрит стрък момина сълза. Изведнъж се изви вихър, вдигна всичко от дъното. Не, това бе направо нетактично от нейна страна – да ми подхвърля тези момини сълзи. Е, добре: не отидох, да. Но виновен ли съм, че се разболях?

Глава 8.

Конспект:

Ирационалният корен.

R-13.

Тригълникът.

Беше много отдавна, още в ученическите години, когато ме сполетя този . Така ясно, отчетливо си спомням: светлата кълбовидна зала, стоиците кръгли момчешки глави – и Пляпа, нашият математик. Бяхме го кръстили Пляпа, защото бе вече доста изхабен и раздрънкан и когато дежурният му пъхаше щепсела, от високоговорителя винаги се чуваше най-напред: „Пля-пля-пля-тшшш“, и чак после – урокът. Веднъж Пляпа говори за ирационалните числа – и помня, че се разплаках, блъсках с юмруци по чина и крещях: „Не искам ! Измъкнете от мен този !“ Този ирационален корен се врасна у мен като нещо чуждо, непознато, страшно, той ме поглъщаше – невъзможно беше да го осмислиш и обезвредиш, защото бе извън *ratio*.

И ето го сега отново . Прегледах дневника си – и разбрах, че съм хитрувал със самия себе си, лъгал съм себе си – само за да не видя . Всичко това са глупости – че съм болен и прочие: можех да отида там; знаей, че преди седмица бих отишъл, без да се замисля. Защо сега... Защо?

Ето и днес. Точно в 16,10 – стоях пред блестящата стъклена стена. Над мен – златното, слънчево, чисто сияние на буквите върху табелата на Бюрото. Вътре, зад стъклото – дълга опашка от синкави юнифи. Лицата им блещукат като светилници в древна църква: дошли са да извършат подвиг, дошли са да поднесат пред олтара на Всеобщата Държава своите любими, приятелите си – себе си. А аз – аз се стремях към тях, с тях. И не можех: краката ми бяха като вкопани в стъклените плочи – стоях, гледах тъпо, няхах сили да мръдна от мястото си...

– Ей, математико, какво си се замечтал!

Трепнах. Срещу мен – черни, лакирани от смеха очи, дебели негърски устни, Поетът R-13, старият ми приятел, и с него розовата О.

Обърнах се сърдито (мисля, че ако те не ми бяха попречили, в крайна сметка щях да изтръгна окончателно от себе си този и да вляза в Бюрото).

– Не съм се замечтал, а ако не възразявате – любувах се – отвърнах рязко.

– Да, да! Вие, драги, не сте за математик, вие сте поет, да, поет! Я се прехвърлете при нас – поетите, а? Искате ли – веднага ще ви уредя?

R-13 се дави, като говори, думите направо бликат от него, от дебелиите му устни хвърчат пръски; всяко „п“ – фонтан, „поети“ – фонтан.

– Аз служих и ще служа на знанието – намръщих се (не обичам шегите и не ги разбирам, а R тринайсет има лошия навик да се шегува).

– Чак пък: знанието! Това ваше знание е боязън. Защо да спорим: така е. Просто искате да оградите със стена безкрайното, а зад нея се страхувате да надникнете. Да! Надниквате – и бързате да затворите очи. Да!

– Стените са основата на всеки човешки... – започнах аз.

R избликна фонтан, О се засмя розово, кръгло. Магнах с ръка: смейте се, все ми е едно. Не ми беше до тях. Трябваше с нещо да преглътна, да задуша този проклет .

– Хайде елате с мен у дома – предложих аз, – ще поседим, ще порешаваме задачи (спомних си тихия вчерашен час – може би така ще стане и днес).

О погледна R; лъчезарно, кръгло погледна и мен, бузите й леко се обагриха в нежния вълнуващ цвят на нашите талони.

– Но днес... Днес имам талон за него – кимна тя към R, – а вечерта той е зает... Тъй че...

Влажните лакирани устни добродушно примляснаха.

– Какво от това – на двама ни с нея ни стига и половин час. Нали, О? Не съм по задачите, така че ви каня при мен, просто ще поседим.

Страхувах се да остана насаме със себе си – или по-точно с този нов, чужд за мене човек, който по някаква странна случайност носеше моя номер – Д-503. И тръгнах с R. Наистина той не е точен, не е ритмичен, има някаква изопачена, смешна логика, но все пак сме приятели. Не случайно преди три години заедно избрахме милата розова О. Това ни свързва някак още по-здраво и от ученическите години.

По-нататък – в стаята на R. Уж всичко е както при мен: Скрижалиите, стъклените кресла, бюрото, шкафът, леглото. Но още като влезе – дръпна едното кресло, другото, плоскостите се изместиха, нещата нарушиха установените си параметри, станаха неевклидови. R си е все същият, все същият. По Тейлър и по математика винаги креташе на опашката.

Спомнихме си стария Пляпа: как ние, момчетата, лепяхме по

стъклените му крака благодарствени бележки (много обичахме Пляпа). Спомнихме си Законоучителя³. Той бе необикновено гръмогласен – от високоговорителя направо духаше вятър, – а ние, децата, повтаряхме на висок глас след него текстовете. Дръзкият R напъха веднъж в рупора му сдъвкана хартия: всеки текст – изстрел от сдъвкана хартия. R, разбира се, го наказаха. Това, което направи, бе наистина грозно, но сега ние се смеехме – целият ни триъгълник – и признавам си, аз също.

– А представяте ли си да беше от плът й кръв, като при древните, а? Ех че щеше да бъде... – при „б“-то – фонтан от дебелите мляскащи устни...

Слънце – през тавана и стените; слънце отгоре, отстрани и отразено – отдолу. О – на коленете на R-13 и мънички капчици слънце в сините й очи. Сякаш се постоплих, мина ми; заглъхна, не мърдаше...

– А как е вашият ИНТЕГРАЛ? Скоро ли ще полетим да просвещаваме чуждопланетните жители, а? Бързайте, бързайте! Защото ние, поетите, толкова нещо ще надраскаме, че и вашият ИНТЕГРАЛ не ще може да го вдигне. Всеки ден от 8 до 11... – R отметна глава, почеса се по тила: тилът му е някак четириъгълен като прикрепено отзад куфарче (спомних си старинната картина „В каретата“).

– А, вие също ли пишете за ИНТЕГРАЛА? – оживих се аз. – Я кажете за какво? Например днес.

– Днес – за нищо. Бях зает с друго... – „б“-то ме пръсна право в очите.

– С какво друго? R се намръщи.

– Е, сега пък – с какво! Ако не възразявате – с присъда. Поетизирах една присъда. Някакъв идиот, от нашите поети... Две години седя до мен, уж нищо особено. И изведнъж – виж го ти: „Аз, казва, съм гений, геният е над закона.“ И такива ги надрънка... Какво да ви разправам... Ех!

Дебелите устни увиснаха, лакът в очите се изличи. R-13 скочи, обърна се, втренчи се някъде през стената. Гледах здраво заключеното му куфарче и си мислех: какво ли прехвърля той там сега – в куфарчето си?

Минута неловко асиметрично мълчание. Не разбрах каква е работата, но тук имаше нещо.

– За щастие допотопните времена на всевъзможни шекспировци и

3. Разбира се, става дума не за „Закон Божи“ на древните, а за закона на Всеобщата Държава. – Б. а.

достоевскиевци, както им викаха някога, отминаха – казах нарочно високо.

Я се извърна към мен. Думите както преди се лееха, бликаха от него, но ми се стори, че веселия лак в очите му вече го нямаше.

– Да, мили ми математико, за щастие, за щастие, за щастие! Ние сме най-щастливото средноаритметично... Както вие казвате: да се интегрира от нула до безкрайност – от кретена до Шекспир... Да!

Не зная защо – може би без всякаква връзка – си спомних онази, нейния тон; някаква много тънка нишка се проточваше между нея и

R. (Каква?) отново се размърда. Отворих плочката си: 17 и 25 минути. Оставаха им 45 минути за розовия талон.

– Време ми е... – целунах O, стиснах ръка на R и тръгнах към асансьора.

На булеварда, след като преминах на другия тротоар, се огледах: в светлата, цялата пронизана от слънце стъклена грамада на дома – туктам имаше сиво-сини, непрозрачни клетки със спуснати щори – в тях се осъществяваше ритмичното тейлъризирано щастие. Намерих с поглед клетката на R-13 на седмия етаж: той вече беше спуснал щорите.

Милата O... Милият R.... В него също има (не зная защо „също“ – но нека остане както съм го написал) – в него също има нещо, което не ми е съвсем ясно. И все пак аз, той и O – сме триъгълник, макар и неравнобедрен, но все пак триъгълник. Ние, ако говорим с езика на нашите прадеди (може би за вас, мои чуждопланетни читатели, той е по-разбираем), ние сме семейство. И толкова е хубаво понякога, макар и за кратко, да си починеш, да се затвориш в обикновения здрав триъгълник от всичко, което...

Глава 9.

Конспект:

Литургията.

Ямби и хорен.

Чугунената ръка.

Тържествен, светъл ден. В такъв ден забравяш за слабостите, за несъвършенствата и болестите си – всичко е кристално-непоколебимо, вечно като създаденото от нас ново стъкло...

Площадът на Куба. Шестдесет и шест мощни концентрични кръга: трибуните. И шестдесет и шест реда: кратките светилници-лица, очи, отразили сиянието на небесата – или може би сиянието на Всеобщата Държава. Алени като кръв цветя – устните на жените. Нежни гирлянди от детски лица – на първите редове, близо до мястото на действието. Задълбочена, строга, готическа тишина.

Ако съдим по стигналите до нас описания, нещо подобно са изпитвали древните по време на своите „богослужения“. Но те са служили на своя безсмислен, неизвестен Бог, а ние служим на смислен и съвсем точно известен; техният Бог не им е дал нищо освен вечни, мъчителни търсения; не е измислил нищо по-умно от това да се принесеш в жертва, без да разбираш защо, а ние принасяме жертва на нашия Бог, на Всеобщата Държава – спокойна, обмислена, разумна жертва. Да, това бе тържествена литургия в чест на Всеобщата Държава, спомен за суровото време на Двестагодишната война, величествен празник на победата на всички над единия, на сбора над единицата...

Ето го – този един – стоеше на стъпалата на налетия със слънце Куб. Бяло... дори не – не бяло, а вече без цвят – стъклено лице, стъкленни устни. И само очи, черни, попиващи, поглъщащи дупки, и онзи страшен свят, от който го деляха няколко минути. Златната плочка с номера е вече свалена. Ръцете са вързани с пурпурна лента (старинен обичай: обяснението е, че в древността, когато това е ставало не в името на Всеобщата Държава, осъдените, естествено, се чувствували в правото си да се съпротивляват, затова обикновено оковавали ръцете им във вериги).

А горе, на Куба, до Машината – неподвижната, сякаш метална фигура на този, когото наричаме Благодетеля. Оттук, отдолу, лицето не се вижда ясно: личат само строгите му, величествени квадратни очертания.

Затова пък ръцете... Има такива фотографии: много близо, на преден план снети ръце – излизат огромни, приковават погледа – закриват всичко. Тези тежки, засега спокойно лежащи върху коленете ръце – ясно: те са каменни и коленете едва издържат тежестта им...

Изведнъж една от тези грамадни ръце бавно се вдигна – бавен, чугунен жест – и от трибуните, по волята на вдигнатата ръка, към Куба се приближи един номер. Беше от Държавните Поети, ошастливен от жребия да увенчае празника със стиховете си. И над трибуните загърмяха божествени медни ямби – за онзи безумец със стъклените очи, който стоеше там, на стъпалата, и чакаше логическата последица от безумствата си.

... Пожар. Люлеят се сградите, бликват нагоре като течено злато, рухват. Превиват се зелените дървета, капе сок и накрая – само черните кръстове на гробниците. Но се явява Прометей (това, разбира се, сме ние):

*И впрегна огъня в стомана той,
и хаоса в закони окова.*

Всичко е ново, стоманено: стоманено слънце, стоманени дървета, стоманени хора. Изведнъж някакъв безумец – „отвърза огъня на воля“ – и отново всичко загива...

За съжаление бързо забравям стихове, но запомних едно: не могат да се намерят по-поучителни и прекрасни образи.

Отново бавен, тежък жест – и на стъпалата на Куба се появява втори поет. Чак се надигнах: не може да бъде! Да, това са неговите дебели негърски устни, той е... Защо не каза по-рано, че му предстои такава висока... Устните му треперят посивели. Разбирам: пред погледа на Благодетеля, пред гвардията на Пазителите – но все пак така да се вълнува...

Резки, бързи – като остра брадва – хореи. За нечутото престъпление: за кощунствените стихове, в които Благодетелят бил наречен... не, ръката ми не се повдига да го повторя.

R-13, бледен, без никого да поглежда (не очаквах от него такъв свян) – слезе, седна. За част от секундата до него ми се мярна нечие лице – остър, черен триъгълник – и веднага се изличи; моите очи – хилядите очи – натам, нагоре, към Машината. Където – трети чугунен жест на нечовешката ръка. И полюшвай от невидим вятър – престъпникът пристъпва бавно, едно стъпало – още едно – и ето крачката, последната в неговия живот – и той е с лице към небето, с отнетната назад глава –

на последното си ложе.

Тежък, каменен като съдбата, Благодарителят заобиколи Машината, положи върху ръчката огромната си ръка... Ни шум, ни дъх: всички очи са вперени в тази ръка. Какъв огнен, завладяващ вихър – да бъдеш оръдие, да владееш стотиците хиляди волта. Каква велика участ!

Безкрайна секунда. Включвайки тока, ръката тръгна надолу. Блесна непоносимо яркото острие на лъча – едва чут пукот в тръбичките на Машината, подобен на тръпка. Простряното тяло – цялото в лека, светеща мъгла – стопяваше се, стопяваше се пред очите ни, разтваряше се с ужасяваща бързина. И нищо – само локва химически чиста вода, преди минута буйно и червено пулсирала в сърцето...

Това беше нещо елементарно, всеки от нас го знаеше: да, дисоциация на материята, да, разпадане на атомите на човешкото тяло. И въпреки това всеки път беше – чудо, беше – знамение за нечовешката мощ на Благодарителя.

Горе, пред Него – пламналите лица на десет женски номера, полуразтворени от вълнение устни, полюшвани от вятъра цветя⁴.

По стар обичай – десет жени увенчаваха с цветя неизсъхналата още от пръските юнифа на Благодарителя. С величествената крачка на първосвещеник Той бавно се спуска надолу, бавно минава между трибуните, следван от вдигнатите нежни бели клонки – женските ръце, и от единномилонната буря от викове. После същите викове в чест на гвардията на Пазителите, които незримо присъстваха някъде тук, в нашите редове. Кой знае: може би точно тях, Пазителите, е видял във фантазията си древният човек, за да създаде своите нежно-страшни „архангели“, поставени да бдят над всекиго от раждането му.

Да, нещо от древните религии, нещо пречистващо като гръмотевична буря имаше в цялото това тържество. Вие, които ще четете написано то от мен – преживявали ли сте подобни минути? Би било жалко за вас, ако не сте...

4. Разбира се, от Ботаническият Музей. Лично аз не виждам в цветята нищо красиво – както и във всичко, принадлежащо на дивия свят, отдавна изгонен отвъд Зелената Стена. Красиво е само разумното и полезното: машини, ботуши, формули, храна и прочие. – Б. а.

Глава 10.

Конспект:

Писмото.

Мембраната.

Косматият аз.

Вчерашният ден бе за мен като онази хартия, през която химиците филтрират разтворите си: всички дисперсни частици, всичко излишно остава на хартията. И на сутринта се спуснах долу дестилиран докрай, прозрачен.

Долу, зад масичката във вестибюла, контролърката поглеждаше часовника и записваше номерата на влизащите. Името ѝ е Ю... впрочем по-добре да не казвам цифрите ѝ, защото се страхувам, че мога да напиша нещо лошо за нея. Макар че всъщност е много почтена възрастна жена. Единственото, което не ми харесва у нея, е, че бузите ѝ са малко увиснали – като рибешки хриле (човек би могъл да си рече – та какво от това?).

Тя скръцна с перото, аз се видях на страницата: „Д-503“ – и редом мастилено петно.

Тъкмо се канех да ѝ направя забележка, когато тя изведнъж вдигна глава и капна у мен една такава мастилена усмивчица:

– Имате писмо. Да. Ще го получите, драги, ще го получите.

Знаех: прочетеното от нея писмо трябва да мине още и през Бюрото на Пазителите (мисля, че е излишно да обяснявам този естествен ред), и не по-късно от 12 ще стигне до мен. Но бях смутен от усмивчицата, капката мастило размъти прозрачния ми разтвор. Дотам, че по-късно, на строежа на ИНТЕГРАЛА, изобщо не можах да се съсредоточа – и дори веднъж сбърках в изчисленията, което никога не ми се бе случвало.

В 12 часа – отново розово-кафявите рибешки хриле, усмивчица – и най-после писмото е в ръцете ми. Не зная защо не го прочетох на място, а го пъхнах в джоба си и – бегом в стаята. Отворих го, хвърлих един поглед и – седнах... Беше официално известие, че за мен се е записал номер I-330 и днес в 21 трябва да се явя при нея – отдолу се посочваше адресът...

Не: след всичко, което се случи, след като толкова недвусмислено ѝ показах отношението си! При това тя дори не знаеше бил ли съм в

Бюрото на Пазителите – нямаше откъде да научи, че съм бил болен – направо не можех... И въпреки всичко –

В главата ми се завъртя и забуча някакво динамо. Буда – жълтото – момините сълзи – розовият полумесец... Да, и още нещо – отгоре на всичко О искаше да дойде днес при мен. Да й покажа ли известието от I-330? Не зная: тя едва ли ще повярва (пък и как наистина да повярва?), че нямам нищо общо с това, че съм напълно... Ще възникне труден, нелеп, абсолютно нелогичен разговор... Не, само не това. Нека всичко се реши механично: просто ще й изпратя копие от известието.

Припряно го пхнах в джоба – и видях ужасната си майmunска ръка. Спомних си как тя, I, по време на онази разходка взе ръката ми, огледа я. Нима тя наистина...

И ето, 21 без четвърт. Бяла нощ. Всичко е зеленкаво-стъклено. Но това е някакво друго, крехко стъкло – не е нашето, не е истинското, а тънка стъклена черупка, под нея нещо се върти, вихрено фучи, бучи... И не бих се учудил, ако куполите на аудиториумите литнат сега нагоре като кръгли, бавни кълбета дим и възрастната луна се усмихне мастилено – както днес сутринта онази, зад масичката, и във всички домове мигом се спуснат щорите, и зад тях –

Странно усещане: ребрата ми сякаш са железни пръчки и пречат – без съмнение пречат на сърцето, тясно му е, не му стига мястото. Стоях пред стъклена врата със златни цифри: I-330. I, с гръб към мен, пишеше нещо на бюрото. Влязох...

– Ето... – подадох ѝ розовия талон. – Получих днес известието ви и идвам.

– Колко сте точен! Може ли за минутка? Седнете, само да завърша.

Отново сведе очи над листа – какво ли има там, вътре в нея, зад спуснатите щори? Какво ще каже – какво ще направи след секунда? Как да го науча, как да го изчисля, след като тя цялата е оттам, от дивата древна страна на сънищата.

Гледах я мълчаливо. Ребрата ми са като железни пръчки, тясно ми е... Когато говореше, лицето ѝ бе бързо, искрящо колело: не се виждаха отделните спици. А сега колелото е неподвижно. И забелязах странно съчетание: високо вдигнати към слепоочията тъмни вежди – насмешлив остър триъгълник с върха нагоре – две дълбоки бръчки от носа към ъгълчетата на устните. Тези два триъгълника донякъде си противоречаха и отпечатваха върху цялото лице един неприятен, дразнещ X – като кръст: зачеркнато на кръст лице.

Колелото се завъртя, спиците се сляха:

– А не бяхте ли вече в Бюрото на Пазителите?

– Бях... Не можах: разболях се.

– Да. И аз така си мислех: нещо трябваше да ви попречи – все едно какво (острите зъби, усмивката). Затова пък сега сте в моите ръце. Нали помните: „Всеки номер, ненаправил изложение в Бюрото до 48 часа, се смята...“

Сърцето ми се заблъска тъй, че пръчките се извиха. Като хлапак – глупаво се хванах като хлапак, глупаво мълчах. И чувствавах: заплел съм се – да не помръднеш ни ръка, ни крак...

Тя стана, протегна се лениво. Натисна копчето и щорите с лек пукот паднаха. Бях отрязан от света – насаме с нея.

И беше някъде там, зад гърба ми, до шкафа. Юнифата й шумолеше, падаше – аз слушах – целият слушах. И си спомних... не: мярна ми се за стотна от секундата...

Наскоро трябваше да изчисля кривата на улична мембрана от нов тип (сега тези мембрани, изящно декорирани, записват по всички булеварди уличните разговори – за улеснение на Бюрото на Пазителите). И помня: вдлъбната, розова, трепкаща ципа – странно същество, състоящо се само от един орган – от ухо. Сега бях такава мембрана.

Ето че щракна секретното копче до яката – на гърдите – и още по-надолу. Стъклената коприна шумоли по раменете, по коленете – на пода. Чувам – по-ясно, отколкото ако го виждах – единият крак прекрочва синкаво-сивото копринено купче, после другият...

Опънатата докрай мембрана трепти и записва тишината. Не: резките, с безкрайни паузи удари на чук по пръчките. И чувам – виждам: тя, зад гърба ми, мисли една секунда.

Ето – вратичката на шкафа, ето – тропна някакъв капак – и отново коприна, коприна...

– Готово.

Обърнах се. Беше по лека, шафраненожълта рокля, старинен модел. Хиляди пъти по-страшно, отколкото ако беше без нищо. Две остри точки – през тънката тъкан, тлеещи в розово – два въглена през пепелта. Нежно-кръгли колене...

Тя седна в ниското кресло. На четиригълната масичка пред нея – бутилка с нещо отровнозелено, две малки чашки на столчета. В крайчето на устните й димеше – в тънка хартиена тръбичка – онова древно нещо за пушене (забравих как се наричаше).

Мембраната все още трептеше. Чукът удряше – вътре у мен – по нагорещените до червено пръчки. Дочувах всеки удар и... ами ако тя

също ги чува?

Но тя спокойно пушеше, спокойно ме поглеждаше и небрежно изтърси пепелта – върху розовото ми талонче.

– Защо тогава се записахте за мен? – попитах колкото може похладнокръвно. – И защо ме накарахте да дойда?

Сякаш не ме чу. Наля от бутилката в чашката, отпи.

– Чудесен ликьор. Искате ли?

Едва сега разбрах: алкохол. Като мълния се мярна видяното вчера: каменната ръка на Благодетеля, непоносимото острие на лъча и там, върху Куба – простряното с отметната глава тяло. Трепнах.

– Вижте какво – казах, – нали знаете, че всички, които се троят с никотин и особено с алкохол, Всеобщата Държава безпощадно...

Тъмните вежди – високо към слепоочията, острият насмешлив триъгълник:

– Да се унищожат наведнъж малцина, е по-разумно, отколкото да се даде възможност на множеството да се погубва и изражда, и тъй нататък. Това е до неприличност вярно.

– Да... до неприличност.

– Да ги пуснеш – такива плешиви, голи истини – на улицата... Не, представете си... ето, този мой неизменен обожател – нали го знаете – представете си, че свали цялата заблуда на дрехите и в истинския си вид се изправи пред публиката... Ох!

Тя се смееше. Но ясно виждах долния тъжен триъгълник, двете дълбоки бръчки от ъглите на устата към носа. Кой знае защо, от тези бръчки разбрах: онзи, двойно извитият, прегърбеният, крилоухият – я е прегръщал – нея... Той...

Впрочем сега се мъча да предам тогавашните си – ненормални – усещания. Сега, когато пиша това, прекрасно съзнавам, че така е редно, че и той като всеки честен номер има право на радост – и би било несправедливо... Ясно.

И се смя много странно и дълго. После внимателно ме погледна – навътре:

– Важното е, че с вас съм абсолютно спокойна. Вие сте толкова мил – о, сигурна съм, – и през ум няма да ви мине да отидете в Бюрото и да съобщите, че аз – ето на, пия ликьор, пуша. Ще се разболеете – или ще бъдете зает – или нещо друго. Дори: сигурна съм – ще пийнете сега с мен от тази очарователна отрова...

Какъв нагъл, подигравателен тон. Със сигурност чувствавах: сега отново я мразя. Впрочем защо „сега“? Мразех я през цялото време.

Гаврътна цялата чашка зелена отрова, стана – розовото прозираше през шафрана, – направи няколко крачки и спря зад креслото ми...

Изведнъж – ръката ѝ около врата ми – уста в уста... не, още по-дълбоко, още по-страшно... Кълна се, беше съвсем неочаквано и може би само затова... Тъй като е невъзможно – сега ми е съвсем ясно, – невъзможно е аз самият да съм пожелал това, което се случи после.

Непоносимо сладки устни (предполагам, това бе вкусът на „ликьора“) – и у мен проникна глътка изгаряща отрова – и още – и още... Откъснах се от земята и като самостоятелна планета полетях с бясно въртене надолу, надолу – по някаква неизчислена орбита...

Последвалото мога да опиша само приблизително, с повече или по-малко близки аналогии.

По-рано никога не бе ми идвало наум – но е точно така: през цялото време се движим над клокочещо червено море от огън, скрито там – в утробата на земята. Но никога не мислим за това. А ако изведнъж тънката черупка под краката ни стане стъклена – тогава бихме видели...

Аз станах стъклен. Видях – вътре у себе си.

Имаше двама аз. Единият – предишният, Д-503, номер Д-503, а другият... По-рано той само едва-едва показваше косматите си лапи изпод черупката, а сега изскочи целият, черупката запука, ето сега ще се разхвърчи на парчета и... и какво тогава?

Хванах се с все сили за сламката – облегалката на креслото, и попитах, за да чуя гласа си – онзи, предишния:

– Къде... къде намерихте тази... тази отрова?

– О, това ли! Един лекар, един от моите...

– „От моите“? От кои – „моите“?

И този, другият – изведнъж изскочи и изкрещя:

– Не разрешавам! Не искам никой освен мен. Ще убия всеки, който... Защото ви – аз ви –

Видях: с косматите си лапи той я сграбчи грубо, разкъса тънката коприна, впи зъби – точно помня: зъби.

Не зная как I се изплъзна. И ето – над очите ѝ се спуснаха тези проклети, непроницаеми щори – тя стоеше, облегнала гръб на шкафа, и ме слушаше.

Помня: бях на пода, прегръщах краката ѝ, целувах коленете ѝ. И молах: „Сега – още сега – още тази минута...“

Острите зъби – острият насмешлив тригълник на веждите. Тя се наведе и мълчаливо откачи плочката ми.

– Да! Да, мила – мила! – Припряно започнах да свалям юнифа-та

си. Но I – също тъй мълчаливо – вдигна до самите ми очи часовника върху плочката. До 22,30 оставаха пет минути.

Изстинах. Знаех какво значи това – да се покажеш на улицата след 22,30. Цялата ми лудост в миг се изпари. Аз – бях аз. И разбирах едно: мразя я, мразя я, мразя я!

Без да се сбогувам, без да се обърна – втурнах се навън от стаята. Забодох криво-ляво плочката на бегом, през стъпалата – по аварийното стълбище (страхувах се, че ще срещна някого в асансьора) – изскочих на пустия булевард.

Всичко беше на мястото си – толкова просто, обикновено, закономерно: стъклените, грейнали в светлини домове, стъкленото бледо небе, неподвижната зеленикава нощ. Но под това тихо, прохладно стъкло – лудееше нечутно нещо буйно, червено, космато. И аз тичах задъхан, за да не закъснея.

Изведнъж почувствах: забодената набързо плочка се откопчава – откопча се, издрънча върху стъкления тротоар. Наведох се да я вдигна – и в секундата тишина: нечий тропот отзад. Обърнах се: иззад ъгъла завиваше нещо дребно, изгърбено. Така поне ми се стори тогава.

Хукнах с все сили – въздухът свистеше в ушите ми. Пред входа спрях: часовникът ми показваше 22,30 – без една минута. Ослушах се: отзад нямаше никого. Явно бе нелепа фантазия, реакция на отровата.

Нощта бе мъчителна. Леглото под мен се надигаше, спускаше се и отново се надигаше – плаваше по синусоида. Внушавах си: „През нощта номерата са длъжни да спят; това е тяхно задължение – също както работата през деня. Необходимо е, за да могат да работят през деня. Да не се спи през нощта, е престъпно...“ И въпреки това не можех, не можех.

Загивам. Не съм в състояние да изпълнявам задълженията си пред Всеобщата Държава... Аз...

Глава 11.

Конспект:

... Не, не мога, нека да е без конспект

Вечер. Лека мъгла. Небето е забулено със златистомлечна тъкан и не се вижда: какво има там – по-нататък, по-нагоре. Древните са знаели, че там е Бог – техният велик скучаещ скептик. Ние знаем, че там е кристалносиньото, голо, неприлично Нищо. Сега не зная, че там съм научил твърде много. Абсолютно убеденото в своята непогрешимост знание – е вяра. Имах твърда вяра в себе си, вярвах, че зная всичко за себе си. И ето --

Пред огледалото съм. И за първи път в живота си – наистина за първи път – се виждам ясно, подробно, съзнателно – с учудване виждам себе си като някой си „него“. Ето, аз съм той: черни, изтеглени по права линия вежди; между тях – като белег – вертикална бръчка (не зная имало ли я е по-рано). Стоманеносиви очи, очертани от сянката на безсънната нощ; и зад тази стомана... оказва се, никога не съм знаел какво има там. И ето, гледам се „оттам“ (това „там“ е едновременно тук – и безкрайно далече), гледам себе си – него, и съм убеден: той – с очертаните по права линия вежди – ми е чужд и непознат, срещам го за първи път в живота си. А аз, истинският – не съм той...

Не: точка. Това са празни работи, всички тези нелепи усещания са, бълнуване, резултат от вчерашното отравяне... От какво: от глътката зелена отрова – или от нея? Все едно. Записвам го само за да покажа как странно може да се обърка и излезе от релсите човешкият разум – тъй точен и остър. Разумът, който успя да направи лесносмилаема дори безкрайността, ужасяваща древните – посредством...

Щракването на номератора – и цифрите: R-13. Нека, дори се радвам: ако останех сам, щеше да ми бъде...

След 20 минути:

Върху хартиената плоскост, в двуизмерния свят – тези редове са един до друг, но в другия свят... Губя цифроусещането си: 20 минути – та те могат да бъдат 200 или 200 000. И това е невероятно: спокойно, отмерено, обмисляйки всяка дума, да записвам онова, което ми се случи с R. Все едно да кръстосате крака, да седнете в креслото до собственото

си легло – и с любопитство да наблюдавате как вие, вие самият – се гърчите на това легло.

Когато R-13 влезе, бях напълно спокоен и нормален. С искрено възхищение започнах да му говоря, че великолепно е успял да пресъздаде в хорей присъдата и че тъкмо неговите стихове съсякоха, унищожиха онзи безумец.

– ...Нещо повече: ако трябваше да начертая схема на Машината на Благодетеля, непременно, непременно бих нанесъл на този чертеж вашите стихове – казах в заключение.

Но виждам: очите на R стават матови, устните му посивяват.

– Какво ви е?

– Какво, какво?... Просто ми омръзна: всички наоколо – присъдата, та присъдата. Не искам да чувам повече за това, и толкоз. Не искам!

Той се намуси, потърка тила си – това свое куфарче със странен, непознат за мен багаж. Пауза. Ето, намери нещо в куфарчето, измъкна го, заразгърща го, разгърна го – смехът отново лакира очите му, той скочи.

– А виж, за вашия ИНТЕГРАЛ пиша нещо... това – да! Това вече – да!

Предишният е: устните примляскват, пръскат слюнки, думите бликат като фонтан.

– Спомнете си („п“ – фонтан) – древната легенда за рая... Това е за нас, за днешната ни действителност. Да! Помислете само. На онези двамата в рая им бил предоставен избор: или щастие без свобода – или свобода без щастие; трето няма. Те, глупаците, избрали свободата – и какво: ясно – после векове наред мечтали за оковите си. За оковите – разбирате ли за какво е прословутата мирова скръб. Векове! И едва ние прозряхме как да си върнем щастieto... Не, чуйте по-нататък, по-нататък! Древният Бог и ние сме редом, на една маса. Да! Ние помогнахме на Бога окончателно да победи дявола – нали той, змията злорада, подтикнал хората да нарушат забраната и да вкусят пагубната свобода. А ние с бутуша по главата – прррас! И готово: пак е рай. Отново сме простодушни и невинни като Адам и Ева. Никакви неразбории – добро, зло: всичко е много просто, райски, детски просто. Благодетелят, Машината, Кубът, Газовата Камбана, Пазителите – това е добро, това е величествено, прекрасно, благородно, възвишено, кристалночисто... Защото то пази нашата не-свобода – тоест нашето щастие. Древните, разбира се, биха почнали да умуват, да си блъскат главите – етика, неетика... Ето, предтавете си такава една райска поемка, а? При това с най-сериозен тон...

Как ви се вижда, а?

Е, как може да ми се вижда. Помня, че си помислих: „Такава нелепа, асиметрична външност – а умът му е намясто.“ Затова ми е толкова близък – на истинския мен (все пак смятам предишния себе си за истински, а всичко сегашно – разбира се, е само болест).

Р явно го прочете в погледа ми, прегърна ме през раменете и прихна да се смее.

– Ах, вие... Адам! Да, между другото по повод на Ева... Той порови в джоба си, измъкна бележник, прелисти го.

– Вдругиден... не: след два дни – О има розов талон за вас. А вие? Както преди ли? Искате ли тя...

– Да, разбира се.

– Ще ѝ предам. Защото, да ви кажа, тя се стеснява... Ама че история! С мен тя само тъй, по розовия талон, а вас... Не казвате обаче, че някой четвърти се е вмъкнал в нашия триъгълник. Кой е той – покайте се, грешнико, хайде!

Сякаш вятър вдигна някаква завеса и – шумоленето на коприната, зелената бутилка, устните... И без никакъв повод, съвсем не намясто – изстрелях (защо ли не се удържах!):

– Кажете: случвало ли ви се е някога да опитате никотин или алкохол?

Р сви устни, погледна ме изпод вежди. Съвсем ясно чувах мислите му: „Че си приятел, приятел си... Но все пак...“ И в отговор:

– Как да ви кажа? Всъщност – не. Но познавах една жена... – И! – извиках аз.

– Как... вие – вие с нея също ли? – Наля се със смях, задави се, всеки миг ще вземе да пръска.

Огледалото ми бе окачено така, че трябваше да се оглеждам в него през масата: оттук, от креслото, виждах само челото и веждите си.

И ето аз – истинският – видях в огледалото нагърчената, подскачаща права на веждите и аз, истинският – чух див, отвратителен вик:

– Как „сщо“? Какво значи „сщо“? Не, не – искам да знам!

Разпънати негърски устни. Облещени очи... Аз, истинският, хванах здраво за яката другия – дивия, косматия, дето дишаше тежко. И аз – истинският – казах на Р:

– Простете ми в името на Благодетеля. Много съм болен, не мога да спя. Не разбирам какво ми е...

Дебелите устни мимолетно се усмигнаха:

– Да, да, да! Разбирам – разбирам ви! Всичко това ми е познато...

Разбира се, теоретично. Сбогом!

До вратата се обърна като черна топка – обратно към масата, хвърли върху нея някаква книга:

– Най-новата ми... Специално я донесох – едва не забравих. Сбогом... – „с“-то ме изпръска, той изчезна...

Сам съм. Или по-точно: насаме с другия „аз“. Прехвърлил съм крак връз крак в креслото и от някакво „там“ с любопитство гледам как аз – аз! – се гърча на леглото.

Защо – защо цели три години живяхме с О така приятелски – и сега изведнъж една само дума за онази, за... Нима цялата тази лудост – любов, ревност – не е погребана в идиотските стари книги? И най-важното – аз! Уравнения, формули, цифри – и... това – нищо не разбирам! Нищо... Още утре ще отида при R и ще му кажа, че – –

Не е вярно: няма да отида. Нито утре, нито вдругиден – никога повече няма да отида. Не мога, не искам да го видя. Край! Нашият триъгълник се разпадна.

Сам съм. Вечер. Лека мъгла. Небето е покрито с млечно-златиста тъкан. Ако знаех: какво има там – горе? И ако знаех: кой съм аз, какъв съм?

Глава 12.

Конспект:**Ограничаване на безкрайността.****Ангелът.****Размисли за поезията.**

Все ми се струва – ще оздравея, мога да оздравея. Прекрасно спях. Никакви сънища и разни болестни явления. Утре ще дойде милата О, всичко ще бъде просто, правилно и ограничено като кръг. Не се страхувам от тази дума – „ограниченост“: дейността на най-висшето у човека – разсъдъка – се свежда именно до непрекъснатото ограничаване на безкрайността, до раздробяването ѝ на удобни, лесносмилаеми порции – диференциали. Именно в това е божествената красота на моята стихия – математиката. А на „нея“ ѝ липсва тъкмо осъзнаването на тази красота. Впрочем това е ей така – случайна асоциация.

Всичко това – под отмереното, метрично потракване на колелата на подземната железница. В такт с колелата си рецитирам наум стихове (от вчерашната му книга). И чувствавам: отзад, през рамото ми, някой внимателно се навежда и наднича в отворената страница. Без да се обръщам, само с крайчето на окото си виждам: розови, разперени крилеуши, двойно извито... той! Не исках да му преча – и се престорих, че не съм го забелязал. Как се бе оказал тук – не зная: когато влизах във вагона, май го нямаше.

Това незначително само по себе си произшествие ми подеждва особено добре, бих казал: вдъхна ми сили. Така е приятно да чувствуваш нечие зорко око, което грижливо те предпазва от най-малката грешка, от неволна стъпка накриво. Нищо че ще прозвучи сантиментално, но ми идва наум същата аналогия: ангелите пазители, за които са мечтаели древните. Колко много нещо от това, за което са мечтали, се е материализирало в нашия живот!

В момента, в който усетих ангела пазител зад гърба си, аз се наслаждавах на сонета, озаглавен „Щастие“. Мисля, няма да сбъркам, ако кажа, че това е рядко красива и дълбока по замисъл творба. Ето първите четири реда:

Вечно влюбени – две по две,

четворка страстна навек това е,
любов по-жарка светът не знае –
от неразделните две по две...

И по-нататък все за това: за мъдрото вечно щастие на таблицата за умножение.

Всеки истински поет е непременно Колумб. Америка и преди Колумб е съществувала векове, но единствен той е успял да я открие. Таблицата за умножение и преди R-13 е съществувала векове, но единствен R-13 успя да намери новото Елдорадо в девствения лес на цифрите. Истина: има ли някъде такова мъдро, безоблачно щастие както в този чудесен свят. Стоманата – ръждясва; древният Бог е създал древния, тоест способен да греши човек – и следователно сам е сгрешил. Таблицата за умножение е абсолютна, далеч по-мъдра от древния Бог: тя никога – разбирате ли: никога – не греши. И няма по-щастливи от цифрите, живеещи по стройните вечни закони на таблицата за умножение. Ни колебания, ни заблуди. Истината е една, и праведният път е един; тази истина е две по две, този праведен път е четири. Нима не би било абсурдно, ако тези щастливи, идеално умножени двойки почнеха да мислят за някаква си свобода, тоест явно – за една грешка? За мен е аксиома, че R-13 е успял да улови най-същественото, най-...

Тук отново почувствувах – първо на тила, после до лявото си ухо – топлия нежен дъх на ангела пазител. Той явно забеляза, че книгата на коленете ми е вече затворена и мислите ми са далеко. Какво от това, аз съм готов веднага да разгърна пред него страниците на своя мозък: това е тъй спокойно, радостно чувство. Помня: дори се озърнах, настойчиво, умоляващо го погледнах в очите, но той не разбра – или не поиска да разбере, – не ме попита за нищо... Остава ми да разкажа всичко на вас, незнайни мои читатели (сега сте ми също тъй скъпи, близки и недостижими, както бе той в онзи момент).

Ето как разсъждавах: от отделната част към цялото; отделната част бе R-13, величественото цяло – нашият Институт на Държавните Поети и Писатели. Мислех си: как е могла да не се натрапва на древните цялата нелепост на тяхната литература и поезия. Огромната великолепа сила на художественото слово направо е отивала на вятъра. Просто смешно: всеки пишел каквото му дойде наум. Също като смешното и нелепо море на древните, което денонощно се удряло тъпо в брега и скритите във вълните му силиони килограметри отивали само за подгриване чувствата на влюбените. Ние превърнахме в електричество влюбения

шепот на вълните и в домашно животно – бещия разпенен звяр: по същия начин у нас е опитомена и оседлана дивата някога стихия на поезията. Сега тя вече не е нехайна славеева песен: поезията е държавна служба, поезията е полезност.

Нашите знаменити „Математически Нони“: нима в училище щяхме да обикнем без тях така искрено и нежно четирите правила на аритметиката? А „Шиповете“ – това е класически образ: Пазителите са шиповете на розата, които охраняват нежното Държавно Цвете от груби ръце... Чие каменно сърце ще остане равнодушно при вида на невинните детски устица, бърборещи като молитва: „Хлапакът сграбчи розата с ръка. Но шип стоманен го убоде с игла, злосторникът – ох, ох – търчи дома“, и тъй нататък? А „Всекидневни оди за Благодетеля“? Кой, след като ги прочете, няма да се преклони набожно пред самоотвержения труд на този пръв номер сред номерата? А страшните червени „Цветя на Съдебните присъди“? А безсмъртната трагедия „Закъснелият за работа“? А настолната книга „Станси за половата хигиена“?

Животът – в цялата му сложност и красота – навеки е излят в златото на думите.

Нашите поети вече не витаят във висините: спуснаха се на земята; те вървят в крак с нас под строгия механичен марш на Музикалния Завод; вдъхновяват ги утринният шум от електрическите четки за зъби и страховитото прашене на искрите в Машината на Благодетеля, величественото ехо от Химна на Всеобщата Държава и интимният звън на сияйно-кристалната ваза на нощта, вълнуващият пукот на падащите щори, веселите гласове от най-новата готварска книга, едва чутият шепот на уличните мембрани.

Нашите богове са тук, с нас – в Бюрото, в кухнята, в работилницата, в клозета; боговете станаха като нас: ерго, ние станахме богове. И при вас, незнани мои чуждопланетни читатели, и при вас ще дойдем, за да направим живота ви божествено-разумен и точен като нашия...

Глава 13.

Конспект:**Мъгла.****Ти.****Абсолютно нелепо произшествие**

Призори се събудих – пред очите ми непоклатим розов небосвод. Всичко е хубаво, кръгло. Довечера ще дойде О. Явно вече съм здрав. Усмихнах се, заспах.

Утринният звънец – ставам – и съвсем друго: през стъклото на тавана, стените, навсякъде, от край до край – мъгла. Луди облаци, все повече натезават – и все по-бързо, все по-близо, и вече няма граници между земята и небето, всичко лети, стапя се, пада, няма за какво да се хванеш. Няма вече сгради: стъклените стени са се разтворили в мъглата като кристалчета сол във вода. Ако погледнеш от тротоара – тъмните фигури на хората по домовете са като дисперсни частици във фантастичен млечен разтвор – утаени долу, но и по-нагоре, още по-високо – на десетия етаж. И всичко дими – може би някакъв беззвучно бушуващ пожар.

Точно в 11,45: нарочно погледнах часовника – за да се хвана за цифрите – дано те ме спасят.

В 11,45, преди да тръгна за редовните занимания с физически труд, съгласно Часовите Скрижали, се отбих в стаята си. Внезапно – телефонен звън, глас – дълга, бавна игла в сърцето:

– Аха, къщи ли сте? Много се радвам. Чакайте ме на ъгъла. Ще идем... ще видите къде.

– Чудесно знаете, че сега тръгвам за работа.

– Чудесно знаете, че ще постъпите така, както ви казвам. Довиждаме. До след две минути...

След две минути стоях на ъгъла. Трябваше да й покажа, че не тя, а Всеобщата Държава има власт над мен. „Така, както ви казвам...“ Колко е сигурна: усеща се по гласа й. Нищо, сега ще се разберем веднъж завинаги...

Сиви, изтъкани от влажна мъгла юнифи се мярваха за секунда край мен и тайнствено се разтваряха в мъглата. Не се откъсвах от часовника, бях остра, трепереща секундарна стрелка. Осем, десет минути... Два-найсет без три, без две...

Разбира се. Вече закъснях за работа. Как я мразя. Но нали трябваше да й покажа...

На ъгъла, в бялата мъгла – кръв – разрез с остър нож – устни.

– Май ви накарах да чакате. Впрочем все едно. За вас вече е късно.

Колко я – – впрочем, да: наистина е късно.

Мълчаливо гледах устните й. Всички жени са устни, само устни. Нечии розови, гъвкаво-кръгли: пръстен, нежна преграда от целия свят. И тези: преди секунда ги нямаше, а ето сега – като нож – и още капе сладка кръв.

Приближи се, облегна се на рамото ми – и сме едно, нещо от нея се прелива у мен – зная, че така трябва. Зная с всеки свой нерв, с всеки косъм, с всеки до болка сладък удар на сърцето. И толкова радостно е да се покориш на това „трябва“. Сигурно със същата радост парчето желязо се покорява на неизбежния точен закон – и се впира в магнита. Камъкът, хвърлен нагоре, се колебае секунда – и после стремглаво надолу, към земята. Агонизиращият – накрая въздъхва за последен път – и умира.

Помня: усмигнах се объркано и не намясто казах:

– Мъгла. Много...

– Ти обичаш ли мъглата?

Древното, отдавна забравено „ти“, „ти“ на владетеля към роба – влезе у мен остро, бавно: да, аз съм роб и това също е нужно, също е хубаво.

– Да, хубаво... – казах си на глас. После на нея: – Мразя мъглата. Страхувам се от нея.

– Значи я обичаш. Страхуваш се, защото е нещо по-силно от теб, мразиш – защото се страхуваш, обичаш – защото не можеш да го подчиниш на себе си. Само непокореното може да се обича.

Да, така е. И тъкмо затова – тъкмо затова аз...

Вървахме двамата – едно цяло. Някъде далече през мъглата едва чуто пееше слънцето, всичко се наливаше с нещо гъвкаво, бисерно, златно, розово, червено. Целият свят е една необятна жена и ние сме в утробата й, още не сме се родили, още радостно зреем. И ми стана ясно докрай: всичко е мое, слънцето, мъглата, розовото, златното – мое, е...

Не питах къде отиваме. Все едно: само да вървим, да вървим, да зреем, да се наливаме – все по-буйно – –

– Ето... – I спря пред вратата. – Днес тъкмо е дежурен тук един... Споменах за него тогава, в Древния Дом.

Отдалече, само с поглед, като внимателно пазех зреещото в себе си

– прочетох табелата: „Медицинско Бюро“. Разбрах всичко.

Стъклена, пълна със златна мъгла зала. Стъклени тавани с цветни епруветки и колби. Проводници. Синкави искри в тръбичките.

И един дребен човек – много слаб. Целият сякаш изрязан от хартия, както и да се обърне – само остро изсечен профил: носът – блестящо острие, устните – ножици.

Не чувах какво му говори I: гледах я как говори – и чувствавах, че се усмихвам неудържимо, блажено. Блеснаха острите устни-ножици и лекарят каза:

– Да, да. Разбирам. Най-опасната болест – не познавам нищо опасно... – Засмя се, написа набързо нещо с тънката си хартиена ръка, даде листчето на I; написа друго – подаде го на мен.

Бяха удостоверения, че сме болни и не можем да се явим на работа. Крадах своя труд от Всеобщата Държава, крадец – направо за Машината на Благодетеля. Но това сега е – далечно, безразлично, като прочетено в книга... Взех листчето, без да се колебая нито секунда; целият аз – моите очи, устни, ръце – знаех: така трябва.

Взехме от полупразния гараж на ъгъла авиолет, I отново, както тогава, седна зад шурвала, включи на „преден“, откъснахме се от земята, полетяхме. И след нас полетя всичко: розово-златната мъгла, слънцето, острият тънък профил на лекаря, изведнъж толкова любим и близък. По-рано – всичко се въртеше около слънцето; сега знаех, всичко се върти около мен – бавно, в отмала, със затворени очи...

Старицата пред вратите на Древния Дом. Милата сраснала се уста с бръчки-лъчи. Вероятно все тъй си е била сраснала през всичките тези дни – и едва сега се отвори, усмихна се:

– Ааа, лудетино такава! Няма да работи като всички, ами... Така да е! Ако има нещо – ще притичам, ще обадя...

Тежката, скърцаща, непрозрачна врата се затвори и сърцето ми мигом с болка се отвори: широко – още по-широко – цялото. Устните й са мои – и аз пих, пих, откъсвах се, гледах мълчаливо в широко отворените срещу мен очи – и пак...

Полумракът на стайте, синьото, шафраненожълтото, тъмнозеленият сахтиян, златната усмивка на Буда, блещукането на огледалата. И – старият ми сън, тъй ясен сега: всичко е просмукано със златисторозов сок и ей сега ще прелее над ръба, ще полетят пръски – –

Назря. И непреодолимо, като желязото и магнита, със сладката покорност пред точния неизбежен закон – аз се влях в нея. Нямаше розови талони, нямаше изчисления, нямаше я Всеобщата Държава, нямаше ме

мен. Имаше само нежно-остри, стиснати зъби и широко отворени насреща ми златни очи – бавно прониквах през тях навътре и все по-надълбоко. И тишина – само в ъгъла – на хиляди мили – чешмата капе, и аз съм – вселена, и от капка до капка – ери, епохи... Наметнах юнифата и се наведох към I – поглъщах я с очи за последен път.

– Знаех си... Познавах те... – каза съвсем тихо I. Бързо стана, навлеche юнифата и обичайната си остра усмивка-ухапване.

– Е, ангелът съгреша. Сега вече с вас е свършено. Как, не се ли страхувате? Тогава довиждане! Ще се върнете сам. Е?

Тя отвори огледалната вратичка на шкафа; през рамо – към мен, чакаше. Послушно излязох. Но едва пристъпих прага – изпитах непреодолимото желание тя да притисне рамото си до моето – само за миг да се притисне, нищо повече.

Хукнах назад – към стаята, където тя (вероятно) още закопчаваше юнифата си пред огледалото, притичах – и се спрях. Ето – ясно виждам – още се поклаща старинната халка на ключа във вратичката на шкафа, а I я няма. Къде може да отиде – стаята е само с един изход – и все пак бе изчезнала. Претърсих всичко, дори отворих шкафа и прехвърлих пъстрите старинни рокли: нямаше никого...

Някак неудобно ми е, чуждопланетни мои читатели, да ви разказвам за това наистина невероятно произшествие. Но какво да направя, когато всичко беше точно така. А нима целият този ден от сутринта не бе изпълнен с невероятности, нима не приличаше на онази древна болест – съня? И ако е така – не е ли все едно: една нелепост повече или по-малко? Освен това съм сигурен: рано или късно ще успея да включа всяка нелепост в силогизъм. Това ме успокоява, надявам се, ще успокои и вас.

... Колко ми е хубаво! Ако знаехте: колко ми е хубаво!

Глава 14.

Конспект:

„Мой“.

Не бива.

Студеният под.

Още за вчера. Снощи Личният ми час преди сън бе зает и не можах да пиша. Но всичко е у мен – като гравирано, и сигурно затова – изглежда, завинаги – е този непоносимо студен под...

Вечерта при мен дойде О – това бе нейният ден. Слязох при дежурния да получа право на щори.

– Какво ви е? – попита той. – Днес сте някак особен...

– Аз ли?... Болен съм...

Всъщност не лъжех: разбира се, че съм болен. Това е болест. И веднага си спомних: да, нали имам удостоверение... Попипах го в джоба си: ето, шумоли. Значи всичко е било, всичко е било наистина...

Пододох бележката на дежурния. Чувствувах как бузите ми пламват; без да поглеждам, видях: дежурният ме гледа учудено.

И ето – 21,30. В стаята отляво щорите са спуснати. В стаята отдясно – виждам съседа си: над книгата – плешивата му, цялата в щипани глава и челото – огромна жълта парабола. Мъчително крача из стаята, крача: как ще мога – след всичко онова – с нея, с О? И отдясно – със сигурност усещам, че ме наблюдават, ясно виждам бръчките по челото – жълти, нечетливи редове; и, кой знае защо, ми се струва – тези няколко реда са за мен.

В 22 без четвърт в стаята ми – радостен розов вихър, здрав пръстен от розови ръце около врата ми. Но чувствавам: пръстенът се разхлабва, разхлабва – отвори се – ръцете й се отпуснаха...

– Вие не сте вече същият, не сте предишният, не сте моят!

– Що за странна терминология: „мой“. Никога не съм бил... – И се запънах: дойде ми наум – по-рано не съм бил, вярно, но сега... Та сега аз живея не в нашия разумен свят, а в древния, фантастичния, в света на корен от минус единица.

Щорите падат. Там, зад стената отдясно, съседът изтървава книгата си на пода и в последния тесен, мигновен процеп между щората и пода – виждам: жълтата ръка хваща книгата и у мен пламва желанието: с

всички сили да се уловя за тази ръка...

– Мислех – исках да ви срещна днес на разходката. Толкова много – толкова много неща трябва да ви...

Мила, клета О! Розовата ѝ уста – розов полумесец с рогчетата надолу. Но не мога да ѝ разкажа какво се случи – дори само защото така ще я направя съучастница в моите престъпления: нали знам, тя няма да намери сили да отиде в Бюрото на Пазителите и следователно – –

О лежеше. Бавно я целувах. Целувах тази наивна пухкава гънчица на китката, сините очи бяха затворени, розовият полумесец бавно разцъфваше, разтваряше се – и аз я целувах цялата.

Изведнъж осъзнах: до каква степен всичко у мен е опустошено, отдадено. Не мога, не бива. Трябва – не бива. Устните ми изведнъж истинаха...

Розовият полумесец затрепери, помръкна, изкриви се. О придърпа отгоре си завивката, скри се с лице към възглавницата.

Седях на пода до леглото – какъв отчайващо-студен под, – седях мълчаливо. Мъчителен студ отдолу – все по-нагоре, все по-нагоре. Вероятно същият мълчалив студ е и там, в сините, безмълвни междуплащети пространства.

– Разберете: не исках... – промълвих аз... – Аз с всички сили...

Така е: аз, истинският, не исках. И все пак: с какви думи да ѝ го кажа. Как да ѝ обясня, че железото не искаше, но законът е неизбежен, точен – –

О вдигна лице от възглавниците и без да отваря очи, каза:

– Излезте. – Но от сълзите ѝ се чу „излетте“ и, кой знае защо, запомних и тази нелепа подробност.

Целият пронизан от студ, вцепенен, излязох в коридора. Там, зад стъклото – лека, едва забележима мъгла. Но нощес тя сигурно отново ще се спусне, ще ни обгърне отвсякъде. А какво ще стане след нощта?

О мълчаливо се плъзна покрай мен към асансьора, вратата се захлопна.

– Една минутка – викнах: стана ми страшно.

Но асансьорът вече бучеше надолу, надолу, надолу...

Тя ми отне R..

Тя ми отне O.

И все пак, и все пак.

Глава 15.

Конспект:

Камбаната.

Огледалното море.

Съдено ми е вечно да горя.

Едва влязох в хелинга, където се строи ИНТЕГРАЛЪТ, и насреща ми – Вторият Строител. Лицето му както винаги: кръгло, бяло, фаянсово – чинийка, и говори, сякаш поднася на чинийката нещо страшно вкусно:

– Ей, на, разболяхте се, ваша милост, и вчера без вас, без началството, тъй да се каже – произшествие.

– Произшествие?

– Ами да! Звънецът удари, свършихме, тръгнахме да излизаме от хелинга – и представете си: дежурният залови неномериран човек. Как се е промъкнал – умът ми не го побира. Отведоха го в Операционната. Там сиромашът ще си каже как и защо (усмивка – апетитна...)...

В Операционната работят нашите най-добри и опитни лекари под непосредственото ръководство на самия Благодетел. Там има разни уреди и най-вече там е знаменитата Газова Камбана. Това е всъщност стар училищен опит: под стъкления похлупак пускат мишка; разреждат постепенно въздуха под похлупака с помощта на въздушна помпа... И тъй нататък. Само че, разбира се. Газовата Камбана е значително по-съвършен апарат – използват се различни газове и после – това вече не е издевателство над малкото беззащитно животинче, а се прави с възвишена цел – грижа за безопасността на Всеобщата Държава, с други думи, за щастieto на милионите. Преди около петстотин години, когато Операционната едва започвала да функционира, се намерили глупаци, които я сравнявали с древната инквизиция, но това е нелепо – все едно да сравниш хирурга, който прави трахеотомия, с разбойника от широкия друм: и двамата държат нож в ръцете си, и двамата прерязват гърлото на жив човек. И все пак единият е благодетел, а другият – престъпник, единият е със знак +, другият – със знак – ...

Всичко това – много ясно, за секунда, за едно завъртане на логическата машина, а после зъбците веднага захванаха минуса – и ето, на повърхността е вече друго: халката на шкафа още се поклаща. Вратата очевидно само е хлопнала – а нея, I, вече я няма: изчезнала е. Това

машината изобщо не можеше да го смели. Сън? Но аз и сега чувствавам: непознатата сладка болка в дясното рамо – тя е притисната към дясното ми рамо, I – до мен, в мъглата. „Ти обичаш ли мъглата?“ Да, и мъглата... всичко обичам и всичко е гъвкаво, ново, удивително, всичко е чудесно...

– Всичко е чудесно – казах на глас.

– Чудесно? – кръгло се ококориха фаянсовите очи. – Тоест какво му е чудесното? Щом този, неномерираният, се е изхитрил... тогава те са навсякъде, наоколо, през цялото време, те са тук, те са – около ИНТЕГРАЛА, те...

– Но кои те?

– Знам ли кои? Но ги усещам, разбирате ли? През цялото време.

– А чухте ли: изобретили май някаква операция – изрязват фантазията? (Тези дни наистина чувах нещо такова.)

– Да, знам. Но какво общо има това?

– Ами на ваше място бих отишъл и помолил да ми направят тази операция.

Върху чинийката се появи нещо лимоненокисело. Милият – обиди го далечният намек, че той може би има фантазия... Впрочем: преди седмица аз също навярно бих се обидил. А сега – сега не: защото зная, че има нещо такова у мен – болен съм. И зная още – не искам да оздравея. Не искам, и това е. Изкачихме се по стъклените стъпала. Всичко – долу под нас – като на длан...

Вие, които четете тези записки – каквито и да сте, – над вас греє слънце. И ако някога сте боледували от моята болест, сигурно знаете какво е – какво може да бъде – слънцето сутрин, виждали сте това розово, прозрачно, топло злато. И самият въздух – леко розов, и всичко е просмукано с нежната слънчева кръв, всичко е живо: живи са и до един се усмихват хората. Може след час всичко да изчезне, може след час да изтече розовата кръв, но засега е – живо. И аз виждам: пулсират, преливат се стъклените сокове на ИНТЕГРАЛА; виждам: ИНТЕГРАЛЪТ мисли за великото си и страшно бъдеще, за тежкия товар на неизбежното щастие, което той ще понесе натам, нагоре, към вас, незнайни, към вас, дете вечно търсите и никога не намирате. Ще намерите, ще бъдете щастливи – длъжни сте да бъдете щастливи и не ви остава да чакате дълго.

Корпусът на ИНТЕГРАЛА е почти готов: изящен удължен елипсoid от стъкло – вечно като златото, гъвкаво като стоманата. Виждах как вътре закрепват към стъкленото тяло напречни ребра – шпангоути, надлъжни – стрингери; как монтират на кърмата фундамента за огромния

ракетен двигател. На всеки три секунди мощната опашка на ИНТЕГРАЛА ще изригва пламък и газове във вселената – и ще лети, ще лети – огненият Тамерлан на щастието...

Виждах: отмерено и бързо, в такт – по Тейлър, подобно лостове на огромна машина, хората долу се навеждаха, изправяха се и се обръщаха. В ръцете им искряха оксигени: с огън режеха, с огън спояваха стъклените стени, ъгли, ребра, сглобки. Виждах: по стъклените релси бавно се пързляха прозрачно-стъклени чудовищни кранове и също като хората послушно се извиваха, навеждаха се, наместваха вътре, в утробата на ИНТЕГРАЛА, товарите си. И това бе едно цяло: очовечени, съвършени хора. Това бе висша, разтърсваща красота, хармония, музика... По-скооро – долу, при тях, с тях!

И ето – рамо до рамо, споен с тях, обхванат от стоманения ритъм... Отмерени движения: гъвкаво-кръгли, румени бузи; огледални, непомрачени от безумието на мислите чела. Плавах по огледално море. Почивах си.

И изведнъж някой спокойно се обърна към мен:

– Как сте – по-добре ли ви е днес?

– Кое да е по-добре?

– Ами нали ви нямаше вчера. Мислехме си да не е нещо опасно... – Челото грейнало, усмивката – детска, невинна.

Кръвта нахлу в лицето ми. Не можех, не можех да излъжа тези очи. Мълчах, потъвах...

Горе, в отвора на люка, се показа фаянсовото лице – сияйна кръгла белота.

– Ей, Д петстотин и три! Елате, ако обичате! Тук, при нас, става нещо – възловите моменти в конзолите показват критични стойности.

Без да доизслушам събеседника си, хукнах презглава нагоре – позорно се спасявах с бягство. Нямах сили да вдигна очи – погледът ми се премрежваше от бляскащите стъклени стъпала под краката, с всяко стъпало – все по-безнадеждно: на мен, престъпника, отравения, не ми е тук мястото. Никога вече няма да се влея в точния механичен ритъм, няма да плавам по огледално-безметежното море. Съдено ми е вечно да горя, да се мятам, да търся тъгълче, където да се свра – вечно, докато най-сетне не намеря сили да отида и – –

И ледена искра ме прониза целия: аз – как да е, на мене така ми се пада, но нали ще трябва и за нея, и нея също...

Измъкнах се от люка на палубата и спрях: накъде сега, защо дойдох тук? Погледнах нагоре. Над хоризонта се издигаше бледото, измъчено

от зенита слънце. Долу – ИНТЕГРАЛЪТ, сиво-стъклен, мъртъв. Розовата кръв изтече, разбирам, че това са мои фантазии, че всичко си е както преди и в същото време явно...

– Ама вие, Петстотин и три, оглушахте ли? Викам, викам... Какво ви е? – Вторият Строител – направо в ухото ми: сигурно отдавна крещи.

Какво ми е? Изгървах щурвала. Моторът бучи с пълна сила, авиолетът тръпне и се носи напред, а щурвала го няма – и не зная накъде летя, надолу – тогава ще се блъсна в земята, или нагоре – към слънцето, към огъня...

Глава 16.

Конспект:**Жълтото.****Двуизмерната сянка.****Неизлечимата душа.**

Не съм писал няколко дни. Не зная точно колко: всичките си приличат. Всички са в един цвят – жълт, като изсушен, нагрят пясък, и нито педя сянка, нито капка вода, и по жълтия пясък – без край. Не мога без нея – а тя от момента, когато така странно изчезна в Древния Дом...

Видях я само веднъж по време на разходката. Преди два-три-четири дни – не зная: всичките си приличат. Тя се мярна, изпълни за секунда жълтия празен свят. Хванал ръката ѝ – до рамото ѝ, – двойният S, тънкият хартиен доктор и още някой, четвърти – запомних само пръстите му: те излитаха от ръкавите на юнифата му като снопчета лъчи – необикновено тънки, бели, дълги. I вдигна ръка, махна ми; през главата на S – наведе се към онзи с пръстите-лъчи. Счу ми се думата ИНТЕГРАЛ: четиримата ме погледнаха; и мигом се изгубиха в сиво-синьото небе, и отново – жълтият, спечен от сушата път.

Същия ден вечерта тя имаше розов талон за мен. Стоях пред номератора – и с нежност, с омраза го молех да щракне, за да се появи час по-скоро в белия процеп: I-330. Хлопваше вратата, от асансьора излизаха – бледи, високи, розови, мургави, щорите наоколо падаха. Нея я нямаше. Не дойде.

И може би точно в тази минута, точно в 22, когато пиша това – тя, затворила очи, също както тогава, се обляга на нечие рамо и също тъй му говори: „Обичаш ли ме?“ На кого? Кой е той? Дали не онзи, с лъчите-пръст или R с дебелите устни-фонтан? Или S?

S... Защо през всички тези дни чувам зад себе си плоските му шляпаци като в локва стъпки? Защо всички тези дни е след мен – като сянка? Отпред, отстрани, отзад – сиво-синя, двуизмерна сянка; през нея минават, настъпват я, но тя все тъй е неизменно тук, до мен, сякаш завързана с невидима пъпна връв. Може би тази пъпна връв е тя – I? Не зная. Или може би те, Пазителите, вече знаят, че аз...

Ако ми кажат: вашата сянка ви вижда, през цялото време ви вижда. Разбирате ли? Изведнъж се появява странно усещане: ръцете ми са

чужди, пречат ми и забелязвам, че ги размахвам нелепо, не в такт с крачките си. Или изведнъж – това непреодолимо желание да се огледам, а не бива да го правя, за нищо на света, вратът ми е като скован. И бягам, бягам все по-бързо и чувствавам с гърба си: след мен все по-бързо тича и сянката, и от нея – наникъде, наникъде...

В стаята си съм, най-после сам. Тук пък нещо друго: телефонът. Отново намирам номера: „Да, моля, I триста и трийсет.“ И отново в слушалката – лек шум, нечии крачки в коридора – покрай вратата на стаята ѝ, и мълчание... Трясвам слушалката – не мога, не мога повече. Натам – при нея.

Това беше вчера. Хукнах натам и цял час, от 16 до 17, обикалях около дома, където живее. Покрай мен, в редици – номера. Хиляди нозе отмерваха такт и поклащайки се, край мен пълзеше милионнокрако чудовище. А аз съм сам, изхвърлен от бурята на необитаем : остров, и търся, търся с поглед в сиво-сините вълни.

Ей сега ще се мерне отнякъде остро-насмешливият ъгъл на вдигнатите към слепоочията вежди и тъмните прозорци на очите – там, вътре, пламти камина, движат се нечии сенки. И аз – направо там, вътре, и ще ѝ кажа „ти“ – непременно „ти“: „Нали знаеш, че не мога без теб. Тогава защо?“

Но тя мълчи. И изведнъж чувам тишината, изведнъж чувам – Музикалният Завод, и разбирам: вече минава 17, всички отдавна са си отишли, аз съм сам, закъснял. Наоколо – стъклена, заляна от жълтото слънце пустиня. Виждам: сякаш във вода – в стъклената повърхност на паважа – обърнати обратно блестящи стени, и обратно, присмехулно, надолу с главата вися и аз.

Трябва веднага, още в този миг, да получа удостоверение от Медицинското Бюро, че съм болен, иначе ще ме хванат и -- А може би така ще е най-добре. Да остана тук и спокойно да чакам, докато ме видят и отведат в Операционната – веднъж завинаги да свърши всичко, наведнъж да изкупя вината си.

Шумолене, пред мен – двойно извитата сянка. Без да вдигам поглед, усетих как бързо се забиха в мен двете остри сиво-стоманени свределчета, с последни сили се усмигнах и казах – нещо трябваше да кажа:

– Аз... трябва да отида в Медицинското Бюро.

– Какво се е случило? Защо стоите тук?

Нелепо обърнат наопаки, окачен с главата надолу, аз мълчах и целият пламтах от срам.

– Вървете след мен – строго каза S.

Покорно тръгнах, размахал ненужните си чужди ръце. Не можех да вдигна очи, през цялото време вървах в непознат, обърнат с главата надолу свят: ето някакви машини – с основите нагоре, и хора със залепени за тавана крака, и още по-долу – застиналото в дебелилото стъкло на паважа небе. Помня: най-много ми беше мъчно, че за последен път в живота си виждах света – не истински, а обърнат наопаки. Но не биваше да вдигам очи.

Спряхме. Пред мен – стъпала. Една крачка – и ще видя: фигури в бели престилки, огромната безмълвна Камбана...

С усилие, сякаш най-последен бях приведен в движение, откъснах поглед от стъклото под краката си – изведнъж в лицето ми блиснаха златните букви „Медицинско“... Защо ме доведе тук, а не в Операционната, защо ме пощади – дори не помислих за това тогава: с един скок – през стъпалата, плътно затворих вратата след себе си – и въздъгнах. Сякаш от сутринта не бях дишал, сякаш сърцето ми бе спряло – и едва сега си поех дъх за първи път, едва сега се отвори шлюзът в гърдите ми...

Двама: единият – нисичък, с крака като трупчета – с очи сякаш вдигаше пациентите си на рога, а другият – тънък, с блестящи устниножици, нос-острие... Същият.

Втурнах се към него като към роден брат, право срещу остриетата, и почнах – за безсънието, сънищата, сенките, жълтия свят... Устнитеножици се усмихваха.

– Закъсали сте! Мисля, че ви се е появила душа.

Душа ли? Тази странна, древна, отдавна забравена дума. Понякога казвахме „задушевно“, „равнодушно“, „душегубец“, но душа –

– Това е... много опасно – промълвих аз.

– Неизлечимо – отрязаха ножиците.

– Но... какво представлява всъщност? Някак не... не мога да си представя.

– Виждате ли... как да ви... Нали сте математик?

– Да.

– Вземете някаква плоскост, повърхност, ето това огледало например. На повърхността сме ние с вас, ето – виждате ли, примижаваме срещу слънцето и тази синя електрическа искра в тръбичката, и ей там – мярва се сянката на авиолет. Само на повърхността, само за миг. Но представете си – тази непроницаема повърхност изведнъж се е размекнала от някакъв вътрешен огън и вече нищо не се плъзга по нея, а прониква навътре, натам, в този огледален свят, където ние като деца с любопитство сме надничали – децата изобщо не са така глупави, уверявам

ви. Плоскостта е станала обем, тяло, свят и вътре в огледалото – вътре във вас – слънцето, и вихърът от винта на авиолета, и вашите треперещи устни, и още нечий. Разбирате ли – студеното огледало отразява, отвърля, а това – всмуква, и от всичко остава следа – навеки. Зървате едва забележима бръчица върху нечие лице – и тя вече завинати е във вас; чувате веднъж: в тишината пада капка – и сега отново я чувате...

– Да, да, точно така... – Хванах го за ръката. И сега чувах: от крана на чешмата – в тишината бавно капят капки. И това се бе запечатало мен – завинаги. Но все пак откъде-накъде изведнъж – душа? Нямах, нямах – и изведнъж... Защо другите нямат, а аз...

Още по-здраво се вкопчих в тънката ръка: страх ме беше да не изгубя спасителния пояс.

– Защо ли? А защо нямаме пера, криле – само раменни кости, само основи за криле? Защото крилето вече не са ни нужни – имаме авиолети, крилето само биха ни пречили. Те са, за да летиш, а ние вече нямаме закъде: ние долетяхме, пристигнахме, нали?

Объркано кимнах. Той ме погледна, разсмя се остро, ланцетно. Онзи, другият, чу, тронаво изтрополя от своя кабинет, с поглед сякаш вдигна на рога моя тънък доктор, мен също.

– Какво има? Как така душа? Душа ли, казвате? По дяволите! Така скоро и до холера ще стигнем. Аз ви казвах (тънкият бе вдигнат на рога), казвах ви: всякаква там фантазия трябва... На всички... Да се оперира фантазията. Само хирургията, само ножът...

Той надяна огромни рентгенови очила, дълго ме обикаля и се вглежда през черепа – в мозъка ми, записва нещо в бележника си...

– Крайно, крайно интересно! Слушайте: не бихте ли се съгласили... да ви спиртосаме? За Всеобщата Държава това би било извънредно... това би ни помогнало да предотвратим епидемията... Ако нямате, разбира се, особени причини...

– Знаете ли – каза другият, – номер Д петстотин и три е един от създателите на ИНТЕГРАЛА и съм сигурен – това би нарушило...

– Ааа – измуча онзи и затрополя обратно към кабинета си. Останах ме двамата. Хартиената ръка леко, галовно ме докосна, лицето-профил се приближи плътно до моето; той прошепна:

– Ще ви кажа на четири очи – не сте само вие. Моят колега не случайно говори за епидемия. Спомнете си, не сте ли забелязвали у някой друг нещо подобно, много близко... – Той внимателно ме погледна. За какво намеква – за кого? Нима – –

– Слушайте... – Скорих от стола. Но той вече заговори на висок

глас:

– ...А против безсъние, против тези ваши сънища – мога да ви посъветвам едно: ходете повече пеш. Ето, още утре сутринта вземете да се разходите... защо не и до Древния Дом.

Той отново ме убодя с очи, тънко се усмихна. И ми се стори: съвсем ясно видях увитата в тънката тъкан на тази усмивка дума – буква – име, единственото име... Или това отново е само фантазия?

Едва дочаках да ми напише удостоверението, че съм болен (за днес и утре), още веднъж му стиснах здраво ръка и мълком изтичах навън.

Сърцето – леко и бързо като авиолет, ме носи, издига ме нагоре. Знаех: утре ме чака радост. Каква?

Глава 17.

Конспект:**През стъклото.****Умрях.****Коридорите.**

Безкрайно съм объркан. Вчера, в момента, когато мислех, че вече всичко е разплетено и всички хиксове са намерени – в моето уравнение се появиха нови неизвестни.

Координатите на цялата тази история, разбира се, се пресичат в Древния Дом. От тази точка тръгват осите на всички X, Y и Z, върху които от известно време за мен се крепи целият свят. Вървах пеш по оста X (булевард 59) към началото на координатите. У мен – като пъстра вихрушка – вчерашното: обърнатите наопаки сгради и хора, мъчително-чуждите ръце, блестящите ножици, остро капещите капки от чешмата – това беше, вече беше веднъж. И разкъсвайки плътта ми, всичко това стремително се върти там – под разтопената от огъня повърхност, където е „душата“.

За да изпълня предписанието на лекаря, нарочно избрах пътя не по хипотенузата, а по двата катета. И ето го вече втория катет, обиколния път до подножието на Зелената Стена. От необхватния с поглед зелен океан зад Стената към мен се носеше невиджана вълна от корени, цветя, клони, листа – надигна се – сега ще ме блъсне и от човек – най-тънкия и точен механизъм – ще се превърна в...

Но за щастие между мен и дивия зелен океан е стъклото на Стената. О, колко велика е божествено-ограничаващата мъдрост на стените и преградите! Това е може би най-великото от всички изобретения. Човекът е престанал да бъде див звяр едва тогава, когато е построил първата стена. Човекът е престанал да бъде див човек едва тогава, когато построихме Зелената Стена, когато с тази Стена изолирахме своя съвършен машинен свят – от неразумния безобразен свят на дървета, птици, животни...

През стъклото насреща ми – мътно, неясно – тъпата муцуна на някакъв звяр, жълти очи, упорито повтарящи една и съща, неясна за мен мисъл. Дълго се гледахме един друг в очите – в тези кладенци от света на повърхността към другия, подмолния. И у мен се раздвижи мисъл:

„Ами ако този, жълтоокият, в своята нелепа, мръсна купчина листа, в неизчисления си живот – е по-щастлив от нас?“

Магнах с ръка, жълтите очи премигнаха, отдръпнаха се, изчезнаха в листака. Жалко животинче! Какъв абсурд: то – да е по-щастливо от нас! Виж, по-щастливо от мен – да; но нали аз съм изключение, аз съм болен.

Пък и... Вече виждам тъмnochервените стени на Древния Дом – и милата сраснала се уста на старицата – тичам към нея презглава:

– Тук ли е тя?

Сраснатата уста се отваря бавно:

– Коя – тя?

– Как коя? I, разбира се... С която идвахме заедно – с авиолета...

– Ааа, да, да... Точно тъй.

Лъчите-бръчки около устните, лукави лъчи от жълтите очи, прокиващи навътре в мен – все по-дълбоко... И накрая:

– Е, добре... тук е, преди малко дойде.

Тук е. Видях: до краката на старицата – избуял сребристо-горчив пелин (дворът на Древния Дом също е музей, грижливо го пазят в предисторическия му вид), пелинът протяга стрък към ръката на старицата, тя го гали, на коленете ѝ – жълто слънчево петно. И за миг: аз, слънцето, старицата, пелинът, жълтите очи – всички сме едно цяло, здраво свързани с някакви жилки, а по жилките тече обща, буйна, великолепна кръв...

Сега ме е срам да го напиша, но обещах да бъда докрай откровен в записките си. Та тъй: наведох се – и целунах сраснатата, мека, мъхеста уста. Старицата се избърса с длан, засмя се...

На бегом през познатите тесни, кънтящи стаи – кой знае защо, направо там, в спалнята. Вече пред вратата, хванах дръжката – и изведнъж: „Ами ако не е сама?“ Спрях, ослушах се. Но чувах само: наблизко беше – не у мен, а някъде около мен – сърцето ми.

Влязох. Широко, гладко оправено легло. Огледало. Още едно огледало, вградено във вратичката на шкафа, а в ключалката – ключ със старинна халка. И няма никого.

Тихичко я повиках:

– И! Тук ли си? – И още по-тихо, със затворени очи, без да дишам – сякаш вече стоях на колене пред нея: – И! Мила!

Тихо. Само в бялото корито на чешмата припряно капе вода. Не мога да обясня защо, но това ми беше неприятно; завъртях здраво крана, излязох. Тук я няма: ясно. Значи е в някой друг „апартамент“. Изтичах

надолу по широкото полутъмно стълбище, бутнах една врата, друга, трета: заключено. Навсякъде бе заключено освен онзи „наш“ апартамент, но там нямаше никого.

Въпреки това – отново се върнах, не зная защо. Вървах бавно, с усилие – подметките ми изведнъж станаха чугунени. Помня, че си помислих: „Не е вярно, че силата на тежестта е константна. Следователно всичките ми формули –“

В този момент – взрив: долу хлопна врата, някой бързо изтрополи по плочите. Аз – отново лек, свръхлек – се втурнах към перилата – да се наведа и в една дума, в един вик: „Ти!“ – да изкажа всичко...

И изтръпнах: долу – вписана в тъмния квадрат на сянката от рамката на прозореца, размахала розовите си криле-уши, бързаше главата на S.

Светкавично – само един гол извод, без предположения (не ги знам и сега): „Не бива – за нищо на света – да ме види.“

И на пръсти, притиснат към стената, се плъзнах нагоре към незаконения апартамент.

За секунда спрях пред вратата. Онзи – тежко крачи нагоре, насам. Само вратата! Умолявах вратата, но тя е дървена: изскърца, изпищя. Като вихър през нея – зелено, червено, жълтият Буда – и съм пред огледалната вратичка на шкафа: бледото ми лице, ослушващи се очи, устни... Чувам – през шума на кръвта си – вратата отново изскърца... Това е той, той.

Хванах ключа на вратичката – и ето, халката се поклаща. Това ми напомня нещо – отново мигновен, гол, без предположения извод – точно част от него: „Онзи път –“ Бързо открехвам шкафа – вътре съм, в тъмното, затварям плътно вратичката. Крачка – и подът под краката ми се люшна. Бавно, меко се заспусках някъде надолу, пред очите ми притъмня, умрях.

* * *

По-късно, когато ми се наложи да описвам тези странни произшествия, порових в паметта си, в книгите – и сега, естествено, разбирам: бил съм в състояние на временна смърт, познато на древните и – доколкото зная – абсолютно неизвестно при нас.

Нямам представа колко време съм бил мъртъв, най-вероятно 5–10 секунди, но скоро възкръснах, отворих очи: тъмно е и усещам – слизам надолу, надолу... Протегнах ръка – хванах се – грапава, бързо изплъзваща се стена ме одраска, на пръста ми – кръв, ясно – всичко това не е

игра на болната ми фантазия. Но какво е, какво?

Чувах прекъслечното си трескаво дишане (срам ме е да си го призная – всичко бе толкова чудно и неочаквано). Минута, две, три – все надолу. Накрая – мек удар: онова, което се спускаше под краката ми, сега е неподвижно. В тъмнината напипах някаква дръжка, натиснах я – отвори се врата – мътна светлина. Видях: зад гърба ми бързо се носеше нагоре малка квадратна платформа. Втурнах се – но вече бе късно: бях отрязан тук... къде е това „тук“ – не зная.

Коридор. Стотонна, надвиснала тишина. По кръглите сводове – лампички, безкраен, блещукащ, трепкащ пунктир. Приличаше малко на „тунелите“ на нашата подземна железница, само че много по-тесен и не от стъкло, а от някакъв друг, едновременшен материал. Сетих се за подземията, където уж се били спасявали по време на Двестагодишната война... Все едно: трябва да вървя.

Вървях, предполагам, двайсетина минути. Завих надясно – по-широк коридор, по-ярки лампи. Някакъв смътен шум. Може би машини, може би гласове – не зная, но ето ме – пред тежка непрозрачна врата: шумът иде оттам.

Почуках, още веднъж – по-силно. Зад вратата – притихна. Нещо издрънча, вратата бавно, тежко се отвори.

Не зная кой от двама ни се закова по-силно на място – пред мен беше моят остронос, тънък доктор.

– Вие? Тук? – Ножиците му направо се затвориха. А аз – сякаш никога не съм знаел ни една човешка дума: мълчех, гледах и изобщо не разбирах какво ми говори. Сигурно, че трябва да си вървя; защото после той бързо ме избута (с плоския си хартиен корем) до края на по-светлата част на коридора – и ме блъсна леко в гърба.

– Извинете... аз исках... мислех, че е тя, I триста и трийсет. Но след мен...

– Стойте тук! – отрязва докторът и изчезна...

Най-после! Най-после тя е някъде редом, тук – и не е ли все едно къде е това „тук“. Познатата шафраненожълта коприна, усмивката-ухапване, скритите зад щори очи... Устните, ръцете, коленете ми треперят – а в главата ужасно глупавата мисъл:

„Колеланията са звук. Треперенето трябва да звучи. Защо не се чува?“

Очите ѝ се отвориха пред мен – широко, влязох вътре...

– Не можех повече! Къде бяхте? Защо... – изстрелях, без за секунда да откъсвам очи от нея, сякаш блънувах – бързо, несвързано – може би

дори само си го мислех. – След мен – сянка... Аз умрях – от шкафа...
Защото тоги ваш... с ножичите, казва: имам, душа... Неизлечима...

– Неизлечима душа! Горкичкият! – I се разсмя и ме напръска със
смеха си: бълнуването изчезна, навсякъде блестят, звънтят весели искрици и колко, колко е хубаво всичко.

Издад ъгъла отново се показа лекарят – чудесният, великолепният,
тънък лекар.

– Е? – спря той до нея.

– Нищо, нищо! После ще ви разкажа. Той случайно... Кажете, че
ще се върна след... петнайсетина минути...

Докторът изчезна зад ъгъла. Тя чакаше. Вратата глухо хлопна. Тогава I бавно, като вкарваше все по-дълбоко в сърцето ми острата сладка игла – ме докосна с рамо, с ръка, цялата се притисна до мен – и тръгнахме заедно, заедно с нея – двамата – едно цяло...

Не помня къде свихме в тъмнината – и пак на тъмно, по някакви стъпала – нагоре, безкрай, мълчаливо. Не виждах, но знаех: тя също вървеше със затворени очи, ослепяла, отметнала нагоре глава, прехапала устни – и слушаше като музика: моето едва забележимо потръпване.

Дойдох на себе си в едно от безбройните кътчета в двора на Древния Дом: някаква ограда, от земята – голите каменисти ребра и жълтите зъби на съборени стени. Тя отвори очи, каза: „Вдругиден, в шестнайсет.“ И се изгуби.

Наистина ли ми се случи всичко това? Не зная. Ще науча вдругиден. Има само една реална следа: на дясната ми ръка – кожата на върха на пръстите е охлузена. Но днес на ИНТЕГРАЛА Вторият Строител ме уверяваше, че е видял как случайно съм докоснал с тези

пръсти диска на шлайфмашината – там е работата. Може и така да е. Дори е много вероятно. Не зная – нищо не зная.

Глава 18.

Конспект:**Логически дебри.****Рани и пластир.****Никога повече.**

Вчера легнах – и веднага потънах на дъното на съня – като преобърнал се, натоварен догоре кораб. Огромна маса от непроницаема, покращаща се зелена вода. И ето, бавно изплавам от дъното и някъде по средата на глъбините отварям очи: моята стая, още е зеленикаво, застинало утро. Върху огледалната вратичка на шкафа – слънчево петно – в очите ми. Пречи ми да изпълня добросъвестно установените от Скрижалите часове за сън. Най-добре ще е да отворя шкафа. Но целият съм като в паяжина, и на очите ми – паяжина, нямам сили да се надигна...

Все пак станах, отворих – и изведнъж зад огледалната вратичка между роклите се появи I – цялата розова. Толкова свикнах вече с невяроятното, че доколкото си спомням, дори не се учудих, за нищо не я попитах: мигом в шкафа, затворих след себе си огледалната вратичка – и задъхано, бързо, сяпао, жадно се съединих с I. Както сега виждам: през пролуката на вратичката – остър слънчев лъч се пречупва като мълния на пода, по стената на шкафа, по-нагоре и ето, жестокото блестящо острие пада върху отметнатата открита шия на I... и това бе толкова страшно, че не издържах, извиках – и още веднъж отворих очи.

Моята стая. Зеленикавото, все още застинало утро. На вратичката на шкафа – слънчево петно. В леглото съм. Сън е било. Но сърцето още се блъска буйно, подскача, бие, болят ме пръстите, коленете. Това – наистина беше. И не зная сега: кое е сън и кое – действителност; ирационалните величини изникват от здравето, познатото, триизмерното и вместо твърдите шлифовани плоскости – наоколо нещо грапаво, космато...

До звънеца е още далеч. Лежа, мисля – и се размотава извънредно странна логическа верига.

На всяко уравнение, на всяка формула в света на повърхността отговаря крива или тяло. Но ние не познаващ телата, съответстващи на ирационалните формули, на моя ... – никога не сме ги виждали... Ужасното е, че тези тела – невидими – съществуват, непременно, неизбежно

трябва да ги има: защото в математиката като на екран минават пред нас причудливите им бодливи сенки – ирационалните формули; и математиката, и смъртта – никога не грешат. Дори да не виждаме тези тела на повърхността, в нашия свят, за тях със сигурност е отреден цял огромен свят там, под повърхността...

Скочих, без да дочакам звънеца, и затихах из стаята. Моята математика – единственият досега здрав и непоклатим остров в целия ми преобърнал се живот – също се откъсна, понесе се, завъртя се. Излиза, че тази нелепа „душа“ е също тъй реална както моята юнифа, както ботушите ми – макар че не ги виждам сега (те са зад огледалната вратичка на шкафа), така ли? И щом ботушите не са болест, защо „душата“ да е болест?

Търсех и не-намирах изход от дивите логически дебри. Същият непроходим и страшен лес като онзи – отвъд Зелената Стена – и също такива необикновени, невиджани, говорещи без думи същества. Струваше ми се – през някакво дебело стъкло виждам: нещо безкрайно огромно и същевременно безкрайно малко, скорпионнообразно, със скрито, но през цялото време усещано минус-жило: ... А може би това е тъкмо моята „душа“, подобна на легендарния скорпион на древните, които доброволно са се жилили с всичко онова, което...

Звънец. Денят. Всичко това, без да умре или изчезне – само е прикрито от дневната светлина; както видимите предмети, без да умират, са скрити нощем в тъма. В главата ми – лека, трептяща мъгла. През мъглата – дълги, стъклени маси; кръгли глави, дъвчещи бавно, мълчаливо, в такт. Някъде отвъд мъглата потраква метроном и в ритъма на тази познато-гальовна музика машинално, заедно с всички, броя до петдесет: петдесет узаконени дъвкателни движения за всяка хапка. И като си тактувам, слизам долу, отмятам името си в книгата на излизашите – както всички. Но чувствавам: живея отделно от тях, сам, ограден с мека, заглушаваща звуците стена, и зад тази стена е моят свят...

Но въпросът е: ако е само мой, защо трябва да присъствува в тези записки? Нима са нужни тук тези нелепи „сънища“, шкафове, безкрайни коридори? С прискърбие виждам, че вместо стройна и строго математическа поема в чест на Всеобщата Държава – при мен се получава някакъв приключенски фантастичен роман. Ах, ако наистина беше само роман, а не днешният ми, пълен с хиксове, с и падения живот.

Впрочем може да е за добро. Най-вероятно е вие, непознати мои читатели, да сте деца в сравнение с нас (ние сме отгледани от Всеобщата Държава – следователно сме достигнали най-високите възможни за

човека върхове). И като децата – ще погълнете без съпротива горчилката, която ще ви наляе, само ако е грижливо напоена с гъст приключенски сироп...

ВЕЧЕРТА:

Познато ли ви е това чувство: когато летиш с авиолета нагоре по синята спирала, илюминаторът е отворен, вятърът свири в лицето – земята я няма, забравяш я, земята е тъй далече от теб – като Сатурн, Юпитер, Венера? Така живея сега, в лицето ми – вятър, забравих за земята, забравих милата розова О. Но земята все пак съществува, рано или късно – трябва да се приземя на нея и просто си затварям очите пред деня, срещу който в Сексуалната ми Таблица стои нейното име – О-90...

Тази вечер далечната земя напомни за себе си.

За да изпълня предписанието на лекаря (аз искрено, искрено искам да оздравея), цели два часа бродих по стъклените праволинейни пустини на булевардите. Всички според Скрижалите бяха в аудиториумите, единствено аз... Всъщност това бе противоестествена гледка: представите си човешки пръст, отрязан от цялото, от ръката – отделен човешки пръст, който, подскачайки, тича приведен по стъкления тротоар. Този пръст съм аз. И най-странното, най-противоестественото от всичко е, че на пръста изобщо не му се иска да бъде на ръката, да бъде с другите: или – ей така, сам, или... Е, да, нямам какво да крия повече: или двамата с нея – с онази, като отново преливам в нея целия себе си – през рамото ѝ, през сплетените пръсти на ръцете...

Върнах се вкъщи, когато слънцето вече залязваше. Вечерна розова пепел – по стъклото на стените, върху златната игла на акумулаторната кула, по гласовете и усмивките на идващите насреща номера. Не е ли странно: залязващите слънчеви лъчи падат под същия ъгъл, както и изгряващите сутрин, а всичко е съвсем различно, друго е това розово – сега е много тихо, леко горчиво, а сутринта – пак ще бъде звънко, пенливо.

Долу, във вестибюла, изпод купчината покрити с розова пепел пликове – Ю, контролърката, измъкна и ми подаде някакво писмо. Повтарям: това е много почтена жена и съм сигурен, че има най-добри чувства към мен.

И все пак винаги когато видя тия увиснали бузи, подобни на рибешки хриле, кой знае защо, ми става неприятно.

Ю ми подаде писмото с кокалестата си ръка и въздъхна. Но тази въздишка само леко разклати завесата, която ме отделяше от света: целият бях проекция върху потрепващия в ръцете ми плик, в който – не се

съмнявах – имаше писмо от I.

Тук – втора въздишка, толкова явна, подчертана с две черти, че се откъснах от плика – и видях: между хрилете, през свенливите жалузи на сведените очи – нежна, обгръщаща, заслепяваща усмивка. И след нея:

– Ах, горкият – въздишка с три черти и едва забележимо кимване към писмото (тя, естествено, бе задължена да знае съдържанието му).

– Не, наистина... Но защо?

– Не, не, скъпи мой: аз ви познавам по-добре от самия вас. Отдавна ви наблюдавам – и виждам: до вас в живота ръка за ръка трябва да върви някой, който много да е преживял...

Чувствувам: целият съм облепен с усмивката ѝ – това е пластир върху раните, с които сега ще ме покрие потрепващото в ръцете ми писмо. И накрая – през свенливите жалузи – съвсем тихо:

– Ще помисля, скъпи, ще помисля. И бъдете спокоен: ако почувствувам в себе си достатъчно сили – не, не, трябва първо да помисля...

Велики Благодетелю! Нима ми е съдено... нима тя иска да каже, че --

Очите ми се премрежват – хиляди синусоиди, писмото подскача в ръцете ми. Приближавам се до стената, където е по-светло. От залязващото слънце – по мен, по пода, по ръцете ми, по писмото се сипе все по-гъста тъмнорозова, печална пепел.

Пликът е разкъсан – по-скоро подписът! – и рана – това не е I, това е... O. И още една рана: долу, в десния ъгъл на листчето – размазано петно – тук е капнала... Не понасям петната – все едно от мастило ли са или от... все едно от какво. И зная – по-рано просто щеше да ми е неприятно, дразнещо очите – това противно петно. А защо сега сивичкото петънце е като облак и от него ти става все по-оловно, все по-тъмно? Нима е пак „душата“?

ПИСМОТО:

„Вие знаете... или може би не знаете – не мога да пиша както трябва – все едно: сега вече знаете, че без вас за мен няма да има нито ден, нито утро, нито пролет. Защото R за мен е само... но това не ви интересува. Във всеки случай съм му много благодарна: сама, без него, тези дни – не зная какво бих... През тези дни и нощи преживях десет или може би двайсет години. И сякаш стаята ми не е четириъгълна, а кръгла и без край – кръгом, кръгом и все едно и също, и никъде никакви врати.

Не мога без вас – защото ви обичам. Защото виждам, разбирам:

сега никой, никой на света не ви е нужен освен онази, другата, и – разбирате ли: тъкмо защото ви обичам, аз трябва – –

Нужни са ми само още два-три дни, за да слепя от останките си нещо, което поне малко да прилича на предишната О-90 – и ще отида, сама ще подам заявление, че няма да се записвам повече за вас, и ще ви бъде по-добре, трябва да ви бъде добре. Никога повече няма да ме видите, простете. О“

Никога повече. Така, разбира се, е най-добре: тя е права. Но защо – защо – –

Глава 19.

Конспект:**Безкрайно малка величина от трета степен****Изпод вежди.****През парапета.**

Там, в странния коридор с трепкащ пунктир от мъждиви лампички... или не, не – не там: по-късно, когато вече бяхме в някакъв забутан кът в двора на Древния Дом – тя каза: „Вдругиден.“ Това „вдругиден“ е днес и всичко е сякаш с криле, денят лети, нашият ИНТЕГРАЛ и той е вече крилат: завършиха монтажа на ракетния двигател и днес го изпробаваха на празен ход. Какви великолепни, могъщи залпове – и за мен всеки от тях бе салют в чест на онази, единствената, в чест на днешния ден.

При първия ход (= на изстрел) под дулото на двигателя се оказаха десетина заплеснали се номера от нашия хелинг – те станаха на пепел. С гордост записвам, че ритъмът на нашата работа ни за секунда не се наруши, никой не трепна; и ние, и машините – продължавахме своето праволинейно и кръгово движение със същата точност, сякаш нищо не се бе случило. Десет номера – това едва ли е една стотиленна част от масата на Всеобщата Държава, на практика – безкрайно малка величина от трета степен. Аритметично-невежата жалост е била позната само на древните: за нас тя е смешна.

И ми е смешно, че вчера можех да се замислям – дори да пиша в тези свои записки – за някакво жалко сиво петънце, за някаква мастилена капка. Това явно бе „размекването на повърхността“, която трябва да бъде елмазенотвърда – като стените ни (древната поговорка: „Да проби-ваш стена с глава“).

Шестнайсет часът. Не отидох на допълнителната разходка: знам ли, може да й хрумне точно сега, когато всичко звънти от слънце... Почти съм сам в целия дом. През пронизаните от слънцето стени виждам – далеч, надясно, наляво, надолу – увиснали във въздуха, празни, огледално повтарящи се стаи. И само по синкавата, очертана от слънчевия туш стълба бавно пълзи нагоре мършава сива сянка. Вече се чуват стъпките – и виждам през вратата – чувствавам: залепена ми е още една усмивка-пластир – после отминава, по другата стълба, надолу...

Щракване на номератора. Хвърлих се към тесния бял процеп – и...

и някакъв непознат мъжки (със съгласна буква) номер. Асансьорът забуча, тракна. Пред мен – небрежно, килнато чело, а очите... много странно впечатление: сякаш говори оттам, изпод веждите, където са очите.

– Имате писмо от нея... (изпод веждите, изпод навеса). Моли ви непременно – както е казано там.

Изпод вежди, изпод навеса – оглежда се наоколо. Никого, никого няма, давай по-скоро! Като се озърна още веднъж, той ми пхна плика, замина. Сам съм.

Не, не съм сам: от плика – розов талон и – едва уловим – нейният аромат. Тя ще дойде, ще дойде при мен. По-скоро – писмото, да го прочета с очите си, да повярвам докрай...

Какво? Не може да бъде! Чета още веднъж – прескачам редовете: „Талона... и непременно пуснете щорите, сякаш наистина съм при вас... Налага ми се да мислят, че съм... много, много съжалявам...“

Писмото – на късчета. В огледалото за секунда – начупените ми вежди. Грабвам талона, за да постъпя и с него както с бележката – – „Моли ви непременно – както е казано там.“

Ръцете ми омекнаха, разтвориха се. Талонът падна на масата. Тя е по-силна от мен и аз сигурно ще направя това, което иска. А впрочем... впрочем не зная: ще видим – вечерта е още далече... Талонът е на масата.

В огледалото – ранените ми начупени вежди. Защо и за днес нямам медицинско: да изляза и да вървя, да вървя безкрай, да обиколя цялата Зелена Стена – и после да рухна в леглото – на дъното... А трябва да бъда в 13-ти аудиториум, трябва здраво да се завинтя целият и два часа – пълни два часа, без да мърдам... а ми се ще да крещя, да тропам.

Лекция. Много странно – от блестящия апарат се разнася не метален както обикновено, а някакъв мек, пухкав, мъхест глас. Женски – представям си я такава, каквата някога е била дребната прегърбена бабичка – пред Древния Дом.

Древният Дом... и всичко изведнъж – като фонтан – отдолу, и трябва с всички сили да се завинтя, за да не заляе с вика си целия аудиториум. Меките мъхести думи минават през мен, запомних само едно: беше нещо за децата, за детевъдството. Аз съм като фотографска плака: всичко се запечатва у мен с някаква непозната, чужда, безсмислена точност; златен сърп – слънчев отблясък по високоговорителя; под него – бебе, жива илюстрация – хваща те за сърцето; край на микроскопичната юнифа – пхнат в устата; здраво стиснато юмруче, големият (по-точно много малкият) пръст е свит навътре, пухкава сянка-гънчица на китката.

Като фотографска плака – запечатвам: ето, голото краче се прехвърля през ръба, розовото ветрило от пръстчетата стъпва във въздуха – ето сега, сега на пода – –

И – женски вик, на естрадата размаха прозрачни криле някаква юнифа, хвана детето – залепи устни – в пухкавата гънчица на китката, премести го на средата на масата, слиза от естрадата. У мен се запечатва: розовият – с рогчетата надолу – полумесец на устата, налетите до ръба сини чинийки-очи. Това е О. И аз, както при четенето на някаква стройна формула – изведнъж усещам необходимостта, закономерността на този нищожен случай.

Тя седна наблизко зад мен, отляво. Огледах се; послушно отгемти очи от масата с детето, очите ѝ – в мен, в мен и отново: тя, аз, масата на естрадата – три точки, и през тези три точки са прокарани линии, проекции на някакви неизбежни, още невидими събития.

Към къщи – по зелената, сумрачна, вече прогледнала от светлините улица. Чувах: целият тиктакам – като часовник. И стрелките у мен – ей сега ще прекратят някаква цифра и ще направя нещо такова, от което няма да има връщане. Нужно ѝ е някой да мисли, че тя е при мен. А на мен ми е нужна тя и какво ме интересува нейното „нужно“. Не искам да бъда чужди щори, не искам, и това е.

Отзад – познатите, шляпаци като през локви стъпки. Вече не се озъртам, зная: S. Ще ме проследи до самите врати – и после сигурно ще стои долу, на тротоара, и ще пробива със свределчетата натам, нагоре, в моята стая – докато щорите там не паднат и не скриват нечие претъпление...

Той, Ангелът Пазител, постави точката. Реших: не. Реших го.

Когато се качих в стаята си и завъртях ключа – не повярвах на очите си: до масата стоеше О. Или по-точно: висеше, така виси празна, съблечена рокля, под която няма нито една пружина – откачили се бяха ръцете, краката, откачил се бе, висеше гласът.

– Аз – за писмото. Получихте ли го? Наистина ли? Искам да зная отговора, трябва ми – още днес.

Присвих рамене. С наслада – сякаш тя беше виновна за всичко – гледах сините ѝ, пълни до ръба очи – бавех отговора. И с наслада, като забивах в нея дума след дума, казах: – Отговор? Е, какво... Вие сте права. Безспорно. За всичко.

– Значи така... (С усмивка прикрива, че цялата трепери, но аз го виждам.) Много добре! Сега ще си отида.

И висеше над масата. Сведени очи, отпуснати крака, ръце. На

масата още лежи смачканият розов талон на онази. Бързо разтворих ръкописа си – „НИЕ“ – скрих под страниците му талона (може би повече от самия себе си, отколкото от О).

– Ето, продължавам да пиша. Вече 170 страници... Получава се нещо неочаквано...

Глас – сянка на глас:

– А помните ли... тогава на седма страница... Тогава зацапах – и вие...

Сините чинийки – преливат; беззвучни бързи капки – по бузите, надолу, трескави, преливат – думи:

– Не мога, сега ще си отида... и никога повече, добре. Но искам само едно – да имам от вас дете – оставете ми дете и ще си отида, ще си отида!

Виждах: тя цялата трепереше под юнифата си, и чувствувах: и аз всеки момент – Скръстих отзад ръце, усмихнах се:

– Какво? Да не би да искате – в Машината на Благодетеля? И насреща ми – прелели през язовирна стена ручей – думи:

– Нека! Но нали ще го почувствувам – ще го почувствувам у себе си. И поне няколко дни... Да видя – само веднъж да видя тази гънчица – както там – на масата. Само един ден!

Три точки: тя, аз – и там, на масата, юмручето с пухкавата гънчица...

Помня, като деца ни бяха завели веднъж на акумулаторната кула. На най-горната площадка аз се наведох през стъкления парапет, долу – хора-точки, и сърцето ми сладко се сви: „Ами ако?...“ Тогава се хванах още по-здраво за перилата; сега – скочих долу.

– Значи, искате? И напълно съзнавате, че...

Затворени – сякаш право срещу слънцето – очи. Мокра, сияеща усмивка.

– Да, да! Искам!

Измъкнах изпод ръкописа розовия талон – на онази – и хукнах надолу, при дежурния. О ме сграбчи за ръката, извика нещо, но какво – разбрах едва после, когато се върнах.

Тя седеше на края на леглото, ръцете здраво притиснати между коленете.

– Това... това нейният талон ли е?

– Не е ли все едно? Е, добре – нейният е, да.

Нещо изхруска. Най-вероятно – О просто се беше помръднала. Седеше с ръце между коленете, мълчеше.

– Е? По-бързо... – Грубо стиснах ръката ѝ и червени петна (утре – синини) на китката ѝ, там – където е пухкавата детска гънчица.

Това е последното. После – ключът е завъртян, мислите гаснат, тъмнина, искри – и аз надолу през парапета...

Глава 20.

Конспект:**Електрическо изпразване****Материалът за идеи****Нулевата скала**

Това е най-подходящото определение. Сега виждам, че случилото се бе точно като електрическо изпразване. Пулсът ми през последните дни става все по-рязък, все по-ускорен, все по-напрегнат – полюсите са все по-близо – сух пукот – още милиметър: взрив, после – тишина.

У мен сега е съвсем тихо и пусто – като вкъщи, когато всички са излезли, а ти лежиш, сам и болен, и ясно чуваш рязкото метално почукване на мислите си.

Може би това „изпразване“ ме излекува най-подир от мъчителната ми „душа“ – и аз отново станах като всички. Най-малкото сега без всякаква болка виждам мислено О на стъпалата на Куба или под Газовата Камбана. И ако там, в Операционната, тя изрече името ми – нека: в последния момент набожно и благодарно ще целуна наказващата ръка на Благодетеля. Имам това право по отношение на Всеобщата Държава – да понеса наказанието си, и не ще го отстъпя. Никой от нас, номерата, не бива, не трябва да се отказва от това свое единствено – и толкова ценно – право.

Тихичко, метално рязко почукват мислите: незнаен авиолет ме отнася в синята вие на моите любими абстракции. И виждам как тук – в чистия разреден въздух – с лек пукот като напompена гума – се спуква разсъждението ми за „действеното право“. И ясно виждам, че то е само остатък от нелепия предразсъдък на древните – идеята им за „правото“.

Има идеи от глина – и има идеи, навеки изваяни от злато или от скъпоценното ни стъкло. За да се определи от какъв материал е идеята, достатъчно е само да се капне върху него капка силна киселина. Една такава киселина е била известна и на древните: *redicio ad finem*. Струва ми се, така са я наричали; но те се страхували от тази отрова, предпочитали да виждат каквото и да е, дори глинено небе, дори небе като играчка, но не и синьото нищо. А ние – слава на Благодетеля – сме пораснали и играчки не ни трябва.

Та тъй – ако капнем от тая отрова върху идеята за „правото“. Дори

при древните най-възрастните са знаели: правото произлиза от силата, правото е функция на силата. И ето – на едното блюдо на везните е грамът, на другото – тонът, на едното – „аз“, на другото – „Ние“, Всеобщата Държава. Какво по-ясно: да се допуска, че „аз“-ът може да има някакви права спрямо Държавата, е все едно да се допуска, че грамът може да уравни тона. Оттук разпределението: тонът има права, грамът – задължения, и естественят път от нищожеството към величието е да забравиш, че си грам, и да се почувствуващ милионна частица от тона...

Вие, охранени, румени венерианци, вие, почернели от дим като ковачи уранци – чувам в синята си тишина вашия ропот. Но разберете най-после: всичко велико е просто; разберете: непоколебими и вечни са само четирите аритметични правила. И велик, непоклатим и вечен ще пребъде само моралът, основан върху тези четири правила. Това е висшата мъдрост, това е върхът на пирамидата, по която хората – зачервени и изпотени, с ритници и пръхтене са се катерили векове. И от този връх – там, на дъното, където като жалък червей още мърда нещо, оцеляло у нас от дивите ни прадеди – от този връх еднакво изглеждат: и незаконната майка О, и убиецът, и онзи безумец, дръзнал да замери със стих Всеобщата Държава; обща е за тях смъртната присъда. Това е божественото правосъдие, за което са мечтаели още хората от каменножилищната епоха, огрени от наивните розови лъчи на зората в човешката история: техният „Бог“ е наказвал обругаването на Светата църква също както убийството.

Вие, уранци – жестоки и суеверни като древните испанци, постигнали мъдростта да изгарят когото трябва на клада – вие мълчите, струва ми се, че сте с мен. Но чувам: розовите венерианци бърбят нещо за изтезания, за екзекуции, за връщане към варварството. Скъпи мои: жал ми е за вас – не сте способни да мислите философско-математически.

Човешката история се издига нагоре спираловидно – подобно на авиолет. Кръговете са различни – златни, кървави, но всички са еднакво разделени на 360 градуса. И ето, от нулата – напред: 10, 20, 200, 360 градуса – отново нула. Да, върнахме се на нулата – да. Но за моя математически организиран ум е ясно: това е съвсем друга, нова нула. Тръгнахме надясно от нулата и се върнахме при нея отляво. И затова: вместо плюс нула – имаме минус нула. Разбирате ли?

Тази Нула ми прилича на мълчалива, огромна, тясна, остра като нож скала. В свирепа, мъхната тъмнина, притаили дъх, се отблъснахме от черната нощна страна на Нулевата Скала. Цели векове ние, колумбовците, плавахме, плавахме, обиколихме цялата земя и най-после, ура!

Салют – всички на мачтите; пред нас е другата, непозната досега страна на Нулевата Скала, озарена от полярното сияние на Всеобщата Държава, синя грамада, искряща дъга, слънце – стотици слънца, милиарди дъги...

И какво от това, че само острието на ножа ни дели от другата страна на Нулевата Скала! Ножът е най-здравото, най-безсмъртното, най-гениалното създание на човека. Ножът е бил гилотина, ножът е универсалният начин за разсичане на всякакви възли, по острието на ножа минава пътят на парадоксите – единствено достойният за дръзките умове път...

Глава 21.

Конспект:**Авторски дълг.****Ледът набъбва.****Най-трудната любов.**

Вчера беше нейният ден, а тя пак не дойде и пак получих странна бележка, от която нищо не разбрах. Но съм спокоен, напълно спокоен. Ако аз все пак постъпвам така, както ми е наредено в бележката, ако все пак нося на дежурния талона за нея, после пускам щорите и си седя в стаята сам – това, разбира се, не е, защото съм безсилен да се противопоставя на желанието ѝ. Смехория. Разбира се, не. Просто – щорите ме ограждат от всички пластирно-лечебни усмивки и мога спокойно да пиша ей тия страници, това първо. И второ: страхувам се да не изгубя в нейно лице – в лицето на I, единствения може би ключ към това да разкрия всички неизвестни (историята с шкафа, моята временна смърт и така нататък). А вече се чувствавам задължен да ги разкрия дори само като автор на тези записки, да не говорим, че неизвестното по принцип е органично враждебно на човека и homo sapiens само тогава е човек в пълния смисъл на думата, когато в граматиката му изобщо няма въпросителни знаци, а само възклицателни, запетаи и точки.

И ето, подтикван, както ми се струва, тъкмо от авторския си дълг, днес, на 16-ти, взех авиолет и отново потеглих към Древния Дом. Духаше силен насрещен вятър. Авиолетът с усилие преодоляваше въздушния гъсталак, прозрачните клони фучаха и го шибаха. Градът долу – същински сини, грамадни късове лед. Изведнъж – облак, бърза коса сянка, ледът потъмнява като олово, набъбва както пролетно време, когато стоиш на брега и чакаш – ей сега всичко ще се пропука, ще рукне, ще се завърти и понесе; но минутите си текат, ледът не помръдва и самият ти започваш да набъбваш, сърцето ти бие все по-тревожно, все по-ускорено (впрочем какви ги пиша и откъде тези странни усещания? Нима има ледоразбивач, който би могъл да разбие свръхпрозрачния и свръхздрав кристал на нашия живот!...).

Пред входа на Древния Дом няма никого. Заобиколих и видях старичката край Зелената Стена: сложила ръка над очите си, гледа нагоре. Там, над Стената, острите черни триъгълници на някакви птици:

хвърлят се с грачене в атака – с гърди връз здравата преграда от електрически вълни – и назад, и отново над Стената.

Виждам: по тъмното, изобразено с бръчки лице – коси, бързи сенки, бърз поглед към мен.

– Никого, никого, никого няма тук! Да! И няма защо да идвате.

Да...

Как така, какво значи „няма защо“? Какво е това странно отношение – да ме смятат само за нечия сянка. А може би всички вие да сте мои сенки. Нали аз населих с вас тези страници – съвсем доскоро четириъгълни бели пустини. Нима без мен биха ви видели всички ония, които ще поведе след себе си по тесните пътечки на редовете?

Разбира се, не й го казах; от собствен опит зная: най-мъчителното е да посееш в човека съмнението в това, че той е реалност. Просто отбелязах сухо, че работата й е да отваря вратата, и тя ме пусна в двора.

Пусто. Тихо. Вятър – там, зад стените, далечен като през онзи ден, когато ние рамо до рамо, двамата – едно, излязохме отдолу, от коридорите – стига това наистина да се е случило. Вървах под някакви каменни арки, където стъпките ми, ударили се във влажните сводове, падаха зад мен – сякаш през цялото време друг ме следваше по петите. Жълтите – с червени тухлени пъпки – стени ме наблюдаваха през тъмните си квадратни очила-прозорци, гледаха как отварям пеещите врати на бараките, как надничам из тългите, задънените проходи, потайните кътчета. Вратичка в оградата и изоставено пусто място – паметник на Великата Двестагодишна война: от земята – голи каменни ребра, стени като жълти озъбени челюсти, старинна печка с вертикален комин – завинаги вкаменен кораб сред жълтите каменни и червените тухлени вълни.

Стори ми се: вече съм виждал веднъж тези жълти зъби – смътно, сякаш на дъното, през водната грамада – и започнах да търся. Падах в някакви дупки, спъвах се в камъни, ръждиви лапи ме хващаха за юнифата, по челото ми се стичаха солени капки пот...

Никъде! Не можах да открия никъде онзи изход от коридорите долу – нямаше го. А впрочем може би така е по-добре: увеличава се вероятността това да е бил един от моите нелепи „сънища“.

Изморен, целият в някаква паяжина, прашен – отворих вратичката – да се върна в главния двор. Внезапно зад мен – шумолене, шляпащи стъпки и ето – розовите криле-уши, двойно извитата усмивка на S.

Той присви очи, заби в мен свределчетата си и попита:

– Разхождате ли се? Мълчах. Ръцете ми пречеха.

– Е, как, по-добре ли се чувствувате сега?

– Да, благодаря. Струва ми се, влизам във форма.

Той ме пусна – вдигна очи нагоре. Главата отметната – и за пръв път забелязах адамовата му ябълка.

Горе – на не повече от 50 метра – бръмчаха авиолети. По бавния им нисък полет, по спуснатите черни хоботи на апаратите за наблюдение познах Пазителите. Но не бяха двама или трима както обикновено, а между десет и дванайсет (за съжаление не мога да уточня цифрата).

– Защо са толкова много днес? – реших се да попитам.

– Защо ли? Хм... Истинският лекар започва да лекува здравия, онзи, който ще се разболее утре, вдругиден, след седмица. Профилактика, да!

Той кимна, зашляпа по каменните плочи на двора. После се обърна – и през рамо:

– Внимавайте!

Сам съм. Тихо. Пусто. Далеч над Зелената Стена летят птици, вятър. Какво искаше да каже с това?

Авиолетът бързо се плъзга по течението. Леки, тежки сенки от облаците, долу – сини куполи, кубове от стъклен лед – помъгват като олово, набъбват...

ВЕЧЕРТА:

Отворих ръкописа си, за да отбележа на тези страници някои, струва ми се, полезни (за вас, читатели) мисли за великия Ден на Единодушието – той вече приближава. И видях: не мога да пиша. През цялото време се вслушвам във вятъра, който хлопа с тъмните си криле по стъклените стени, през цялото време се оглеждам, чакам. Какво? Не зная. И когато в стаята ми се появиха познатите кафеникаво-розови криле – много се зарадвах, казвам го чистосърдечно. Тя седна, целомъдрено оправи образувалата се между коленете ѝ гънка на юнифата, бързо ме облечи целия с усмивки – по парченце на всяка от пукнатините ми – и се почувствувах приятно, здраво завързан.

– Представете ли си, влизам днес в класа (тя работи в Детско-възпитателния Завод) – и на стената карикатура. Да, да, повярвайте ми! Бяха ме нарисували като някаква риба. Може би аз наистина...

– Не, не, какво говорите – побързах да кажа (отблизо наистина се вижда, че няма никакви криле и сравнението ми е било съвсем неуместно).

– В края на краищата това не е толкова важно. Но разбирате ли: самата постъпка. Естествено, веднага повиках Пазителите. Много обичам

децата и мисля, че най-трудната и висша любов е жестокостта – разбирате ли?

И още как! Това така съвпаднаше с мислите ми. Не устоях и ѝ прочетох откъс от 20-ата си записка, която започва: „Тихичко, метално рязко почукват мислите...“

Без да я поглеждам, видях как потрепват кафеникаво-розовите ѝ бузи, приближават се към мен и ето, в ръцете ми – сухите, твърди, дори леко бодливи пръсти.

– Дайте, дайте ми това! Ще го фонографирам и ще накарам децата да го научат наизуст. Това е нужно не толкова на вашите венерианци, колкото на нас, на нас – сега, утре, вдругиден.

Тя се озърна – и съвсем тихо:

– Чухте ли: казват, че в Деня на Единодушието...

Скочих:

– Какво – какво казват? Какво – в Деня на Единодушието?

Вече ги нямаше уютните стени. Мигом се почувствувах изхвърлен, там, навън, където над покривите бушуваше огромен вятър и косите сумрачни облаци – все по-ниско...

Ю ме улови за рамото решително, твърдо (макар че забелязах: в отговор на моето вълнение – пръстите ѝ трепереха).

– Седнете, мили, не се вълнувайте. Какво ли не се приказва... И после, стига да имате нужда от мен – в този ден ще бъда до вас, ще остава децата си в училище на някой друг и ще бъда с вас, защото вие, скъпи – също сте дете и ви трябва...

– Не, не – размахах ръка, – за нищо на света! Тогава вие наистина ще си помислите, че съм дете – че не мога сам... За нищо на света! (Признавам си: имах други планове за този ден.)

Тя се усмихна; явно неписаният текст на усмивката бе: „Ах, какво упорито момче!“ После седна. Очите наведени. Ръцете свенливо оправят образувалата се отново между коленете гънка на юнифата – и сега за друго:

– Мисля, че трябва да се реша... заради вас... Не, моля ви: не ме карайте да бързам, трябва още да помисля...

Не я карах да бърза. Макар да разбирах, че трябва да бъде щастлив и че няма по-голяма чест от това да увенчаеш със себе си заника на нечий живот.

... Цялата нощ – някакви криле, аз вървя и крия с ръце главата си от крилето. А после – стол. Но не от сегашните ни столове, а старинен, от дърво. Местя крака като кон (десния преден – и левия заден, левия

преден – и десния заден); столът притичва до леглото ми, качва се върху него – обичам този дървен стол: неудобно, боли. Чудно нещо: нима не може да се измисли никакво средство срещу тази сънна болест – да бъде излекувана или да се направи полезна – може би дори разумна.

Глава 22.

Конспект:**Застиналите вълни.****Всичко се.****усъвършенствува.****Аз съм микроб.**

Представете си, че стоите на брега: вълните се надигат отмерено – и изведнъж остават така, застиват, вцепеняват се. Също тъй страховита и неестествена бе и гледката, когато внезапно се обърка и спря предписаната ни от Скрижалите разходка. Както гласят нашите летописи, за последен път подобно нещо се е случило преди 119 години, когато в най-гъстата тъпла на разхождащите се от небето с трясък и дим паднал метеорит.

Крачехме както винаги; приличахме на воините, изобразени по асирийските паметници: хиляда глави – два сливащи се, интегрални крака, две интегрални, размахани ръце. В края на булеварда – там, където заплашително бучеше акумулиращата кула – срещу нас се зададе четириъгълник: отстрани, отпред и отзад – стража; в средата – трима, златните номера на юнифите им вече ги няма – и всичко е ужасяващо ясно.

Огромният циферблат на върха на кулата беше лице: надвесено иззад облаците, плюе надолу секунди и равнодушно чака. И ето, точно в 13 часа и 6 минути в четириъгълника настъпи разбъркване. Бях съвсем близо, виждах и най-дребните подробности и много ясно запомних тънката дълга шия и на слепоочието – хаотично преплетени сини жилки, сякаш реки върху географската карта на малък, непознат свят и този непознат свят е някакъв младеж. Изглежда, той забеляза някого в нашите редици: надигна се на пръсти, източи шия, спря. Един от стражата го шибна със синкавата искра на електрическия камшик: той тъничко като кученце изскимтя. И после – отмерен удар, приблизително на всеки 2 секунди – и скимтене, удар – скимтене.

Ние продължавахме да крачим отмерено, по асирийски – и аз, загледан в изящните зигзаги на искрите, мислех: „Всичко в човешкото общество безкрайно се усъвършенствува – и трябва да се усъвършенствува. Какво уродливо оръдие е бил древният камшик – и колко красота...“

Но в този миг, като изхвъркнала внезапно гайки, от редиците ни се

отскубна тънка, жилаво-гъвкава женска фигура и с вик: „Стига! Престанете!“ – се хвърли право в четириъгълника. Това бе – като метеора – преди 119 години: всички, които се разхождахме, се вцепенихме, а редиците ни – същински сиви гребени на сковани от внезапен мраз вълни.

Секунда я гледах отстрани като всички други: тя вече не беше номер – беше само човек, съществуваше само като метафизическа субстанция на оскърблението, нанесено на Всеобщата Държава. Но от едно само нейно движение – обръщайки се, тя изви бедра наляво – изведнъж разбрах: познавам, познавам това гъвкаво като жилава пръчка тяло – очите ми, устните ми, ръцете ми го познават – в онзи миг бях напълно сигурен в това.

Двама от стражата – насреща ѝ. Ето сега – в светлата все още огледална точка на паважа – траекториите им ще се пресекат – ей сега ще я уловят... Сърцето ми се задави, спря – и без да разсъждавам: може, не може, нелепо, разумно – се хвърлих към тази точка...

Усещах върху себе си хиляди обещани от ужас очи, но това придаваше само още повече дръзко-весела сила на онзи, дивия, с косматите ръце, който се отскубна от мен – и той тичаше все по-бързо. Още две крачки, тя се обърна –

Пред мен – треперещо, осеяно с лунички лице, рижи вежди... Не е тя! Не е I.

Луда, парлива радост. Искам да извикам: „Дръжете я!“, „Хванете я!“ – но чувам само шепота си. А на рамото ми вече една тежка ръка, държат ме, водят ме, опитвам се да им обясня...

– Но разберете, аз мислех, че това е...

Но как да обясниш себе си, болестта си, описана в тези страници. И аз клюмвам, вървя покорно... Отбруленият от неочакван порив на вятъра лист покорно пада надолу, но пътьом се върти, вкопчва се във всяка позната клонка, чаталче, вейка: така и аз се вкопчвах във всяка от безмълвните кълбовидни глави, в прозрачния лед на стените, в забитата в облака синя игла на акумулаторната кула.

В мига, когато плътната завеса завинаги щеше да ме отдели от този прекрасен свят, видях: недалеч, размахала розовите си уши-криле, над огледалния паваж се плъзгаше познатата огромна глава. И познатият плосък глас:

– Мой дълг е да заявя, че номер Д-петстотин и три е болен и не е в състояние да контролира чувствата си. Сигурен съм, че той е бил увлечен от естественото си негодувание...

– Да, да – хванах се за сламката аз. – Дори викнах: дръжете я! Зад

мен, зад гърба ми:

– Нищо не сте викали.

– Да, но исках – кълна се в Благодетеля, исках.

За секунда ме пробождат сивите студени свределчета на очите му. Не зная беше ли прозрял в мен, че това е (почти!) истината, или имаше някаква тайна цел отново да ме пощади за известно време, но той написа една бележка, даде я на стражите – и отново съм свободен, тоест отново съм затворен в стройните, безкрайни асирийски редици.

Четириъгълникът и в него луничавото лице и слепоочието с географската карта от сини жилки – се скриха зад ъгъла, завинаги. Ние вървим – единно милионноглаво тяло, и във всеки от нас – смирената радост, с която навярно живеят молекулите, атомите, фагоцитите. В древния свят това са го разбирали християните – единствените ни (макар и много несъвършени) предшественици: смирението е добродетел, а гордостта – порок, НИЕ е от Бога, а АЗ – от дявола.

Ето ме – вече в крак с всички – и все пак откъснат от тях. Още треперя целият от преживените вълнения – като мост, по който току-що е изгромолял старинен железен влак. Аз усещам себе си. Но нали имат усещането за себе си, осъзнават индивидуалността си само напрашеното око, загноилият пръст, болният зъб: здравото око, здравия пръст, здравия зъб – сякаш ги няма. Нима не е ясно, че личното съзнание е просто болест.

Може би вече не съм фагоцит, който делово и спокойно поглъща микробите (със сини слепоочия и лунички): може би съм микроб и сред нас може би има вече хиляди такива, които като мен се преструват на фагоцити...

Ами ако днешното, всъщност дребно произшествие е само началото, първият метеорит от поредицата бумтящи огнени камъни, изсипали се от безкрайността върху стъкления ни рай?

Глава 23.

Конспект:**Цвета.****Разтварянето на кристала****Стига само.**

Казват, че има цветя, които цъфтят веднъж на сто години. Защо да няма и такива, които цъфтят веднъж на хиляда, на десет хиляди години? Може би досега не сме знаели за тях само защото тъкмо днес настъпи това „веднъж-на-хиляда-години“.

И ето, в блажено опиянение вървя надолу по стълбите, към дежурния, и пред очите ми наоколо мигом се разтварят беззвучно хилядолетни пъпки и разцъфват кресла, ботуши, златни плочки, електрически лампи, нечии тъмни, космати очи, шлифованите колонки на перилата, изтърваната на стъпалата кърпичка, масичката на дежурния, над масичката – нежнокафявите, покрити с петънца бузи на Ю. Всичко е необикновено, ново, нежно, розово, влажно.

Ю взема розовия ми талон, а над главата ѝ – през стъклената стена – виси от невидима клонка луната, синя, уханна. Тържествено соча с пръст:

– Луната – разбирате ли?

Ю поглежда първо мен, после – номера на талона – и виждам познатото, очарователно целомъдрено движение: оправя гънката на юнифата между коленете си.

– Имате ненормален, болезнен вид, миличък – защото ненормалното и болестта са едно и също. Погубвате се и никой няма да ви го каже – никой.

Това „никой“, разбира се, намеква за номера на талона: I-330. Мила, чудесна Ю! Разбира се, вие сте права: аз съм неблагоприятен, аз съм болен, имам душа, аз съм – микроб. Но нима цъфтенето не е болест? Нима не боли, когато се разпуква пъпката? И не мислите ли, че сперматозоидът е най-страшният микроб?

Горе съм, в стаята си. В широко разтворената чашка на креслото – I. Аз съм на пода, прегърнал съм краката ѝ, главата ми е на коленете ѝ, мълчим. Тишина, пулс... и тъй: аз съм кристал и се разтварям в нея, в I. Съвсем ясно усещам как се топят, топят ограничаващите ме в

пространството шлифовани стени – изчезвам, разтварям се в коленете ѝ, в нея, намалявам – и същевременно ставам все по-обширен, все по-голям, все по-необятен. Защото тя – не е тя, а Вселената. И ето, за секунда аз и това преливащо от радост кресло до леглото – сме едно цяло: и великолепно усмихващата се старица пред вратата на Древния Дом, и дивите дебри отвъд Зелената Стена, и някакви сребърни развалини на черен фон, дремещи като старицата, и вратата, която сега хлопна някъде безкрайно далеч – всичко това е у мен, заедно с мен слуша ударите на пулса и лети през тази блажена секунда...

С нелепи, объркани, давящи се думи се опитвам да ѝ разкажа, че съм кристал, и затова онази врата е у мен, и затова усещам, че креслото е щастливо. Но избъбрям такава безсмислица, че спирам, просто ме е срам: аз – и изведнъж...

– Мила I, прости ми! Нищо не разбирам: такива глупости говоря...

– Защо мислиш, че глупостта е нещо лошо? Ако бяха отглеждали и възпитавали човешката глупост през вековете така, както ума, може би от нея щеше да излезе нещо необикновено ценно.

– Да... (Струва ми се, че е права – как може сега да не бъде права?)

– И за една твоя глупост – за онова, което направи вчера на разходката – те обичам още повече – още повече.

– Но защо ме измъчваше, защо не идваше, защо ми изпращаше талоните си, защо ме караше...

– Ами ако съм искала да те изпитам? Ако съм искала да се уверя, че ще изпълниш всяко мое желание – че си изцяло мой?

– Да, изцяло!

Тя взе лицето ми – целия ме взе – в ръцете си, повдигна главата ми:

– Е, а как е с вашите „задължения на всеки честен номер“? А? Сладки, остри, бели зъби; усмивка. В отворената чашка на креслото тя прилича на пчела: и жилото, и медът са в нея.

Да, задълженията... Мислено прелиствам последните си бележки: наистина никъде няма дори следа от мисъл, че аз всъщност съм длъжен...

Мълча. Възторжено (и сигурно глупаво) се усмихвам, надничам в зениците ѝ, притичвам от едната зеница в другата и във всяка от тях виждам себе си: аз мъничък, милиметров – съм затворен в тези мънички, светли тъмници. И после пак пчели-устни, сладката болка на цъфтенето...

Във всеки от нас, номерата, има някакъв невидим, тихо тиктакащ метроном и ние, без да гледаме часовника, с точност до 5 минути

познаваме времето. Но тогава – метрономът у мен спря, не знаех колко време е минало, изплашен, измъкнах изпод възглавницата плочката с часовника...

Слава на Благодетеля: още двайсет минути! Но минутите – смешно кратки, окъсели, тичат, а толкова неща имам да й разкажа – за всичко, за всичко свое: за писмото на О, за ужасната вечер, когато й подарих дете; и, кой знае защо, за детските си години – за математика Пляпа, за и как за първи път отидох на празника на Единодушието и горчиво плаках, защото на юнифата ми – в такъв ден – имаше петно от мастило.

I вдигна глава, подпря се на лакътя си. В крайчетата на устните – две дълги, резки линии – и тъмният ъгъл на вдигнатите вежди: кръст.

– Може би в този ден... – Спря, веждите й потъмниха още повече. Хвана ръката ми и здраво я стисна. – Кажй, няма ли да ме забравиш, винаги ли ще ме помниш?

– Защо говориш така? За какво говориш? I, скъпа?

I мълчеше, очите й – вече покрай мен, през мен – далечни. Изведнъж чух как вятърът шиба стъклото с огромните си криле (разбира се, така е било през цялото време, но едва сега го чух) и, кой знае защо, си спомних пронизващото гракане на птиците над Зелената Стена.

I тръсна глава, отърси се от нещо. Още веднъж, за секунда, се докосна до мен цялата – така, за секунда, пружиниращо докосва земята авиолетът, преди да кацне.

– Е, подай ми чорапите! По-бързо!

Чорапите й са захвърлени на бюрото ми, на отворената (193-та) страница от това, което съм записал. В бързината съборих ръкописа, страниците се пръснаха и не мога да ги подреда, а най-важното – дори и да ги подреда, все едно няма да има истински ред, все едно, ще останат някакви прагове, дупки, хиксове.

– Не мога така – казах. – Ето те теб – тук, до мен, и въпреки това сякаш си зад древна непрозрачна стена: чувам през стената шум, гласове – и не мога да разбера думите, не зная какво става там. Не мога така. През цялото време има нещо недоизречено, не си ми казала къде попаднах тогава в Древния Дом, какви бяха онези коридори, защо бе она лекар – или може би нямаше нищо такова?

I сложи ръце на раменете ми, бавно, дълбоко потъна в очите ми.

– Искаш ли да научиш всичко?

– Да, искам. Трябва.

– И няма ли да се уплашиш да тръгнеш след мен навсякъде, докрай – накъдето те поведе?

– Да, навсякъде!

– Добре. Обещавам ти: като свърши празникът, стига само... Ах, да: а какво става с вашия ИНТЕГРАЛ – все забравям да те попитам, – готов ли е?

– Не: какво значи „стига само“? Пак ли? Какво „стига само“? Тя (вече на вратата):

– Ще видиш...

Сам съм. Всичко, което остана от нея, е някакъв едва уловим аромат – като сладкия, сух жълт пращец на онези цветя отвъд Стената. И още: здраво закачените за мен въдички-въпроси – като онези, които древните са използвали за риболов. (Предисторическия Музей).

... Защо изведнъж заговори за ИНТЕГРАЛА?

Глава 24.

Конспект:**Границата на функцията.****Великден.****Да зачеркна всичко.**

Аз съм като машина, включена на твърде чести обороти; лагерите са се нагрили, още миг – и ще закапе разтопен метал, и всичко – в нищото. По-бързо – студена вода, логика. Изливам цели кофи, но логиката съска върху нагорешените лагери и се разтваря във въздуха като неуловима бяла пара.

Добре, знае се, че за да се установи истинското значение на функцията, трябва да се вземе нейната граница. Разбирам, че границата на вчерашното нелепо „разтваряне във вселената“ е смъртта. Защото тъкмо смъртта е най-пълното ни разтваряне във вселената. Оттук – ако означим любовта с L , а смъртта със S , то $L = f(S)$, тоест любовта и смъртта...

Да, точно така, точно така. Тъкмо затова се страхувам от I , боря се с нея, не искам. Но защо у мен „не искам“ и „иска ми се“ – са едно до друго? Там е целият ужас, че отново ми се иска вчерашната блажена смърт. Там е целият ужас, че дори сега, когато логическата функция е решена, когато е очевидно, че тя включва смъртта, аз въпреки това я искам – с устните, ръцете, гърдата си, с всеки милиметър.

Утре е Денят на Единодушието. Там, разбира се, ще бъде и тя, ще я видя, но отдалече. Отдалече – от това ще ме боли, защото ми е необходимо, неудържимо ме тегли – да съм до нея, ръцете й, рамото й, косите й... Но и тази болка дори е желана – нека.

Велики Благодетелю! Какъв абсурд – да искаш болка. Кой не знае, че болезнените – отрицателни, събираеми намаляват сбора, който наричаме „щастие“. И следователно...

И ето – никакви „следователно“. Чисто е. Голо.

ВЕЧЕРТА:

През стъклените стени на дома – ветровит, трескаво-розов, тревожен залез, обръщам креслото си така, че това, розовото, да не ми боде очите; прелиствам записаното – и виждам: отново съм забравил, че не

пиша за себе си, а за вас, непознати, които обичам и съжалявам – за вас, дето още се влачите в отдалечените векове, там долу.

Ето – за Деня на Единодушието, за този велик ден. Винаги съм го обичал – още от детството си. Струва ми се, че за нас той е това, което е бил за древните „Великден“. Помня, няколко дни преди това си правех такова едно часово календарче – тържествено зачерквах всеки час: с един час е по-близо, един час по-малко ще чакам... Ако бях сигурен, че никой няма да ме види – честна дума, и сега бих си носил такова календарче и бих записвал колко още остава до утре, когато ще я видя – макар и отдалече...

(Попречиха ми: донесоха ми новата юнифа, направо от ателието. По традиция ни раздават нови юнифи за утрешния ден. В коридора – стъпки, радостни възклицания, шум.)

Продължавам. Утре ще видя познатото, повтарящо се всяка година и всеки път по нов начин вълнуващо зрелище: могъщата Чаша на Съгласието, благоговейно вдигнатите ръце. Утре е Денят на ежегодните избори на Благодетеля. Утре отново ще връчим на Благодетеля ключовете от непоклатимата крепост на нашето щастие.

Разбира се, това не прилича на неорганизираните, без всякакъв ред избори на древните, когато – смешно е да се каже – дори не е бил известен предварително резултатът от изборите. Какво по-безсмислено от това – да изграждаш държавата слепешком, върху напълно непредвидими случайности? Но ето, оказва се, че са били нужни цели векове, за да се разбере това.

Да повтарям ли, че при нас и този път – както винаги – няма място за никакви случайности, нищо неочаквано не може да се случи. И самите избори имат по-скоро символично значение: да напомнят, че сме единен, могъщ, милионноклетъчен организъм, че ние – ако говорим с думите от древното Евангелие, сме единна Църква. Защото историята на Всеобщата Държава не познава такъв случай – дори един-единствен глас да дръзне да наруши величествената хармония в този тържествен ден.

Казват, че древните правели изборите си някак тайно, спотайващи се като крадци; някои наши историци твърдят дори, че отивали на изборните тържества грижливо маскирани (представям си това фантастично мрачно зрелище: нощ, площад, промъкващи се покрай стените фигури с тъмни наметала; люшкания от вятъра ален пламък на факлите...). Защо е била необходима цялата тази тайнственост, не е изяснено окончателно; най-вероятно е изборите да са били свързани с някакви мистични, суеверни, може би дори престъпни обреди. Ние нямаме какво

да крием или да се срамуваме: празнуваме изборите си открито, честно, през деня. Виждам как всички гласуват за Благодетеля; всички виждат как аз гласувам за Благодетеля – може ли да бъде другояче, шом „всички“ и „аз“ – сме единното „Ние“. Колко по-облагородяващо, искрено, извисено е това от страхливата престъпна „тайна“ на древните. И после: колко е по-целесъобразно. Дори ако допуснем невъзможното, тоест някакъв дисонанс в обичайната монофония, нали невидимите Пазители са тук, сред нас: веднага могат да установят кои са заблудените номера и да ги спасят от следващи погрешни стъпки, а Всеобщата Държава – от тях самите. И накрая още нещо...

През стената отляво: пред огледалната вратичка на гардероба някаква жена припряно разкопчава юнифата си. И за секунда, смътно: очите, устните, двете остри розови пъпки. После щорите падат, мигом у мен оживява вчерашното и не зная вече какво исках да кажа с това „и накрая още нещо“, не искам за това, не искам! Искам само едно: I. Искам всяка минута, винаги да бъде с мен – само с мен. И това, което преди малко написах за Единодушieto – е съвсем излишно и ненужно, иска ми се всичко да зачеркна, да го скъсам, да го изхвърля. Защото зная (нека да е кошунство): празник има само с нея, само ако е до мен, рамо до рамо. А без нея утрешното слънце ще бъде само кръгче от ламарина, небето също – оцветена в синьо ламарина, и аз самият.

Хващам телефонната слушалка:

– I, вие ли сте?

– Да. Колко късно се обаждате!

– Може би още не е късно. Искам да ви помоля... Искам утре да бъдете с мен. Мила...

„Мила“ го казвам съвсем тихо. И кой знае защо, ми се мярва онова, което се случи днес сутринта на хелинга: сложиха на шега един часовник под стотонния чук – размах, вятър в лицето – и стотонно нежното, тихо докосване до крехкия часовник.

Пауза. Струва ми се, че чувам там – в стаята на I – нечий шепот. После гласа ѝ:

– Не, не мога. Нали разбирате: аз сама бих... Не, не мога. Защо? Утре ще видите.

НОЩ.

Глава 25.

Конспект:

Пришествие от небесата.

Най-голямата катастрофа в историята.

Известното свърши.

Когато преди началото всички се изправиха и над главите ни като тържествен бавен балдахин се люшна Химнът – стотиците комини-тръби на Музикалния Завод и милионите човешки гласове, – за секунда забравих всичко: подозрителните недомлъвки на I за днешния празник, дори, струва ми се, и самата нея. Бях сега онова момче, което някога на този ден плачеше заради малкото, едва забележимо само за него, петънце върху юнифата. Какво че никой наоколо не вижда черните петна по мен, които няма да се изчистят – нали аз си знаях, че на мен, престъпника, не ми е мястото сред тези широко разтворени лица. Ех, да можех да стана сега и сподавено да изкрещя всичко за себе си. Нека после дойде краят – нека! – но за миг само да се почувствувам чист, безсмислен като това детински синьо небе.

Всички очи бяха вдигнати нагоре в утринната, непорочна, непресушила още нощните си сълзи синева – едва забележимо петно, ту тъмно, ту озарено от лъчи. От небесата слизаше при нас Той – новият Йехова, също тъй мъдър и любещо-жесток като Йехова на древните. С всяка минута той се приближава с авиолета си – летят, устремени към него, милиони сърца – и ето, Той вече ни вижда. И аз, ведно с него, мислено обгръщам с поглед от високо тънкия син пунктир на концентричните кръгове на трибуните – сякаш паяжина, обсипана с микроскопични слънца (блясъка на плочките); и в центъра ѝ сега ще седне белият мъдър Паяк – Благодетелят с бели одежди, който мъдро е оплел ръцете и краката си в благодатните мрежи на щастието.

Но ето, величественото Му пришествие от небесата свърши, медните тръби на Химна замлъкнаха, всички седнаха – и веднага разбрах: наистина всичко е тънка-тънка паяжина, опъната е, трепти, всеки миг ще се скъса и ще стане нещо невероятно...

Леко се надигнах и се огледах – и срещнах погледа на любещоразревожени, прехвърлящи се от лице на лице очи. Ето един вдигна ръка и с едва забележимо помръдване на пръстите предаде сигнал на друг. И

ето ответния сигнал с пръсти. И пак... Разбрах: те са, Пазителите. Разбрах: разтревожени са от нещо, паяжината е опъната, трепти. И у мен – сякаш съм радиоприемник, настроен на същата дължина на вълните – отивно трептене.

На естрадата един поет четеше предизборна ода, но не чувах нито дума: само отмерено се люлее хекзаметричното махало и с всеки негов мах уреченият час приближава. Трескаво прелиствам в редиците лице след лице – като страници, и все не мога да видя единственото, което търся, а трябва час по-скоро да го открия, защото махалото ей сега ще удари и после –

Той – той е, разбира се. Долу, покрай естрадата, плъзгайки се над блестящото стъкло, минаха розовите криле-уши, отрази се тъмната, двойно извита примка на буквата – той тичаше някъде към заплетените проходи между трибуните.

S, I – някаква нишка (според мен между тях през цялото време има някаква нишка, още не зная каква точно, но някога ще я разплета). Вкопчих се за него с очи, той – като кълбенце, все по-нататък, а след него нишката. Ето, спря, ето...

Като мълниеносно, високоволтово изпразване: прониза ме, завърза ме на възел. В нашия ред, само на 40 градуса от мен, спря, наведе се. Видях I, а до нея – с отвратителните си негърски устни, ухилен, R-13.

Първата ми мисъл бе да хукна натам и да викна: „Защо си с него днес? Защо не пожела мен?“ Но невидимата благодатна паяжина здраво е омотала ръцете и краката ми; стиснал зъби, сякаш бях от желязо, седях и не отмествах поглед. Както сега: остра, физическа болка в сърцето; помня, че си помислих: „Ако нефизически причини могат да породят физическа болка, ясно е, че –“

За съжаление не можах да изведа мисълта си: спомням си само – мярна ми се нещо за „душата“, прелетя безсмислената стара поговорка – „душата в петите“. И замрях: хекзаметърът замълча. Сега започва... Какво?

Традиционната предизборна петминутна пауза. Традиционното предизборно мълчание. Но сега то не беше молитвено и благоговейно както обикновено: беше както при древните, когато още ги е нямало нашите акумулаторни кули, когато неопитоменото небе е избухвало понякога в „бури“. Сега бе – както при древните пред буря.

Въздухът – от прозрачен чугун. Искра ти се да дишаш с широко отворена уста. До болка напрегнатият слух записва: някъде отзад, като скърцане на мишка, тревожен шепот. С наведени очи през цялото време

виждам онези двамата – I и R – един до друг, рамо до рамо, и връз коленете ми треперят като чужди – омразните ми – космати ръце.

Всички държат плочките с часовниците. Една, две. Три... Пет минути... от естрадата – бавен, чугунен глас:

– Който е „за“ – моля да вдигне ръка.

Ако можех да Го погледна в очите както преди – открито и предавно: „Ето ме целия. Целия. Вземи ме!“ Но сега не смеех. С усилие – сякаш ми бяха ръждясали всички стави – вдигнах ръка.

Шум от вдигането на милиони ръце. Нечие сподадено: „Ах!“ И чувствавам, нещо вече започна, срути се стремглаво, но не разбрах какво, и нямах сила – не смеех да погледна...

– Кой е „против“?

Това винаги е бил най-величественият миг на празника: всички продължават да седят неподвижно, радостно склонили глави в благодарно подчинение пред първия Номер от Номерата. Но в този миг, ужасен, отново чух шум: лек като въздишка, той се чу по-силно от медните звуци на Химна преди това. Така човек въздъхва едва чуто за последен път в живота си – а лицата наоколо бледнеят и по всички чела – студени капки пот.

Вдигнах очи – и...

Бе за стотна част от секундата. Видях: хиляди ръце се вдигнаха – „против“ – и паднаха. Видях бледото, зачеркнато от кръст лице на I, вдигнатата ѝ ръка. Притъмня ми пред очите.

Още миг; пауза; тихо; пулс. После – сякаш някакъв безумен диригент даде знак – по всички трибуни изведнъж трясък, викове, вихрено развени от тичането юнифи, объркано мяташите се насам-натам Пазители, нечии токове във въздуха пред самите ми очи, до токовете нечия широко зейнала, разкъсвана от безмълвен вик уста. Това, кой знае защо, ми направи най-силно впечатление: хиляди безмълвно крещящи уста – като на чудовищен екран.

И като на екран – някъде далеч долу, за секунда пред мен – побелелите устни на O; тя стоеше, притиснала се до стената в прохода, кръстосала отпред ръце, за да предпази корема си. И вече я няма – изтрита е, или аз забравих за нея, защото...

Това вече не е на екран, у самия мен е, в свитото сърце, в ускорено туптящите слепоочия. Отляво над главата ми, върху пейката, изведнъж изскочи R-13 – изригва пръски, зачервен, бесен. В ръцете му – I, бледа, юнифата ѝ разкъсана от рамото до гърдите, върху бялото – кръв. Тя здраво се бе вкопчила за врата му и той с огромни скокове – от пейка на

пейка – отвратителен и ловък като горила – я отнасяше нагоре.

Като древен пожар – всичко пламна – и единичката мисъл: да скоча, да ги застигна. Не мога сега да си обясня откъде се взе такава сила у мен, но аз като таран разсякох тълпата – върху нечий рамене; по пейките – и ето, вече са близко, вече хванах R за яката:

– Да не си посмял! Да не си посмял, ти казвам! Още сега... (за щастие гласът ми не се чуваше – всеки крещеше, всички бягаха).

– Кой е? Какво има? Какво? – обърна се, устните му трепереха, хвърчаха пръски – сигурно помисли, че го е уловил някой от Пазителите.

– Какво ли? Ами не искам, не разрешавам! Пусни я – веднага!

Но той само сърдито примлясна, завъртя глава и хукна нагоре. И тогава – невероятно ме е срам да го напиша, но ми се струва: все пак съм длъжен, длъжен съм да го напиша, за да можете, непознати мои читатели, докрай да проучите историята на болестта ми – тогава аз със замах го ударих по главата. Разбирате ли – ударих го! Много добре си спомням. И помня още: усещането за някакво освобождаване и лекота в цялото тяло от този удар.

I бързо се изплъзна от ръцете му.

– Вървете – викна тя на R. – нали виждате: той... Вървете, вървете!

R лъсна белите си негърски зъби, хвърли ми в лицето някаква дума, гмурна се надолу, изчезна. А аз вдигнах I на ръце, здраво я притиснах до себе си и я понесох.

Сърцето ми беше – огромно, и с всеки свой удар изтласкваше буйна, гореща, радостна вълна. И какво, че там нещо се е пръснало на парчета – все едно! Само ей така да я нося, да я нося, да я нося...

ВЕЧЕРТА, 22 часът:

С усилие държа перото: безкрайно съм уморен след всички главозамайващи събития на днешното утро. Нима се срутиха спасителните вековни стени на Всеобщата Държава? Нима сме пак без покрив, в диво, свободно състояние – като далечните ни прадеди? Нима го няма Благодетеля? Против... в Деня на Единодушието – против? Срамувам се заради тях, боли ме, страх ме е. А впрочем кои са тези „те“? И аз самият кой съм: „те“ или „ние“ – нима – зная?

Ето я: седи на нагрятата от слънцето стъклена пейка – на най-горната пейка, където я отнесох. Дясното рамо и по-надолу – началото на чудесната неизчислима крива – са голи; тънка червена струйка кръв. Тя сякаш не забелязва, че е облята в кръв, че гърдата ѝ е открита... нещо

повече: тя вижда всичко това – но тъкмо то е, което ѝ е нужно сега, и ако юнифата ѝ беше закопчана – тя би я разкъсала, тя...

– А утре... – Тя диша жадно през стиснатите си, бляскащи остри зъби. – А утре – не се знае. Разбираш ли – и аз не зная, никой не знае – неизвестно е! Разбираш ли, че всичко известно свърши? Ново, невероятно, невиджано.

Там, долу, вилнеят, тичат, крещат. Но това е далече и все по-далече, защото тя ме гледа, бавно ме всмуква в себе си през тесните златни прозорци на зениците. Така – дълго, мълчаливо. И кой знае защо, си спомням, че веднъж през Зелената Стена аз също се вирах в нечии странни жълти зеници, а над Стената се виеха птици (или това беше друг път).

– Слушай: ако утре не се случи нещо особено, ще те заведе там, разбираш ли?

Не, не разбирам. Но мълчаливо кимвам. Аз се разтворих, аз съм – прашинка, аз съм – точка...

В края на краищата това точково състояние си има своя логика (днешна); в точката има най-много неизвестни; достатъчно е да се раздвижи, да помръдне – и може да се превърне в хиляди различни криви, в стотици тела.

Страхувам се да помръдна: в какво ли ще се превърна? И ми се струва, че всички като мен се боят от най-малкото движение. Ето сега, когато пиша това, всички седят свити в стъклените си клетки и чакат нещо. В коридора не се чува обичайното в този час бръмчене на асансьора, не се чуват смях, стъпки. Понякога виждам: минават на пръсти по коридора, оглеждат се, шепнат си по двойки...

Какво ще стане утре? В какво ще се превърна утре?

Глава 26.

Конспект:**Светът съществува.****Обрив.****41°**

Утро. През тавана – небето здраво както винаги, кръглолико, румено. Мисля, че по-малко бих се учудил, ако бях видял над главата си някакво необикновено четириъгълно слънце, хора в пъстри вълнени дрехи, зидани непрозрачни стени. Какво излиза, нима светът – нашият свят – още съществува? Или това е просто инерцията, генераторът вече е изключен, а зъбчатите колела още се въртят с грохот – два оборота, три оборота – на четвъртия ще спрат...

Познато ли ви е това странно състояние? Събуждате се нощем, отваряте очи в тъмното и изведнъж усещате – заблудили сте се, и започвате припряно, пипнешком да търсите наоколо нещо познато и твърдо – стена, лампа, стол. Точно така опипвах, търсех във Всеобщия Държавен Вестник – по-бързо, по-бързо – и ето:

„Вчера се състоя очакваният с нетърпение от всички Ден на Единодушието. За 48-и път единодушно е избран многократно доказалият непоколебимата си мъдрост Благодетел. Тържеството бе помрачено от известно объркване, предизвикано от враговете на нашето щастие, които по този начин се лишиха, естествено, от правото да бъдат тухли в обновения вчера фундамент на Всеобщата Държава. Всеки разбира, чеда се вземат под внимание техните гласове, би било също тъй нелепо, както да се приеме за част от великолепната героична симфония – кашлицата на случайно присъстващи в концертната зала болни...“

О, най-мъдри! Нима въпреки всичко ние сме спасени? Какво наистина може да се противопостави на този кристален силогизъм?

И по-нататък – още два реда:

„Днес в 12 ще се състои съвместно заседание на Административното Бюро, Медицинското Бюро и Бюрото на Пазителите. Тези дни предстои важен Държавен Акт.“

Не, стените още са здрави – ето ги – мога да ги пипна. И вече го няма странното усещане, че съм се изгубил, че не зная къде съм, че съм се заблудил, и нищо чудно няма в това, че виждам синьото небе,

кръглоликото слънце; и всички – както винаги – тръгват за работа.

Крачех по булеварда особено твърдо и звънко – и ми се струваше, че всички крачат така. Но ето кръстовището, завой зад ъгъла и виждам: всички някак странно заобикалят ъгъла на сградата – сякаш там, в стената, се е спукала някаква тръба, шурти студена вода и не може да се мине по тротоара.

Още пет, десет крачки – и мен също ме облива студена вода, блъсва ме, събаря ме от тротоара... На височина около 2 метра, на стената – четирийъгълен лист хартия и на него – неразбираеми – отровнозелени – букви:

МЕФИ

А отдолу – силно извит гръб, прозрачни, размахани от гняв или вълнение криле-уши. Вдигнал нагоре дясната си ръка и безпомощно опънал назад лявата – като болно, счупено крило, той подскочаше нагоре – да откъсне листчето – но не успяваше, мъничко не му достигаше.

Сигурно всеки от минаващите край него си мислеше: „Ако точно аз се приближа – няма ли да си помисли, че съм виновен в нещо и тъкмо затова искам...“

Признавам си: и на мен ми мина същата мисъл. Но си спомних колко пъти той е бил за мен истински ангел-пазител, колко пъти ме е спасявал и смело приближих, протегнах ръка, откъснах листчето.

S се обърна, светкавично заби свределчета в мен, до дъно, извади нещо оттам. После повдигна лявата си вежда и намигна към стената, където висеше „Мефи“. И ми се мярна опашчицата на усмивката му – за мое учудване като че ли весела. А впрочем какво чудно има. Лекарят винаги предпочита обрива и четирийсетградусовия огън пред мъчителната, бавно покачваща се температура на инкубационния период; тогава поне се изяснява характерът на болестта. „Мефи“, избило днес по стени-те, е обрив. Разбирам усмивката му⁵...

Спускам се под земята – и под краката ми, върху непорочното стъклено стъпало – отново бяло листче: „Мефи“. И на стената долу, на пейката, на огледалото във вагона (лепено е набързо – накриво, небрежно) – навсякъде вее същият бял, страховит обрив.

В тишината – жуженето на колела като възбуждения шум на кръвта.

5. Трябва да си призная, че точното решение на тази усмивка намерих след много дни, претърпани догоре с най-странни и неочаквани събития. – Б. а.

Докоснаха някого за рамото – той трепна, изгърва чантата, която държеше. От лявата ми страна – друг: чете във вестника един и същи, един и същи, един и същи ред и вестникът едва забележимо потрепва.

Усещам как навсякъде – в колелата, ръцете, вестниците, миглите – пулсът се ускорява и може би днес, когато I ме заведе там – термометърът ще показва 39, 40, 41 градуса – отбелязани с черна черта...

На хелинга – същата жужаща като далечно, невидимо самолетно витло тишина. Машините стоят навъсени и мълчаливи. И само крановете едва чуто, сякаш на пръсти, пълзят, навеждат се, хващат с щипките си сините късове замразен въздух и ги товарят в бордовите цистерни на ИНТЕГРАЛА: ние вече го подготвяме за пробен полет.

– Как: ще свършим ли товаренето за седмица?

Питам Втория Строител. Лицето му е фаянс, изрисуван със сладкосини и нежно розови цветчета (очите, устните), но днес са някак избелели, изтрити. Броим на глас, но аз изведнъж, по средата на думата, замръзвам с отворена уста: високо под купола на вдигнатата от крана синя грамада – едва забележимо бяло квадратче – залепена хартийка. И целият се разтърсвам – може би от смях – да, аз самият чувам как се смея (случвало ли ви се е сами да чувате смеха си?).

– Не, слушайте... – казвам. – Представете си, че сте на дървен аероплан, височина на полета пет хиляди метра, крилото се счупва, летиците, премятайки се надолу, и по пътя пресмятате: „Утре – от дванайсет до два... от два до шест... в шест обяд...“ Не е ли смешно? Ами че ние сега правим същото!

Сините цветчета мигат, кокорят се. Де да бях стъклен и да не виждах, че само след някакви си 3–4 часа...

Глава 27.

Конспект:

Никакъв конспект.

Не бива.

Сам съм в същите онези безкрайни коридори. Безмълвно бетонно небе. Някъде върху камък капе вода. Познатата тежка, непрозрачна врата – и оттам глух шум.

Тя каза, че ще излезе при мен точно в 16. Но ето, вече минаха пет минути, десет, петнайсет: никой не се появява.

За секунда се превръщам в предишния „аз“, който се страхува, че тази врата ще се отвори. Последни пет минути и ако тя не излезе – –

Някъде капе вода върху камък. Никой, усещам мъчителна радост: спасен съм. Бавно тръгвам обратно по коридора. Трепкацията пунктир от лампички на тавана помътнява, гасне...

Изведнъж отзад припряно тракна врата, бързи стъпки, меко отскачащи от тавана, от стените – и тя, летяща, леко запъхтяна от тичането, диша с уста.

– Знаех си: ще те заваря тук, ще дойдеш! Знаех си: ти, ти...

Копията на миглите се отдръпват, пускат ме вътре – и... Как да разкажа какво прави с мен този древен, нелеп, чудесен обред, когато устните ѝ докосват моите? С каква формула да изразя този вихър, който помита всичко от душата ми освен нея? Да, да – от душата ми – смейте се, ако искате.

Тя с усилие, бавно вдига клепачи – и с усилие, бавно – думите:

– Не, стига... после, сега – да вървим.

Вратата се отвори. Изтрити, стари стъпала. И непоносимо пъстра врява, свистене, светлина...

* * *

Оттогава мина почти цяло денонощие, всичко у мен донякъде се уталожи – и въпреки това ми е страшно трудно, макар и приблизително точно, да го опиша. В главата ми сякаш избухна бомба, разтвориха се зейнали уста, криле, листа, думи, камъни – всичко се обърка...

Помня, че първата ми мисъл беше: „По-бързо, презглава назад.“ Защото разбрах: докато съм чакал там, в коридорите – те по някакъв начин

са взривили или разрушили Зелената Стена – и оттам всичко е нахлуло и е заляло нашия изолиран от низшия свят град.

Сигурно съм казал нещо подобно на I. Тя се засмя...

– Няма такова нещо! Просто излязохме върху Зелената Стена...

Тогавата отворих очи и застанах лице срещу лице с онова, което никой жив досега не е виждал – освен намалено хиляда пъти, обезсилено, туширано от мътното стъкло на Стената.

Слънце... не нашето, равномерно разпределено по огледалната повърхност на улиците слънце: това бяха някакви живи отломки, непрекъснато подскачащи петна, които заслепяваха очите и замайваха главата. И дървета като свещи – до самото небе; като опрели грапавите си лапи в земята членестоноги; като безмълвни зелени фонтани... И всичко това пристъпва на четири крака, мърда, шумоли, изпод краката ми отскача грапаво кълбо, а аз съм като прикован, не мога и крачка да направя, защото под краката ми не е плоскост – разбирате ли, не е плоскост – а нещо отвратително – меко, податливо, живо, зелено, жилаво.

Всичко това ме оглуши, задави – може би това е най-подходящата дума. Стоях, вкопчен с две ръце в някакъв люлеещ се клон.

– Нищо, нищо! Така е само в началото, ще мине. По-смело!

До I – върху фона на зелената, главозамайваща, подскачаща мрежа – нечий тънък, изрязан от хартия профил... не, защо нечий, аз го познавам. Помня: докторът – не, не, съвсем ясно разбирам всичко. Разбирам: те двамата ме хващат под ръка и през смях ме теглят напред. Краката ми се заплитат, подхлъзват се. Там – грачене, мъх, буци, крясък, клони, дънери, криле, листа, свистене...

И – дърветата се пръснаха встрани, ярко осветена поляна, на поляната – хора... или не зная как: може би е по-правилно – същества.

Това е най-трудното. Защото *това* е извън всякакви граници на вероятното. Сега разбирам защо I винаги упорито премълчаваше: все едно, не бих й повярвал, дори на нея. Възможно е утре да не вярвам и на самия себе си – на тези редове.

На поляната, край гол камък, досущ като череп, шумеше тъпла от триста-четирисотин... човека – така да е – „човека“, трудно ми е да го кажа иначе. Както на трибуната сред множеството лица в първия момент виждате само познатите, така и тук първо зърнах само нашите сиво-сини юнифи. А секунда по-късно – и между юнифите, съвсем ясно и просто: врани, рижи, златисти, дорести, пъстри, бели хора – явно хора. Всички без дрехи и всички покрити с къса лъскава козина – като онази, която всички сме виждали на препарирания кон в Предисторическия

Музей. Но лицата на женските бяха същите – да, да, същите – като на нашите жени: нежнорозови и неокосмени, такива бяха и гърдите им – едри, здрави, с прекрасна геометрична форма. При мъжкарите неокосмена беше само част от лицето – както при нашите прадеди.

Това бе толкова невероятно, толкова неочаквано, че спокойно стоях – уверявам ви: спокойно стоях и гледах. Като на везните: претоварете едното блюдо – и после можете да трупате колкото си искате – стрелката няма да мръдне повече...

Изведнъж – отново сам: I вече не е с мен – не зная как и къде е изчезнала. Наоколо само тези, с лъщящата на слънцето като атлас козина. Хващам нечие горещо, кораво, черно рамо:

– Кажете – в името на Благодетеля, – не сте ли виждали къде отиде тя? Ей сега – само преди минутка...

Срещу мен – космати, строги вежди:

– Шшшт! По-тихо! – И косматото кимнаха натам, където по средата стърчеше жълтият като череп камък.

Там горе – над главите на всички – тя. Слънцето свети право в очите ми, отсреща, и затова – на синьото небесно платно – тя се очертава рязко, въгленочерна, нанесен с въглен силует върху синьото. Малко погоре летят облаци, но сякаш не са облаци, а камък, и самата тя е на камъка, и след нея тълпата, и поляната – нечуто се плъзгат като кораб, и лека, земята отплава под краката...

– Братя... – това е тя. – Братя! Всички вие знаете: там, зад Стената, в града, строят ИНТЕГРАЛ. И знаете: дойде денят, когато ще разрушим тази стена – всички стени, – за да прелети зеленият вятър от край до край – по цялата земя. Но ИНТЕГРАЛЪТ ще отнесе тези стени там, горе, към хилядите други земи, които довечера ще затрепкат над вас през черния нощен листак...

Вълни, пяна, вятър – в камъка:

– Долу ИНТЕГРАЛЪТ! Долу!

– Не, братя: не долу. Но ИНТЕГРАЛЪТ трябва да бъде наш. В деня, когато той за първи път ще литне в небето, на него ще бъдем ние. Защото с нас е Строителят на ИНТЕГРАЛА. Той напусна стените, той дойде с мен тук, за да бъде сред вас. Да живее Строителят!

Миг – и аз съм някъде горе, под мен – глави, глави, глави, широко раззинати уста, размахващи се ръце. Беше необикновено странно, опияняващо: чувствувах се над всички, аз бях аз, нещо отделно, отделен свят, престанах да бъда събираемо както винаги и се превърнах в единица.

И ето ме – с подпухнало, щастливо, изпотъпкано като след любовни прегръдки тяло – долу, до самия камък. Слънце, гласове отгоре – усмивката на I. Някаква златокоса и цялата като златен атлас, ухаеща на треви жена. В ръцете ѝ чаша, явно дървена. Отпива с червените си устни и ми подава, и аз жадно, затворил очи, пия, за да угася огъня – пия сладки, бодливи, студени искри.

А после – кръвта у мен и целият свят – хиляди пъти по-бързо, леката земя лети като пух. И всичко ми е леко, просто, ясно.

Ето, сега виждам на камъка познатите огромни букви: „Мефи“ – и, не знам защо, съм сигурен, че така трябва, тази проста, здрава нишка свързва всичко. Виждам недодялана рисунка – може би на същия камък: крилат юноша, прозрачно тяло и там, където трябва да бъде сърцето – ослепителен, малиновочервен, тлеещ въглен. И пак: разбирам този въглен... или не: чувствавам го така, както, без да чувам, чувствавам всяка дума (тя говори отгоре, от камъка) – и чувствавам, че всички дишат заедно – и всички заедно ще полетят някъде, както тогава птиците над Стената...

Отзад, от шумно дишащата маса тела – силен глас:

– Но това е безумие!

И струва ми се, аз – да, мисля, че бях точно аз – скочих на камъка, и оттам – слънце, глави, назъбеният зелен трион на синия фон – и извиках:

– Да, да, точно така! И всички трябва да обезумеят, всички непременно трябва да обезумеят – колкото се може по-скоро! Зная, че така трябва.

До мене – I; усмивката ѝ, две тъмни черти – от крайчетата на устата нагоре, под ъгъл; и въгленът е у мен – и това мигновено, леко, малко болезнено, прекрасно...

После – само заседнали, разпръснати отломки.

Бавно, ниско – птица. Виждам: тя е жива като мен, тя е като човек, обръща глава надясно, наляво и забива в мен черните си кръгли очи...

Още: гръб – с лъскава, с цвета на стара слонова кост козина. По гръба пълзи тъмно насекомо с мънички прозрачни крилца – гръбът потръпва, за да изгони насекомото, още веднъж потръпва...

Още: сянка от листата на дърветата – пъстра, решетеста. Лежат в сянката и дъвчат нещо като легендарната храна на древните: дълъг жълт плод и парче от нещо тъмно. Жената дава и на мен – смешно: мога ли да го ям!

И отново: тълпа, глави, крака, ръце, уста. За секунда изскачат

отделни лица – и изчезват, пукат се като мехури. И за секунда – или може би само ми се струва – прозрачни, летящи криле-уши.

С всичка сила стискам ръката на I. Тя се оглежда:

– Какво има?

– Той е тук... Стори ми се...

– Кой?

– ... Току-що – в тълпата...

Въгленочерните тънки вежди излитат към слепоочията: остър триъгълник, усмивка. Не разбирам: защо се усмихва – как може да се усмихва?

– Ти не разбираш, I, не разбираш какво значи, ако той или някой от тях е тук.

– Какъв си смешен! Нима някой там, зад Стената, ще допусне, че сме тук. Спомни си: ти самият – нима си мислил някога, че това е възможно? Те ни преследват там – нека ни преследват! Бълнуваш.

Тя се усмихва леко, весело и аз също се усмихвам, земята – пияна, весела, лека – плава...

Глава 28.

Конспект:

Двете.

Ентропия и енергия.

Непрозрачната част от тялото.

Ето: ако вашият свят прилича на света на нашите далечни прадеди, представете си, че веднъж в океана сте се натъкнали на шестата, седмата част на света – на някаква Атлантида, и там – невиджани градове-лабиринти, хора, които се реят във въздуха без помощта на криле или авиолети, камъни, повдигани с поглед – с една дума, неща, които не бихте могли да си представите дори насън. Така беше и с мен вчера. Защото – разберете – никой и никога не е бил отвъд Стената от времето на Двестагодишната война – вече говорих за това.

Зная, че съм длъжен, непознати приятели, да ви разкажа по-подробно за този странен и неочакван свят, който ми се разкри вчера. Но засега не съм способен да се върна към него. Непрекъснато нови и нови събития, като порой, и не е по силите ми да събера всичко: подлагам полите на дрехата си, шепите – и въпреки това цели кофи се изливат настрани, а по тези страници падат само капки...

Първо чух зад вратата на стаята си високи гласове – и познах гласа й, на I, гъвкав, метален – и другия, почти непрегъваемия, като дървена линейка – гласа на Ю. После вратата се отвори с трясък и ги изсипа и двете в стаята ми. Точно така: изстреля ги.

I сложи ръка върху облегалката на креслото ми и през рамо, надясно – само със зъби се усмихна на другата. Не бих искал да ми отправят такава усмивка.

– Слушайте – каза ми I, – тази жена, струва ми се, си е поставила за цел да ви пази от мен като малко дете. Това с ваше съгласие ли е?

И тогава – другата, потрепваща с хрилете си:

– Той наистина е дете. Да! И само затова не вижда, че вие с него – само защото... че всичко това е комедия. Да! И мой дълг е...

За миг в огледалото – пречупената, трепереща права на веждите ми. Скочих и като задържах в себе си с усилие онзи – със стиснатите космати юмруци, като изтласквах с усилие през зъби всяка дума, й викнах в упор – в самите хриле:

– Ммарш ннавън! Веднага!

Хрилете се издуха, тухленочервени, после спаднаха, посивяха. Тя отвори уста да каже нещо, но премълча, захлопна я и излезе. Втурнах се към I:

– Няма да си простя – никога няма да си го простя! Тя посмя – теб? Но не бива да мислиш, че аз мисля, че... че тя... Това е, защото тя иска да се запише за мен, а аз...

– За щастие няма да успее да се запише. И нека има хиляда като нея: все ми е едно. Зная, че ти ще повярваш не на хилядата, а само на мен. Защото след вчерашното – аз цялата съм пред теб, докрай, както искаше. Аз съм в ръцете ти, можеш – всеки момент...

– Какво – всеки момент? – И веднага разбрах – какво, кръвта нахлу в ушите, в бузите ми, изкрещях: – Не бива за това, никога не ми говори за това! Нали разбираш, че това бе онзи, предишният „аз“, а сега...

– Кой те знае... Човекът е като роман: до последната страница не знаеш как ще свърши. Иначе и не би си струвало да го четеш...

I ме гали по главата. Не виждам лицето ѝ, но усещам по гласа: заледана е някъде много далече, впила е очи в някакъв облак, който безмълвно, бавно плава неизвестно накъде...

Изведнъж ме отстрани с ръка – твърдо и нежно:

– Слушай: дойдох да ти кажа, че може би това са последните ни дни... Да знаеш: от тази вечер са отменени всички аудиторiums.

– Отменени ли?

– Да. Минах покрай тях – и видях: в сградите на аудиторiumsите подготвят нещо, някакви маси, лекари в бяло.

– Но какво значи това?

– Не зная. Засега още никой не знае. И това е най-лошото. Само чувствавам: включили са тока, искрата лети – и ако не днес, то утре... Но може би няма да успеят.

Отдавна престанах да разбирам: кои са – те, и кои сме – ние. Не разбирам какво искам: да успеят – или да не успеят. Само едно ми е ясно: I сега върви по ръба – и ето...

– Но това е безумие – казвам. – Вие – и Всеобщата Държава. Това е все едно да запушиш дулото с ръка – и да си мислиш, че ще удържиш изстрела. Това е абсолютно безумие!

Усмивка:

– „Всички трябва да обезумеят – колкото може по-скоро да обезумеят.“ Някой вчера го каза. Помниш ли? Там...

Да, имам го записано. И значи наистина е било. Мълком гледам

лицето ѝ: на него сега много ясно се очертава тъмният кръст.

– I, мила – докато още не е късно... Искаш ли – ще захвърля всичко, ще забравя всичко – и ще отидем с теб там, отвъд Стената – при онези... не зная какви са.

Тя поклати глава. През тъмните прозорци на очите – вътре у нея, видях, пламти пещ, искри, извити нагоре огнени езици, струпани купища сухи, насмолени дърва. И разбирам: късно е, думите ми вече нищо не могат...

Стана – сега ще си отиде. Може би това са последните дни, може би минути... Хванах я за ръката.

– Не! Поне още малко – заради... заради...

Тя бавно издигна нагоре, към светлината, ръката ми – косматата ми ръка, която така мразех. Искях да я измъкна, но тя ме държеше здраво.

– Ръката ти... Ти изобщо не знаеш – и малцина го знаят, че се е случвало жени оттук, от града, да се любят с онези. И у теб сигурно има няколко капки слънчева, горска кръв. Може би именно затова аз те –

Пауза – и колко странно: от паузата, от пустотата, от нищото – така бие сърцето ми. И викам:

– Аха! Няма да си тръгнеш! Няма да си тръгнеш – докато не ми разкажеш за тях – защото ти ги... обичаш, а аз дори не зная кои са, откъде са. Кои са те? Половината, която сме изгубили, H2 и O – а за да се получи H2O – ручей, морета, водопади, вълни, бури, – трябва половината да се съединят...

Ясно помня всяко нейно движение. Помня как взе от бюрото стъкленика ми триъгълник и през цялото време, докато говорех, го притискаше с острата страна към бузата си – на бузата ѝ се появяваше бяла следа, после порозовяваше, изчезваше. Чудно – не мога да си спомня думите ѝ – особено в началото – и само някакви отделни образи, цветовете.

Зная: отначало беше за Двестагодишната война. И ето червеното – по зелените треви, по тъмната глина, по синкавия сняг: червени, непрекъсващи локви. После жълти, изгорени от слънцето треви, голи, жълти, чорлави хора – и чорлави кучета – редом с разлагачата се мърша, кучешка или може би човешка... Това, разбира се – извън Стените: защото градът вече е победил, в града вече царува днешната ни – нефтена – храна.

И почти от небето надолу – черни, тъжни гънки и гънките се люшкат: над горите, над селата – бавни стълбове дим. Глух вой: гонят към града черни, безкрайни редици... за да ги спасят насила и да ги научат що е щастие.

– Знаеше ли за всичко това?

– Да, почти.

– Но не знаеш и малцина знаят, че някои от тях все пак са оцелели и са останали да живеят там, зад Стените. Голи – отишли в горите. Учили се там от дърветата, зверовете, птиците, цветята, слънцето. Обрасли с козина, но затова пък опазили под нея горещата си червена кръв. С вас е по-зле: вие сте обрасли с цифри, цифрите пълзят по вас като въшки. Трябва да смъкнат всичко от вас и да ви изгонят голи в гората. Да се научите да треперите от страх, от радост, от бесен гняв, от студ, да се молите на огъня. И ние, Мефите – искаме...

– Чакай – а „Мефи“? Какво е „Мефи“?

– Мефи? Това е древно име, онзи, който... Помниш ли: там, на камъка, е нарисуван младеж... Или не: по-добре да ти обясня на твоя език, по-бързо ще разбереш. Ето: двете сили в света – ентропия и енергия. Едната води към блаженото спокойствие, към щастливото равновесие; другата – към разрушаване на равновесието, към мъчително-безкрайно движение. Нашите, или по-точно вашите прадеди, християните, са се кланяли на ентропията като на Бог. А ние сме антихристияни, ние...

И в този момент – едва чуто, като шепот, почукване на вратата – и в стаята нахлу същият онзи, сплесканият, с нахлупеното връз очите чело, който неведнъж ми бе носил бележки от I.

Изтича до нас, спря, пухтейки – като въздушна помпа, – не можеше да каже нищо: сигурно беше бягал колкото го държат краката.

– Хайде де! Какво се е случило? – хвана го за ръката I.

– Идат – насам... – изпъшка най-накрая помпата. – Стражата... и с тях онзи – как беше... дето е малко гърбав...

– S?

– Да, да! В съседната сграда са. Ей сега ще нахълтат. По-бързо, по-бързо!

– Голяма работа! Ще успеем... – Засмя се, в очите – искри, весели пламъчета.

Това бе – или нелепа, безразсъдна храброст – или нещо друго, което не разбирах.

– I, в името на Благодетеля! Разбери – та това е...

– В името на Благодетеля. – Острият триъгълник – усмивката.

– Е, добре... заради мен... Моля те.

– Ах, трябваше за още нещо да поговорим... Все едно: утре... Тя весело (да: весело) ми кимна; кимна ми и онзи – за миг надникнал изпод навеса на челото. И съм – сам

По-бързо – на масата. Разтворих дневника си, взех перото – за да ме заварят те над тази работа в полза на Всеобщата Държава. И изведнъж – всеки косъм на главата ми е жив, самостоятелен и мърда: „Ами ако вземат и прочетат дори само една страница – от тези, последните?“

Седях зад бюрото, без да мърдам, и виждах как треперят стените, трепери перото в ръката ми, люлеят се, сливат се буквите...

Да ги скрия ли? Но къде: всичко е – стъкло. Да ги изгоря? Но нали от коридора и съседните стаи ще видят. А и вече не мога, нямам сили да унищожа тази мъчителна – и може би най-скъпа – част от самия мен.

В далечината – в коридора – гласове, стъпки. Успях само да грабна листовете и да ги пхна под себе си – и ето ме прикован за креслото, което се олюлява с всеки свой атом, и подът под краката ми е палуба – нагоре, надолу...

Свит на топка, сврян под навеса на челото, изпод вежди, крадешком, виждах: минаваха от стая в стая, тръгнаха от десния край на коридора, и все повече се приближаваха. Някои седяха вкаменени като мен; други – скачаха насреща им и широко отваряха вратата – щастливци! Ако можех и аз...

„Благодетелят е необходима за човечеството свръхусъвършенствувана дезинфекция и в резултат от това в организма на Всеобщата Държава никаква перисталтика...“ – С подскачащо перо драсках тази абсолютна глупост и все по-ниско се навеждах над бюрото, а в главата ми – безумна ковачница, и чух с гърба си – ръчката на вратата щракна, похна вятър, креслото под мен затанцува...

Едва тогава с усилие се откъснах от страниците и се обърнах към новодошлите (колко е трудно да играеш комедия... ах, кой днес говореше за комедия?). Отпред бе Я – мрачно, мълчаливо, бързо проби с очите си кладенци у мен, в креслото, в трепкащите под ръката ми листове. После за секунда – някакви познати, всекидневни лица на прага, и ето, от тях се отдели едно – издуващи се, розово-кафяви хриле...

Спомних си всичко, което се случи в тази стая половин час преди това, и разбрах, че тя сега – Цялото ми същество туптеше и пулсираше в онази (за щастие непрозрачна) част на тялото, под която бе скрит ръкописът.

Ю се приближи отзад, внимателно ме докосна за ръкава – и тихо каза:

– Това е Д петстотин и три, Строителят на ИНТЕГРАЛА. Сигурно сте го чували? Той винаги е така, зад бюрото... Никак не се щади!

...А пък аз? Каква чудесна, необикновена жена. S се плъзна към

мен, надвеси се над рамото ми – над бюрото. Закрих с лакът написано-то, но той строго викна:

– Моля ви веднага да ми покажете този лист!

Подадох му го, пламнал от срам. Прочете го и видях как от очите му изскочи усмивка, шмугна се надолу по лицето и като въртеше леко опашчица, спря в десния ъгъл на устата...

– Малко двусмислено, но все пак... Така да бъде, продължавайте: няма да ви пречим повече.

Той зашляпа – сякаш с перки по водата – към вратата и с всяка негова крачка при мен постепенно се връщаха краката, ръцете, пръстите – душата отново равномерно се разпределяше по цялото ми тяло, дишах...

Последното: Ю се забави малко в стаята ми, приближи се, наведе се над ухото ми – и прошепна:

– Имате късмет, че аз...

Не разбирам: какво искаше да каже?

По-късно, вечерта, разбрах: отвели са трима души със себе си. Впрочем за това и за всичко, което става, никой не говори на глас (възпитателното въздействие на невидимо присъстващите в нашата среда Пазители). Разговорите са най-вече около бързото падане на барометъра и промените във времето.

Глава 29.

Конспект:**Нишки по лицето.****Кълнове.****Противоестествена компресия.**

Странно: барометърът пада, а вятър все още няма, тишина. Там, горе, вече е започнала – още невидима за нас – бурята. Заплашително надвисват облаци. Още са малко – отделни зъбчати отломъци. Сякаш горе вече е разрушен някакъв град и надолу летят отломъци от стени и кули, нарастват пред очите ми с ужасяваща бързина – все по-близо, – но цели дни има да летят още през синята безкрайност, докато рухнат при нас долу, на дъното.

Долу – тишина. Във въздуха – тънки, необясними, почти невидими нишки. Всяка есен идат някъде оттам, иззад Стената. Бавно плават – и изведнъж чувствувате: нещо чуждо, невидимо ляга върху лицето ви, искате да го отмахнете – не: не можете, за нищо на света не можете да се отървете...

Особено много са тези нишки – ако тръгнете покрай Зелената Стена, където се разхождах днес сутринта: I ми определи среща в Древния Дом – в нашия „апартамент“.

Вече отминавах грамадата на Древния Дом, когато чух след себе си нечий ситни, припрени стъпки, ускорено дишане. Обърнах се – и видях: О ме настигаше.

Цялата беше някак особено, завършено, еластично кръгла. Ръцете и гърдите, цялото ѝ тяло, толкова познато, се бе наляло и опъваше юнифата: току-виж разкъсало тънкия плат – и навън, на слънце, на светло. Представям си: там, в зелените дебри, пролетно време също тъй упорито пробиват земята кълнове – за да пуснат час по-скоро клонки, листа, по-скоро да цъфнат

Няколко секунди тя мълча – синьо сияние насреща ми.

– Видях ви тогава – в Деня на Единодушието.

– И аз ви видях... – И веднага си спомних как тя бе застанала долу, в тесния проход, притисната до стената, прикрила с ръце корема си. Неволно погледнах закръгления ѝ под юнифата корем.

Тя забеляза – цялата стана кръгло-розова, и розова усмивка.

– Толкова съм щастлива – толкова съм щастлива... Препълнена съм – разбирате ли: до ръба. И ето – вървя и не чувам нищо наоколо, чувам само вътре в себе си...

Мълчах. На лицето ми – нещо чуждо, което ми пречи – и не мога да го отмахна. И изведнъж неочаквано, още по-синьо грейнала, тя улови ръката ми – почувствувах на ръката си устните й... Случваше се за първи път в живота ми. Беше някаква непозната досега древна ласка и от нея – такъв срам и болка, че аз (може би дори грубо) издърпах ръката си.

– Полудяхте ли? И не само това – изобщо вие... На какво се радвате? Нима не си давате сметка за това, което ви чака? Ако не сега, след месец, след два месеца...

Тя – клюмна; всички окръжности – изведнъж се огънаха, разкривиха се. А в сърцето ми – неприятна, дори болезнена компресия, свързана с усещането за жалост (сърцето не е нищо друго освен идеална помпа; компресията, свиването – всмукване на течност от помпата – е технически абсурд; оттук; колко абсурдни са всъщност, колко противоестествени, болезнени всички „любви“, „жалости“ и тъй нататък, предизвикващи такава компресия).

Тишина. Мътнозеленото стъкло на Стената – отляво. Тъмночервената грамада – отпред. И тези два цвята, сливайки се, ми подсказаха – нещо като резултанта – една, струва ми се, блестяща идея.

– Чакайте! Зная как да ви спася. Ще ви избавя от това: да видите детето си и после да умрете. Ще можете да го откърмите, разбирате ли – ще виждате как расте в ръцете ви, как се закръгля и налива като плод...

Тя цялата се разтрепери, вкопчи се в мен.

– Помните ли онази жена... отдавна, по време на разходката. Та тя сега е тук, в Древния Дом. Да вървим при нея и ви обещавам – незабавно ще уредя всичко.

Вече виждах как двамата с I я водим по коридорите – ето, тя е вече там, сред цветята, тревите, листата... Но тя отстъпи назад, рогчетата на розовия полумесец трепкаха, извити надолу.

– Онази същата ли? – каза тя.

– Тоест... – Кой знае защо, се смутих. – Е, да: същата.

– И вие искате да отида при нея – да я моля – да... Не ми говорете повече за това, да не сте посмели!

Тя бързо си тръгна, приведена. Но си спомни още нещо – обърна се и викна:

– Ще умра – да, нека! Какво ви интересува – не ви ли е все едно?

Тишина. Отгоре падат, с ужасяваща бързина нарастват пред очите ми – отломъци от сини кули и стени, но цели часове още – а може би дни – има да летят през безкрайността; бавно плават невидимите нишки, падат по лицето – и не можеш да ги отмахнеш, не можеш да се избавиш от тях.

Бавно вървя към Древния Дом. В сърцето ми – абсурдна, мъчителна компресия...

Глава 30.

Конспект:

Последното число.

Грешката на Галилей.

Не е ли по-добре?

Ето разговора ми с I – вчера, в Древния Дом, сред заглушаващия логическия ход на мислите пъстър шум – червени, зелени, бронзовожълти, бели, оранжеви цветове... И през цялото време – пред застиналата в мрамора усмивка на чипоносия дремен поет.

Възпроизвеждам този разговор дума по дума – защото той, както ми се струва, ще има огромно, решаващо значение за съдбата на Всеобщата Държава – и нещо повече: на Вселената. И още – може би тук, неизвестни мои читатели, ще намерите нещо, което донякъде ме оправдава...

I веднага, без всякакво встъпление, изля върху ми всичко:

– Зная, че вдругиден ще извършите първия пробен полет на ИНТЕГРАЛА. В този ден ние ще го завладеем.

– Как? Вдругиден?

– Да. Седни, не се вълнувай. Не бива да губим нито минутка. Сред стотиците, прибрани вчера наслуки от Пазителите – са попаднали два-найсет Мефи. И ако пропуснем два-три дена – те ще загинат.

Мълчах.

– Ще ви изпратят електротехници, механици, лекари, метеоролози – да наблюдават хода на изпитанието. И точно в 12 – запомни, – когато звъннат за обяд и всички отидат в столовата, ние ще останем в коридора, ще затворим всички в столовата – и ИНТЕГРАЛЪТ е наш... Разбираш ли – това трябва да стане на всяка цена. ИНТЕГРАЛЪТ в нашите ръце – това ще е оръжие, което ще ни помогне да свършим всичко отведнъж, бързо, без болка. Техните авиолети... ха! Някакви си нищожни мушици – срещу ястреб. И после: ако това се окаже неизбежно – ще можем да насочим надолу дулата на двигателите и само с тяхна помощ...

Скочих:

– Това е немислимо! Това е нелепо! Нима не разбираш: вие замисляте революция!

– Да, революция! Защо да е нелепо?

– Нелепо е – защото не може да има революция. Защото нашата – аз го казвам, не ти, – нашата революция е била последната. И повече никакви революции не може да има. Това го знае всеки...

Насмешливият остър триъгълник на веждите:

– Мили мой, ти си – математик. Дори нещо повече: ти си философ на математиката. Добре: назови ми последното число.

– Тоест? Аз... не разбирам: как – последното?

– Е – последното, горното, най-голямото.

– Но това е нелепо, I. Щом броят на числата е безкраен, за какво последно число може да говориш?

– А ти за каква последна революция говориш? Няма последна, революциите са безкрайни. Последната – това е за децата: децата се плашат от безкрайността, а е нужно да спят спокойно нощем.

– Но какъв е смисълът – какъв е смисълът на всичко това – в името на Благодетеля? Какъв е смисълът, щом всички вече са щастливи?

– Да предположим... Е, добре: нека е така. А по-нататък?

– Смешно! Съвсем детински въпрос. Разкажи нещо на децата – всичко, докрай, а те непременно ще попитат: а после, а защо?

– Нищо, децата са смели философи. И смелите философи непременно са деца. Точно както при децата трябва винаги да има: а после?

– Няма никакво после! Точка. В цялата Вселена – равномерно, навсякъде – разлято...

– Ах, равномерно, навсякъде! Ето къде е ентропията, психологическата ентропия. На теб, математика, нима не ти е ясно, че само при разликите – при температурните, при топлинните контрасти – само там има живот? А ако навсякъде, из цялата Вселена телата са еднакво топли – или еднакво хладни... Трябва да се сблъскат – за да се роди огън, взрив, ад. И ние – ще ги сблъскаме.

– Но разбери, моля те, I, разбери: нашите прадеди – по време на Двестагодишната война – са направили точно това...

– О, и са били прави – хиляди пъти прави. Сгрешили са само в едно: по-късно са повярвали, че са последното число – каквото няма, няма в природата. Тяхната грешка е грешката на Галилей: той е бил прав, че Земята се върти около Слънцето, но не е знаел, че цялата слънчева система се движи около някакъв център, не е знаел, че истинската, не относителната орбита на Земята – изобщо не е наивен кръг...

– А вие?

– Ние – засега знаем, че няма последно число. Може би ще забравим това. Не: дори е сигурно – ще го забравим, когато остареем – както

неизбежно остарява всичко. И тогава – неизбежно надолу и ние – както есенно време листата от дървото – както вдругиден вие... Не, не, мили – не ти. Нали ти си с нас, ти си – с нас!

Разпалена, вихрена, искряща – никога досега не бях я виждал такава – тя ме обгърна със себе си, цялата. Изчезнах...

Последното – като ме гледаше строго, твърдо в очите:

– И помни: в дванайсет. И аз отвърнах:

– Да, помня.

Отиде си. Сам съм – сред буйния многогласен шум – от сини, червени, зелени, бронзовожълти, оранжеви...

Да, в дванайсет... – и изведнъж нелепото усещане за нещо чуждо, полепнало по лицето ми – от което все не мога да се отърся. Изведнъж – вчерашната сутрин, Ю – и онова, което тя накрещя в лицето на I... Защо? Някакъв абсурд.

Побързах да изляза навън – и по-скоро вкъщи, вкъщи...

Някъде отзад чувах пронизващия писък на птиците над Стената. А отпред – в залавящото слънце – от малиновочервения кристализирал пламък – кръглите куполи, огромните пламтящи домове-кубове, застиналото като мълния в небето острие на акумулаторната кула. И всичко това – цялата тази безупречна, геометрична красота – аз ще трябва сам, със собствените си ръце... Няма ли никакъв изход, никакъв път?

Минавам покрай един аудиториум (не помня номера му). Вътре – натрупани на камара пейки; по средата – маси, покрити с чаршафи от белоснежено стъкло; върху бялото – петно розова слънчева кръв. И във всичко това е скрито неизвестното – и затова страшно – утре. Това е противоестествено: мислещото – зрящо, същество да живее сред незакономерности, неизвестни, хиксове. Представете си, че ви завържат очите и ви накарат да вървите, да опипвате, да се спъвате и да знаете, че някъде тук, съвсем наблизо – е краят, само една крачка – и от вас ще остане сплескана, безформена купчина месо. Нима не е същото?

...Ами ако, без да го дочакаш – сам се хвърлиш надолу с главата? Няма ли това да бъде единствената вярна крачка, която с един замах ще разреши всичко?

Глава 31.

Конспект:**Великата операция.****Простих всичко.****Сблъскването на влаковете.**

Спасени сме! В последния момент, когато вече ми се струваше, че няма за какво да се хванем, че всичко е свършено...

Така: сякаш вече сте се изкачили по стъпалата до страшната Машина на Благодетеля, стъкленият капак ви е похлупил вече с тежко издрънчаване и вие за сетен път в живота си – по-бързо – поглъщате с очи си-ньото небе...

И изведнъж: всичко това е – само „сън“. Слънцето – розово и весело – и Стената – толкова е приятно да погалиш с ръка хладната стена – и възглавницата – безкрай да се опияняваш от трапчинката, която главата ти е оставила върху бялата възглавница...

Ето какво приблизително преживях днес сутринта, когато прочетох Държавния Вестник. Имаше някакъв страшен сън – и той свърши. А аз, малодушният, аз, невярващият – мислех вече за доброволна смърт. Срамувам се да чета сега последните си, написани вчера редове. Но все едно: нека, нека останат за спомен за невероятното, което можеше да се случи – и което вече никога... да, никога!...

На първата страница на Държавния Вестник сияеше:

„Радвайте се,

Защото от днес сте – свършени! До този ден вашите творения, механизмите – бяха по-свършени от вас.

С какво?

Всяка искра на динамото – е искра от най-чист разум; всеки ход на буталото – е непорочен силогизъм. Но нима и вашият разум не е безпогрешен?

Философията на крановете, пресите, помпите е завършена и ясна като очертана с пергел окръжност. Но нима вашата философия не е също тъй добре очертана?

Красотата на механизма е в неизменния и точен като махало ритъм. Но нима вие, възпитани още от деца в системата на Тейлър – не сте точни като махалото?

И само едно:

Механизмите нямат фантазия.

Виждали ли сте някога, когато помпата работи, на физиономията на цилиндъра ѝ да се появи занесена, безсмислено-мечтателна усмивка? Чували ли сте някога, нощем, в часовете, предназначени за почивка, крановете да се въртят неспокойно и да въздишат?

Не!

А при вас – изчервете се! – Пазителите все по-често виждат тези усмивки и въздишки. И – сведете поглед! – историците на Всеобщата Държава си подават оставката, за да не записват някои срамни събития.

Но вие не сте виновни – вие сте болни. Името на тази болест е: фантазия.

Този е червеят, който изгривва черни бръчки върху челата ви. Това е треската, която ви подканя да тичате все по-нататък – дори това «понадатък» да започва там, където свършва щастието. Това е – последната барикада по пътя към щастието.

И ликувайте: тя вече е взривена.

Пътят е свободен.

Последното откритие на Държавната Наука: центърът на фантазията е жалко мозъчно възелче в областта на Варолиевия мост. Трикратно изгаряне на това възелче с Х-лъчи – и вие сте излекувани от фантазията

–

завинаги.

Вие сте – съвършени, вие сте – машиноравни, пътят към стопроцентовото щастие – е свободен... Бързайте всички – стари и млади, – бързайте да се подложите на Великата Операция. Бързайте в аудиториумите, където се извършва Великата Операция. Да живее Великата Операция! Да живее Всеобщата Държава, да живее Благодетелят!“

... Вие – ако четяхте всичко това не в моя дневник, подобен на някакъв старинен чудноват роман – ако в ръцете ви, както в моите, потрпваше този неизсъхнал още от мастилото вестник – ако знаехте като мен, че това е най-истинската реалност, ако не днес, то утре – нямаше ли да чувствуваме едно и също? Нима нямаше да ви се завърти главата – като на мен сега? Нима нямаше да преминат – по гърба и ръцете ви – тези страшни, сладки, ледени иглички? Нямаше ли да ви се стори, че сте гигант, Атлас – и ако се изправите, непременно ще ударите главата си в стъкления таван?

Грабнах телефонната слушалка:

– I-триста и трийсет... Да, да: триста и трийсет – и после зададено

викнах: – Вкъщи ли сте? Четохте ли – четете ли? Но това е, това е... Това е изумително!

– Да... – Дълго, тъмно мълчание. Слушалката едва чуто бръмчеше, мислеше нещо... – Непременно трябва да ви видя днес. Да, при мен, след шестнайсет. Непременно.

Милата! Колко, колко е мила! „Непременно“... Усещах: усмихвам се – и не мога да се спра, ще понеса тази усмивка по улицата – като фенер, високо над главата си...

Там, отвън, ме връхлетя вятър. Върти, фучи, шиба. Но на мен ми е още по-весело. Бесней, вий – все едно: вече не можеш да събориш стените. И над главата ми се събарят чугунолетящи облаци – нека: не можете да затъмните слънцето – завинаги сме го приковали с верига към зенита – ние, Исус Навините.

На ъгъла – гъста тълпа от Исус Навин, долепили чела до стъклената стена. Вътре на ослепително бяла маса вече лежеше някой. Изпод бялото се виждаха събраните под ъгъл жълти боси ходила; бели лекари се наведоха над главата му, бяла ръка подаде на друга ръка пълна с нещо спринцовка.

– А вие – защо не отивате? – попитах – никого конкретно, или по-точно всички.

– А вие? – обърна се към мен нечия кълбовидна глава.

– Аз – после. Преди това трябва...

Отминах, леко смутен. Наистина трябваше преди това да видя I. Но защо „преди това“ – не можех да си отговоря...

Хелингът. Синкаво-леден пробляскваше, искреше ИНТЕГРАЛЪТ. В машинното бучеше генераторът – гальовно повтаряше непрекъснато една и съща, като че ли позната дума. Наведох се, помилвах дългата студена тръба на двигателя. Милата... колко, колко е мила. Утре ще оживееш, утре – за първи път в живота си ще бъдеш разтърсена от огнените, изгарящи струи в твоята утроба...

С какви очи бих гледал това могъщо стъклено чудовище, ако всичко си бе останало както вчера? Ако знаех, че утре в 12 – ще го предам... да, ще го предам...

Лекичко – за лакътя отзад. Обърнах се: плоското лице-чинийка на Втория Строител.

– Вече знаете – каза той.

– Какво? За Операцията? Да, нали? Как – всичко, всичко – изведнъж...

– Не, не за това: отмениха пробния полет за вдругиден. Заради тази

Операция... Само дето толкова бързахме...

„Заради тази Операция“... Смешен, ограничен човек. Не вижда подалеч от носа си. Ако знаеше, че без тази Операция утре в 12 би седял под ключ в стъклена клетка, би се мятал и драскал по стената...

В моята стая, в 15,30. Влязох – и видях Ю. Тя седеше зад бюрото ми – кокалеста, права, твърда, – подпряла дясната буза на ръката си. Сигурно отдавна ме чакаше: защото, когато скочи да ме посрещне – на бузата ѝ така си и останаха пет трапчинки от пръсни е.

За секунда у мен – онова нещастно утро и на същото място, до бюрото – тя до I, разгневена... Но само секунда – и веднага я изтри днешното слънце. Все едно да влезете в стаята си посред бял ден, да завъртите ключа от разсеяност – и лампата да светне, но тъй, че сякаш я няма – толкова смешна, бедна, ненужна.

Протегнах ѝ ръка, без да се замислям, простих ѝ всичко – тя сграбчи двете ми ръце, здраво, грапаво ги стисна, висящите ѝ като старинни украшения бузи развълнувано потрепваха – и каза:

– Чаках ви... само за минута... исках само да ви кажа, колко съм щастлива, колко се радвам за вас! Разбирате ли: утре – вдругиден ще бъдете абсолютно здрав, отново – ще се родите.

Видях на масата лист – последните две страници от записаното вчера в дневника: както ги бях оставил от вечерта – така си и лежах. Ако би могла да види тя какво съм писал там... Впрочем все едно: сега това е – само история, сега то е нещо безкрайно далеко, като през обърнат наопаки бинокъл...

– Да – казах, – и знаете ли: току-що вървах по булеварда и пред мен – човек, от него – на паважа пада сянка. Разбирате ли, сянката – свети. И ми се струва – сигурен съм – утре изобщо няма да има сенки, нито от един човек, нито от един предмет, слънце през всичко...

Тя – нежно и строго:

– Вие сте фантазьор! На моите деца в училище не би позволила да говорят така...

И нещо за децата, как тя всички, наведнъж, ги повела на Операция и как там се наложило да ги вържат, и че „трябва безпощадно да безпощадно – да се обича“, и че тя може би най-накрая ще се реши...

Опъна сиво-синята тъкан между коленете си, мълком, бързо ме облепи целия с усмивка, отиде си.

И – за щастие слънцето днес все още не е спряло, слънцето тича, и ето, вече е 16, чукам на вратата – сърцето ми бие...

– Влезте!

На пода – до креслото ѝ, прегърнал краката ѝ, отметнал глава назад, надничам в очите – поред, в едното и в другото – и във всяко виждам себе си – в чудесен плен...

А там, зад стената – буря, там – облаците тегнат чугунени: нека! В главата ми е тясно, буйни – преливащи – думи, и аз на глас летя със слънцето нанякъде... не, *сега* ние вече знаем къде – и след мен – планети, планети, изригващи пламък, населени с огнени, пеещи цветя – и планети безмълвни, сини, където разумните камъни са обединени в организирани общества – планети, достигнали като нашата земя върха на абсолютното, стопроцентовото щастие...

И изведнъж – отгоре:

– А не мислиш ли, че върхът – това са тъкмо обединените в организирано общество камъни?

И все по-остър, все по-тъмен става триъгълникът:

– А щастieto... Какво пък? Желанията са мъчителни, нали? Значи: щастieto е, когато вече няма никакви желания, ни едно... Каква грешка, какъв нелеп предразсъдък, че досега поставяха пред щастieto – знак плюс; пред абсолютното щастие – разбира се, стои минус – божествен минус.

Помня – объркано промърморих:

– Абсолютният минус е двеста седемдесет и три градуса...

– Точно така – минус двеста седемдесет и три. Малко студеничко, но нима това също не е доказателство, че сме на върха.

Както тогава, отдавна – тя говореше някак от мое име, чрез мен, разгръщаше докрай моите мисли. Но в това имаше нещо толкова страшно – не можех – с усилие измъкнах от себе си „не“.

– Не – казах. – Ти... ти се шегуваш...

Тя се засмя, високо – твърде високо. Бързо, за секунда, доведе смеха си до някакъв ръб – препъна се – надолу... Пауза.

Стана. Сложи ръце на раменете ми. Дълго, бавно ме гледа. После ме притегли – и край, само острите ѝ горещи устни.

– Сбогом!

Това – отдалече, отгоре, не стигна веднага до мен – може би след минута, след две.

– Как така „сбогом“?

– Ти си болен, ти вършеше престъпления заради мен – нима това не те измъчваше? А сега – Операцията – и ще се излекуваш от мен. И това означава – сбогом.

– Не! – изкрещях.

Безпощадно остър, черен триъгълник върху бялото:

– Как? Не желаш ли щастието?

Главата ми се цепеше, два логически влака се сблъскаха, връхлитаха един връз друг, рушаха, трещяха...

– Е, какво, аз чакам – избирай: Операция и стопроцентово щастие – или...

– „Не мога без теб, не искам без теб“ – казах или само си го помислих – не зная, но I го чу.

– Да, знам – отвърна ми. И после – все още с ръце върху раменете ми и с очи, втренчени в моите:

– Тогава – до утре. Утре – в дванайсет: помниш ли?

– Не. Отлага се с един ден... Вдругиден...

– Толкова по-добре за нас. В дванайсет – вдругиден...

Вървах сам – по сумрачната улица. Вятърът ме въртеше, носеше, гонеше – като хартийка; отломъците от чугуненото небе летяха, летяха – още ден, два има да летят през безкрайността... Докосвах ме юнифите на минаващите покрай мен – но аз вървах сам. Разбирах: всички са спасени, но за мен вече спасение няма, *аз не искам да бъда спасен...*

Глава 32.

Конспект:

Не вярвам.

Трактори.

Човешка тресчица.

Вярвате ли, че ще *умрете*? Да, човекът е смъртен, аз съм човек: следователно... Не, не: знам, че знаете това. Аз питам случвало ли ви се е да *повярвате* в това, да повярвате окончателно, да повярвате не с ума, а с *тялото* си, да почувствувате, че в един момент пръстите, които държат същата тази страница – ще бъдат жълти, ледени...

Не: разбира се, не вярвате – и затова досега не сте скочили от десетия етаж на улицата, затова досега се храните, обръщате страницата, бръснете се, усмихвате се, пишете...

Същото – да, точно същото – се случи днес с мен. Знам, че тази малка черна стрелка на часовника ще се смъкне ето тук, долу, към полунощ, отново бавно ще се издигне нагоре, ще прекрачи някаква последна черта – и ще настъпи невероятното утре. Зная това и все пак никак не вярвам – или може би ми се струва, че двайсет и четири часа – това са двайсет и четири години. И затова мога още нещо да правя, да бързам за някъде, да отговарям на въпроси, да се изкачвам по стълбата горе, на ИНТЕГРАЛА. Усещам още как той се поклаща на водата и разбирам – трябва да се уловя за перилата – и под ръката ми – студеното стъкло. Виждам как прозрачните живи кранове извиват шии като жерави, протягат клюнове, грижливо и нежно хранят ИНТЕГРАЛА със страшната взривна храна за двигателите. И долу в реката – ясно виждам сините, издути от вятъра водни жили, възли. Но тъй: много далеч от мен, чуждо, плоско – като чертеж върху лист хартия. И е странно, че плоското лице-чертеж на Втория Строител изведнъж заговори:

– И така: колко гориво ще вземем за двигателите? Ако смятаме три... хайде да е три и половина часа...

Пред мен – в проекция, върху чертежа – ръката ми с брояча, логаритмичният циферблат, цифрата 15.

– Петнайсет тона. Но по-добре вземете... да: вземете сто... Защото, нали, все пак зная, че утре – –

И виждам отстрани как – едва забележимо започва да трепери

ръката ми с циферблата.

– Сто? Защо ни е толкова много? Та това е за цяла седмица. Къде ти за седмица – повече!

– Знае ли някой какво може да се случи...

– Аз зная...

Вятърът фучи, целият въздух е наситен докрай с нещо невидимо. Трудно ми е да дишам, трудно ми е да вървя – и трудно, бавно, без да спира ни за секунда, пълзи стрелката на часовника на акумулаторната кула, там, в края на булеварда. Иглата на кулата – в облаците – мътна, синя, глухо вие: смучи електричество. Вият комините на Музикалния Завод.

Както винаги – в редици, по четирима. Но редиците – някак несигурни и може би от вятъра – люшкат се, огъват се. И все повече. Ето, блъснаха се в нещо на ъгъла, отдръпнаха се назад и вече са едно цяло, застинала, плътна, ускорено дишаща топка, изведнъж у всички – дълги като на гъски шии.

– Вижте! Не, вижте – ей там, по-скоро!

– Те! Това са те!

– ... Аз – за нищо на света! За нищо на света – по-добре главата в Машината...

– По-тихо! Полудя ли...

На ъгъла, в аудиториума – широко отворена врата и оттам – бавна, тежка колона, петдесетина души. Впрочем трудно е да ги наречеш „хора“; не крака – а някакви тежки, сковани, привеждани в действие от невидим механизъм колела; не хора – а някакви човекоподобни трактори. Над главите им вятърът развява бяло знаме с избродирано златно слънце – и сред лъчите му – надпис: „Ние сме първите! Ние – вече сме оперирани! Всички след нас!“

Те бавно, неударимо преораха през тълпата – и разбрахме: ако вместо нас на пътя им беше стена, дърво, дом, те по същия начин, без да спират, биха преорали стената, дървото, дома. Ето – вече са на средата на булеварда. Хванаха се под ръка и се проточиха във верига, с лице към нас. И ние – напрегната буца, с щръкнали глави – чакаме. Шиите са проточени като на гъски. Облаци. Вятърът фучи.

Изведнъж крилата на веригата бързо се свиха – и срещу нас – все по-бързо – като тежка машина по нанадолнище – обградиха ни в кръг – и към отворената врата, през вратата, навътре...

Нечий пронизващ вик:

– Вкарват ни вътре! Бягайте!

И всички се втурнаха. Покрай самата стена – все още има тесни живи пролуки, всички натам, с главите напред – главите мигом се заостриха като клинове, остри лакти, ребра, рамене, хълбоци. Като струя вода, притисната от пожарникарски маркуч, се пръснахме ветрилообразно и наоколо се сипеха топуркащи крака, размахани ръце, юнифи. Отнякъде за миг пред очите ми – двойно извитото, като буквата S тяло, прозрачните криле-уши – и вече го няма, сякаш в земята потъна, – ето ме сам – сред мигновените ръце, крака – тичам...

Да си поема дъх в някакъв вход – здраво облегнал гръб на вратата – и в този миг сякаш вятърът заби в мен малка човешка тресчица.

– Аз през цялото време... след вас... Не искам – разбирате ли – не искам. Аз съм съгласна...

Закръглени, мънички ръце на ръкава ми, кръгли сини очи: това е тя, О. И ето, някак цялата се плъзва, смъква се на земята. Свива се като топка там, долу, на студените стъпала, и аз – над нея, милвам я по главата, по лицето – ръцете ми са мокри. И сякаш съм много голям, а тя – съвсем мъничка – мъничка частица от самия мен. Това е нещо съвсем различно от I и си мисля сега: може би древните са изпитвали нещо подобно към частните си деца.

Долу, през ръцете, закриващи лицето – едва се чува:

– Всяка нощ... Не мога – ако ме излекуват... Всяка нощ – сама, мисля в тъмното за него – какво ще бъде, как ще го... Няма да имам това с какво да живея – разбирате ли? И вие трябва – вие трябва...

Нелепо чувство – но аз наистина съм сигурен: да, трябва. Нелепо – защото това мое задължение е още едно престъпление. Нелепо – защото бялото не може да бъде едновременно черно, дългът и престъплението не могат да съвпадат. Или в живота няма нито черно, нито бяло, а цветът зависи само от основната логическа предпоставка? И ако предпоставката е незаконно подареното ѝ от мен дете...

– Добре – само не бива, само не бива... – казвам. – Вие разбирате: трябва да ви заведе при I – както ви предлагах миналия път – и тя...

– Да... (тихо, без да сваля ръце от лицето си).

Помогнах ѝ да стане. И мълчаливо, всеки с мислите си – или може би с едни и същи мисли – по свечеряващата се улица, между онемелите оловни домове, през твърдите, шибаци клонки на вятъра...

В някаква прозрачна, напрегната точка – през воя на вятъра, чух отзад познатите стъпки, шляпаци като по локви. На завоя се обърнах – сред летящите надолу с главата, отразени в мътното стъкло на паважа облаци видях S. Веднага ръцете ми – чужди, неритмично размахващи

се, и аз на висок глас разказвам на О – че утре... да, утре – е първият полет на ИНТЕГРАЛА, че това ще бъде нещо нечувано и невиджано, чудесно, страшно.

О – изумена, кръгло, синьо ме гледа, гледа силно, безсмислено размаханите ми ръце. Но аз не й давам да продума – говоря, говоря. А вътре, отделно – това го чувам само аз – трескаво бръмчи и почуква мисълта: „Не бива... трябва някак... Не бива да го мъкна след себе си при I...“

Вместо да свия наляво – свивам надясно. Мостът подлага покорния си, робски извит гръб – на нас тримата: на мен, на О – и на него. S, отзад. От осветените сгради на другия бряг във водата се сипят светлини, разбиват се в хиляди искри, трескаво подскачащи, опръскани с бясна бяла пяна. Вятърът свири – като опъната някъде не много високо басова струна. И през този бас – отзад през цялото време –

Домът, където живея. До вратата О се спря, опита се да каже:

– Не! Нали обещахте...

Но аз я прекъснах, припряно я вкарах през вратата – и ето ни вътре, във фойето. Над контролната масичка – познатите, развълнувано-потрепващи, увиснали бузи; наоколо – гъста тъмна номера – някакъв спор, глави, надвесени през перилата от втория етаж – тичат един по един надолу. Но това – после, после... А сега бързо отведох О в противоположния ъгъл, седнах с гръб към стената (там, зад стената, видях: по тротоара се плъзгаше напред-назад тъмна едроглава сянка), измъкнах бележник.

О – бавно потъваше в креслото – сякаш тялото й се изпаряваше, стапяше под юнифата, и само една празна дреха и празни – поглъщаща синя пустота – очи. Уморено:

– Защо ме доведохте тук? Излъгахте ли ме?

– Не... По-тихо! Вижте там: виждате ли – зад стената!

– Да. Сянка.

– Той през цялото време е по петите ми... Не мога. Разбирате ли – не бива. Сега ще напиша две думи – ще вземете листчето и ще отидете сама. Зная: той ще остане тук.

Под юнифата – отново се размърда налятото тяло, едва-едва се закръгли коремът, на бузите – едва забележимо разсъмване, зора.

Пъхнах бележката в студените й пръсти, здраво й стиснах ръка, за последен път гребнах с очи от сините езерца.

– Сбогом! Може би някога...

Тя издърпа ръката си. Бавно тръгна, приведена – две крачки – бързо се обърна – и ето я отново до мен. Устните й мърдат – с очи, с устни –

цялата – едно и също, някаква една и съща дума към мен – и каква непоносима усмивка, каква болка...

После – приведена човешка тресчица на вратата, мъничка сянка зад стената – без да се оглежда, бързо, все по-бързо...

Приближих се до масичката на Ю. Развълнувано, с раздувани от негодование хриле тя ми каза:

– Представяте ли си – всички сякаш са си изгубили ума! Този например твърди, че с очите си бил видял някакъв човек край Древния Дом – гол и целия обрасъл с козина...

От настръхналата тълпа – глас:

– Да! И пак ще повторя: видях го, да.

– Как ви се струва, а? Направо безсмислица!

И това „безсмислица“ – в нейните уста звучи така убедено, непрекаемо, че се попитах: „А не е ли всъщност безсмислица всичко, кое-то става с мен и около мен в последно време?“

Но погледнах косматите си ръце – спомних си. „В теб сигурно има капка горска кръв... Може би затова аз те...“

Не: за щастие – не е безсмислица. Не: за нещастие – не е безсмислица.

Глава 33.

Конспект:

Това – без конспект, набързо, последно.

Този ден – настъпи.

По-бързо вестника: може би – там... Поглъщам го с очи (точно така: очите ми сега са като перо, като брояч, които държиш, усещаш в ръцете си – това е нещо чуждо, това е инструмент).

Там – едро, на цялата първа страница:

„Враговете на щастието не спят. Дръжте се с две ръце за щастието! Утре работният ден се отменя – всички номера да се явят на Операция. Неявилите се – подлежат на Машината на Благодетеля.“

Утре! Нима може да бъде – нима ще има някакво утре?

По инерцията на всекидневното протегнах ръка (инструмент) към книжната лавица – сложих днешния вестник при останалите в украсената със злато папка. И пътъом:

„Защо? Не е ли все едно? Нали тук, в тази стая – вече никога Повече, никога...“

И вестникът от ръцете ми – на пода. А аз стоя и оглеждам цялата, цялата, цялата стая, припряно събирам – трескаво пъхам в невидимия куфар всичко, което ми е жал да оставя тук. Бюрото, Книгите, Креслото. На креслото тогава седеше I – а аз долу, на пода... Леглото...

После минута, две – нелепо чакам някакво чудо, може би – ще звънне телефонът, може би тя ще каже, че...

Не. Няма чудо...

Тръгвам – към неизвестното. Това са последните ми редове. Прощавайте – вие, непознати, вие, любими, с които преживях толкова страници, на които аз, душевноболният – се показвах целият, до последното смачкано винтче, до последната скъсана пружина...

Тръгвам.

Глава 34.

Конспект:**Пуснати на свобода роби.****Слънчева нощ.****Радиовалкирия.**

О, ако наистина бях разбил себе си и всички останали на парчета, ако наистина – заедно с нея – се бях озовал някъде отвъд Стената, сред зверовете с оголени жълти зъби, ако наистина никога повече не се бях връщал тук. Хиляда – милион пъти по-добре. А сега – какво? Да отида и да душа тази – – Но няма това ще помогне?

Не, не, не! Ела на себе си, Д-503. Набий се на здравата логическа ос – с всички сили натисни лоста – и като дъвен роб вземи да въртиш воденичните камъни на силогизмите – докато не запишеш, докато не обмислиш всичко, което се случи...

Когато влязох в ИНТЕГРАЛА – всички бяха се събрали вече, всички по местата си, всички килийки в огромния стъклен кошер бяха запълнени. През стъклото на палубите – дребни като мравки хора – долу, край телеграфите, генераторите, трансформаторите, алтиметрите, вентилите, стрелките, двигателите, помпите, тръбите. В каюткомпанията – някакви наведени над таблиците и инструментите – навярно командироваани от Научното Бюро. И до тях – Вторият Строител с двама свои помощници.

И на тримата главите са хлътнали в раменете като на костенурки, лицата им – сиви, есенни, без лъчи.

– Как е? – попитах.

– Как може да е... Страшночко... – сиво, без лъчи се усмихна единият. – Може да се наложи да кацнем на непознато място. И изобщо – не се знае...

Не издържах да I гледам – тези, които аз със собствените си ръце след час завинаги ще изхвърля от уютните цифри на Часовите Скрижалки, завинаги ще откъсна от майчината гръд на Всеобщата Държава. Те ми напомняха трагичните образи на „Тримата пуснати на свобода роби“ – чиято история всеки ученик у нас знае. Историята разказва за три номера, с които направили опит – за един месец ги освободили от работа: прави каквото искаш, върви където искаш.⁶ Клетниците се лутали около

местоработата си и с гладни очи надничали вътре; спирали на площадите – и по цели часове извършвали движенията, които в определено време на деня били станали за тях вече органична потребност: режели и рендосвали въздуха, с невидими чукове удряли, бухали по невидими отливки. И накрая, на десетия ден, не издържали: хванали се за ръце, влезли във водата и под звуците на Марша взели да потъват все по-дълбоко, докато водата не прекъснала страданията им...

Повтарям: тежко ми беше да ги гледам, бързах да изляза.

– Ще направя само проверка в машинното – казах, – и потегляме.

Питаха ме за нещо – какъв волтаж е нужен за пусковия взрив, колко воден баласт – за кърмовата цистерна. У мен имаше някакъв грамофон; отговаряше на всички въпроси бързо и точно, а аз непрестанно – вътре в себе си, мислех за своето.

Изведнъж се озовах в тясно коридорче – по него се случи да тръгна навътре – и всъщност от този момент започна всичко.

В тясното коридорче ми се мяркаха сиви юнифи, сиви лица и сред тях за секунда едно: ниско нахлупени коси, поглед изпод вежди – онзи същият. Разбрах: те са тук и никъде не мога да избягам от всичко това, остават само минути, няколко десетки минути... Ситна, молекулярна треска в цялото тяло (тя не ме остави до самия край) – сякаш е вкаран огромен мотор, а сградата на тялото ми е твърде лека, и ето, всички стени, преградки, кабели, греди, светлини – всичко трепери...

Още не зная: тук ли е тя. Но сега вече няма закога – пратиха да ме викнат да се качвам по-скоро горе, в командната рубка: време е да потегляме... накъде?

Сиви, без лъчи лица. Опънати сини жили долу, на водата. Тежки, чугунени пластове небе. И тъй трудно ми е да вдигна чугунената си ръка, да хвана слушалката на командния телефон.

– Нагоре – четирийсет и пет градуса!

Глух взрив – тласък – разпенена бяло-зелена водна планина в кърмата – палубата под краката изчезва – мека, гумена – и всичко остава долу, целият живот, завинаги... За секунда – всичко наоколо започна да се свива, да потъва все по-дълбоко в някаква яма – изпъкналият леденосин чертеж на града, кръглите мехурчета на куполите, самотният оловен палец на акумулаторната кула. После – мигновената завеса на облаците като от памук – ние през нея – и слънце, синьо небе. Секунди, минути, мили – синьото бързо се втвърдява, налива се с тъмнина, звездите

6. Това е било отдавна, още в III век след Скрижалите. – Б. а.

избиват като капки студена сребърна пот...

И ето – страховита, непоносимо ярка, черна, звездна, слънчева нощ. Сякаш внезапно сте оглушали: виждате, че тръбите все още се надуват, но само го виждате; тръбите са неми, тишина. Такова бе – няма – слънцето.

Това бе естествено, тъкмо това трябваше да се очаква. Излязохме от земната атмосфера. Но някак много бързо, изневиделица – и всички наоколо се смутиха, умълчаха се. А на мен – на мен дори ми олекна под това фантастично няма слънце: сякаш целият свит за последен път, бях вече престъпил неизбежния праг – и тялото ми е някъде там, долу, а аз летя в новия свят, където всичко така и трябва да си бъде – непознато, преобърнато...

– Дръж така! – викнах в машинното – или по-скоро не аз, а онзи грамофон у мен – и грамофонът тикна с механичната си шарнирна ръка командния рупор на Втория Строител. А аз, целият обзет от ситната, молекулярна, невидима за другите треска – хукнах надолу да я търся...

Вратата на каюткомпанията – онази същата: след час тя тежко ще издрънчи, ще се затвори... Край вратата – някакъв непознат, нисичък, с лице на стотна, хилядна част от тълпата, разтворено в нея, и само ръцете му – необикновено дълги, до коленете: сякаш набързо, по грешка са ги взели от друг човешки комплект.

Дългата ръка се изпъна, прегради ми пътя:

– Вие къде?

Разбирам: той не знае, че аз знам всичко. Нека: може би – така трябва. И аз отгоре надолу – умишлено рязко:

– Аз съм Строителят на ИНТЕГРАЛА. И аз командвам изпитанията. Ясно ли е?

Ръката я няма.

Каюткомпанията. Над инструментите, картите – нависнала в кръг сива четина от глави – и глави жълти, плешиви, узрели. Бързо всички в шепа – с един поглед – и назад, по коридора, по трапа, долу, в машинното. Там – горещина и грохот от нагнетите от взривовете тръби, блестящи мотовилки приклякат в дързък пиански танц, едва забележимо, без да спират ни за секунда – треперят стрелките на циферблатите...

И ето – най-сетне – до тахометъра – той, с ниско прихлупеното над бележника чело...

– Чуйте... (грохот: трябва да викам в самото му ухо). – Тук ли е тя? Къде е тя?

В сянката – изпод веждите – усмивка:

– Тя ли? Там е. В радиотелефонната...

И аз – натам. Там са – трима. Всички – в крилати шлемофони. И тя – сякаш с една глава по-висока от обикновено, крилата, блестяща, летяща – като древните валкирии, и сякаш огромните сини искри горе, на радиоантената – идват от нея, и от нея се пръска тук лек, озонен мирис на светкавици...

– Някой... не, може би – вие... – казах й задъхан (от тичането). – Трябва да предам долу, на земята, на хелинга... Да вървим, ще ви продиктувам...

До аппаратната – малка каюта-кутийка. Зад масата сме, редом. Намеших и здраво стиснах ръката й.

– И какво? Какво ще стане?

– Не зная. Разбираш ли колко е чудесно: да летиш – без да знаеш – все едно накъде... И скоро ще удари дванайсет – и неизвестно какво ще се случи! И нощта... къде ще бъдем с теб през нощта? Може би на трева, на сухи листа...

От нея – сини искри и мирис на светкавица, и ме тресе все по-силно.

– Запишете – казвам високо, все още задъхан (от тичането). – Време – единайсет и трийсет. Скорост – шест хиляди и осемстотин...

Тя – изпод крилатия шлемофон, без да откъсва очи от хартията, тихо:

– ...Снощи тя дойде при мен с твоята бележка... Зная – – всичко зная: мълчи. Но нали детето е твое? И аз я изпратих – тя е вече там, зад Стената. Тя ще живее...

Отново съм в командната рубка. Отново – фантастичната, с черно звездно небе и ослепително слънце нощ; стрелката на стенния часовник – бавна, накуцваща от една минута на друга; и всичко е като в мъгла, обхванато от ситна, едва забележима (само от мен) треска.

Кой знае защо, ми се струва: по-добре всичко това да беше станало не тук, а някъде долу, по-близо до земята.

– Стоп! – викнах в машинното.

Все още напред – по инерция – но по-бавно, по-бавно. Ето, ИНТЕГРАЛЪТ се вкопчи в някакво косъмче-секунда, за миг увисна неподвижен, после косъмчето се скъса – и ИНТЕГРАЛЪТ – като камък надолу – все по-бързо. Така в мълчание, минути, десетки минути – чува се пулсът – стрелката пред очите ми е все по-близо до 12 и разбирам: аз съм камъкът, I е земята, а аз – хвърлен от някого камък – и камъкът няма търпение да падне, да стигне земята и – на парчета... Ами ако... –

долу е вече твърдата, синя мъгла на облаците... – ами ако...

Но грамофонът у мен – шарнирно, точно, взема рупора, командува „малък ход“ – камъкът престана да пада, И ето, уморено фучат четирите долни разклонения – две кърмови и две носови, само за да парализират теглото на ИНТЕГРАЛА и ИНТЕГРАЛЪТ с леко потрепване, здраво, като на котва – спря във въздуха, на някакъв си километър от земята.

Всички се събраха на палубата (всеки момент ще удари 12, звънец за обяд) и надвесени през стъклените перила, набързо, на един дъх погледяха непознатия свят отвъд Стената – там, долу. Кехлибарено, зелено, синьо: есенна гора, ливади, езеро. На края на синята паничка – някакви жълти, костеливи развалини, заплашително вдигнат жълт, изсъхнал пръст – навярно, оцелялото по някакво чудо кубе на древна църква.

– Вижте, вижте! Ей там – вдясно!

Там – по зелената пустиня – като кафява сянка лети някакво бързо петно. В ръцете ми – бинокъл, механично го вдигам пред очите си: до гърди в тревата, с развени опашки препуска табун кафяви коне, а върху тях – онези, дорестите, белите, враните...

Зад мен:

– А пък аз ви казвам: видях – лице.

– Хайде стига! Разправяйте го на някой друг!

– На ви, на ви бинокъла...

Но вече са изчезнали. Безкрайна зелена пустиня...

И в пустинята – изпълвайки я цялата, и мен целия, и всички – пронизителен звън: обяд, след минута ще е 12.

Светът – пръснат на мигновени, несвързани отломъци. На стъпалото – нечия звънка златна плочка – и това ми е безразлично: ето, тя изхруща под краката ми. Глас: „А пък аз ви казвам – имаше лице!“ Тъмен квадрат: отворената врата на каюткомпанията. Стиснати, бели, остро усмихващи се зъби...

И в този момент, когато безкрайно бавно, притаил дъх от единия удар до другия, започна да бие часовникът и предните редици вече тръгнаха, квадратът на вратата изведнъж бе зачеркнат от две познати, неестествено дълги ръце:

– Стойте!

В дланта ми се забиха пръсти – I, тя е до мен:

– Кой е? Познаваш ли го?

– Нима... нима това е...

Той – върху нечийо рамене. Над стотиците лица – неговото стотно, хилядно, единствено лице:

– От името на Пазителите... Вие, на които говоря – ме чувате, всеки от вас ме чува – казвам ви: ние знаем. Не са ни известни все още вашите номера – но знаем всичко. ИНТЕГРАЛЪТ няма да бъде ваш! Изпробването ще бъде завършено и вие – вие сега няма да посмеете да помръднете – вие със собствените си ръце ще осъществите всичко. А после... Впрочем аз свърших...

Мълчание. Стъклените плочки под краката – меки, като от памук, и краката ми – също меки, също от памук. Редом – нейната съвършено бяла усмивка, бесни, сини искри. През зъби – в ухото ми:

– Аха, значи това сторихте вие? Вие – „изпълнихте дълга си“? Е, какво...

Ръката ѝ – изтръгна се от ръцете ми, валкирийният, гневно-крилат шлем – някъде далеч напред. Аз – сам, посърнал, мълчаливо като всички, отивам в каюткомпанията...

„Но нали не съм аз – не съм аз! Никой не го е чул от мен... никой освен тези бели, безмълвни страници...“

Изкрещая ѝ всичко това – нечуто, отчаяно, силно – в себе си. Тя седеше срещу мен, през една маса – и ни веднъж дори не ме докосна с поглед. До нея – нечия узряло-жълта плешивина. Чувам (това е – I):

– „Благородство“ ли? Но, скъпи ми професоре, дори най-простият филологически анализ на тази дума показва, че това е предразсъдък, отживелица от древните феодални епохи. А ние...

Чувствавах: бледнея – и сега всички ще го забележат... Но грамофонът у мен извършваше 50-те установени дъвкателни движения на всяка хапка, аз се заключих в себе си като в старинен непрозрачен дом – задръстих вратата с камъни, спуснах завесите на прозорците...

После – в ръцете ми е рупорът и – полет – в последни, ледени мъки – през облаци – в ледената, звездно-слънчева нощ. Минути, часове. И явно у мен през цялото време трескаво, на пълен ход – нечуван от самия мен логически мотор. Защото изведнъж в някаква точка на синьото пространство: бюрото ми, над него – бузите-хриле на Ю, забравеният лист от моя дневник. И разбирам: никой освен нея – всичко разбирам...

Ах, само – само да се добера до радиото... Крилатите шлемове, мирисът на сини светкавици... Помня – нещо ѝ говорех високо, и помня – тя гледаше през мен, сякаш бях стъклен – отдалече:

– Заета съм: приемам от земята. Диктувайте на другата...

В мъничката каюта-кутийка, след като помислих минута, твърдо издиктувах:

– Време – четиринасет и четирийсет. Приземяване! Да се спрат

двигателите. Край на всичко.

Командната рубка. Машинното сърце на ИНТЕГРАЛА е спряно, падаме и сърцето ми – не успява да пада, изостава, надига се все по-високо в гърлото. Облаци – и после далечно зелено петно – все по-зелено, все по-ясно – като вихър се носи насреща ни – и край – –

Фаянсовобялото, изкривено лице на Втория Строител. Сигурно беше той – блъсна ме с все сила, ударих главата си в нещо и вече със замаяно съзнание, докато падах – смътно чух:

– Кърмовите – пълен напред!

Рязък тласък нагоре... Нищо повече не помня.

Глава 35.

Конспект:

В обръч.

Морковчето.

Убийството.

Цяла нощ не спях. Цяла нощ – за едно и също...

Главата ми след вчерашния ден е здраво стегната с бинтове. И тъй: това не са бинтове, а обръч; безпощаден, от стъклена стомана обръч е набит на главата ми, а аз – в един и същ обкован кръг: да убия Ю. Да убия Ю – а после да отида при другата и да й кажа: „Сега – вярваш ли?“ Най-противното е, че искам да я убия мръсно, като при древните, да й размажа с нещо главата – и оттук странното усещане за нещо отвратително-сладко в устата, и не мога да преглътна, през цялото време плюя в кърпичката си, в устата ми е сухо.

Имах в шкафа си една тежка част от бутало, която се бе спукала след отливката (трябваше да погледна структурата на мястото на спукването под микроскоп). Свих на тръба записките си (нека ме прочете целия – до последната буква), пъхнах вътре парчето от буталото и тръгнах надолу. Стълбището – безкрайно, стъпалата – някак противно хлъзгави, течни, през цялото време – изтривам устата си с кърпичка...

Долу. Сърцето ми се блъсна. Спрях, измъкнах отломъка – към контролната масичка – –

Но Ю не беше там: празна, ледена дъска. Спомних си: днес – работният ден е отменен; всички трябва да идат на Операция, ясно: няма работа тук, няма кого да записва...

На улицата. Вятър. Небе от летящи чугунени плочи. Същото, както беше в един момент вчера: целият свят е натрошен на отделни остри, самостоятелни парченца и всяко от тях падаше главоломно, спираше се за секунда, висеше пред мен във въздуха – и се изпаряваше безследно.

Все едно черните, точни букви на тази страница изведнъж да се разместват, изплашено да хукнат коя накъдето свари – и нито една дума, само някаква безсмислица: пуг-скак-как. На улицата – също такава пръсната, неподредена в редици тълпа – направо, назад, косо, напърно.

И вече няма никого. И за секунда – застинали в стремглавия си леж – ето, на втория етаж, в стъклената, увиснала във въздуха клетка –

мъж и жена – слети в целувка, прави – тя с цялото си тяло, като пречупена, се отдръпна назад. Това е – завинаги, за последен път...

На някакъв ъгъл – разклатен бодлив храст от човешки глави. Над главите – отделно от тях, във въздуха – знаме, думи: „Долу Машината! Долу Операцията!“ И отделно (от мен) – аз за секунда помислям: „Нима всеки крие такава болка, която може да бъде изтръгната само заедно със сърцето, и нима всеки има да свърши по нещо, преди –“ И за секунда – в целия свят няма нищо друго освен (моята) космата лапа с чугунено-тежкия свитък...

А ето – момче: цялото – напред, под долната устна – сянка. Долната му устна е обърната като маншета на засукал ръкав – цялото му лице е обърнато наопаки – плаче – и бяга от някого презглава – след него тропот...

Момчето ме подсеца: „Да, Ю трябва да е сега в училището, да побързам.“ Хукнах към най-близкия тунел за подземната железница.

На вратата някой, тичешком:

– Не се движат! Влаковете днес не се движат! Там –

Спуснах се. Там цареше пълен кошмар. Блестящи, шлифовани кристални слънца. Претъпкана от глави платформа. Празен, застинал влак.

И в тишината – глас. Тя не се вижда, но аз го познавам, познавам този стегнат, гъвкав като тънка жилава пръчка, шибаш глас – и някъде там – вдигнатият към слепоочията остър триъгълник на веждите... Закресях:

– Пуснете ме! Пуснете ме там! Аз трябва –

Но нечии клещи ме хващат за ръцете, за раменете, с гвоздеи. И в тишината – глас:

– ...Не: тичайте нагоре! Там ще ви излекуват, там ще ви натъпчат със сито щастие и вие мирно ще си дремете, организирано, в такт ще похърквате – нима не чувате тази велика симфония на хъркането? Смешни сте: искат да ви избавят от виещите се като червеи, мъчително гризящи като червеи въпросителни знаци. А вие стоите тук и ме слушате. Побързайте горе – за Великата Операция! Какво ви засяга, че ще остана тук сама? Какво ви засяга – щом не искам за мен да искат другите, а искам да искам сама – щом искам невъзможното...

Друг глас – бавен, тежък:

– Аха! Невъзможното ли? Това значи – да хукнем подир твоите глупави фантазии, а те да си въртят опашката под носа ни? Не: трябва да ги хванем яко за опашката, да ги яхнем, че после...

– А после ще ги изгълтате, ще захъркате – и ще поискате друга опашка под носа си. Казват, че древните имали едно такова животно: магаре. За да го накарат да върви непрекъснато напред, връзвали за стръките морковче – тъй, че да не може да го стигне. Че стигне ли го, ще го излапа...

Изведнъж клещите ме пуснаха, втурнах се към центъра, където говореше тя – и в същия момент всичко се навали, скупчи се – вик отзад: „Идат, идат насам!“ Светлината трепна, угасна – някой срязва проводниците – и лавина, викове, хриптене, глави, пръсти...

Не зная колко време се търкаляхме така в подземната тръба. Най-сетне: стъпала – дрезгавина – все по-светло – и отново сме на улицата – като ветрило, на различни страни...

И ето ме – сам. Вятър, сив, нисък – току над главата ми – здрач. По мокрото стъкло на тротоара – много надълбоко – преобърнати светлини, стени, движещи се нагоре с краката фигури. И невероятно тежкият свитък в ръката ми – дърпа ме надолу, към дъното.

Долу Ю отново я нямаше зад масичката, стаята ѝ – празна и тъмна.

Качих се горе, светнах. Слепоочията ми, здраво стиснати в обръча, туптяха, разхождах се, окован в един и същи кръг: бюрото, на бюрото – белият свитък, леглото, вратата, бюрото, белият свитък... В стаята отляво щорите са спуснати. Отдясно: над книгата – плешиви-на с цицини и чело – огромна жълта парабола. Бръчките на челото – жълти, нечетливи редове. Понякога погледите ни се срещат – и тогава усещам: тези жълти редове са за мен.

...Това се случи точно в 21. Дойде Ю – сама. В паметта ми ясно остана само едно: дишах толкова шумно, че чувах дишането си и все исках да бъде някак по-тихо, но не можех.

Тя седна, оправя юнифата на коленете си. Розово-кафявите ѝ хриле се вееха.

– Ах, скъпи – наистина ли сте ранен? Още като разбрах – веднага...

Парчето от буталото – на бюрото пред мен. Скочих, запъхтян още по-силно... Тя чу, не се доизказа, кой знае защо, също стана. Вече виждах мястото на главата ѝ, в устата ми – отвратително-сладко... кърпичката, но кърпичката я няма – плюх на пода.

Онзи, зад стената отдясно – жълти, съсредоточени бръчки – отредени за мен. Той не бива да види, още по-противно ще бъде – ако гледа... Натиснах копчето – нищо че нямам право, нима сега не е все едно – щорите паднаха.

Тя явно усети, разбра, втурна се към вратата. Но аз я изпреварих – и

като дишах шумно, без да отмествам ни за миг очи от онова място на главата...

– Вие... ние сме полудели! Да не сте посмели... – Тя отстъпваше – седна, по-скоро падна на леглото – пъхна, цялата трепереща, вкопчените си една в друга ръце между коленете. Целият – пружина, като все тъй здраво я държах вързана – с очи, бавно протегнах ръка към масата – движеше се само ръката ми – грабнах буталото.

– Моля ви! Ден – само един ден! Утре – още утре – ще отида и ще направи всичко...

За какво твори? Замахнах – –

Сигурен съм убих я. Да, незнайни мои читатели, имате право да ме наречете убиец. Зная, че бих стоварил буталото върху главата ѝ, ако не беше викнала:

– В името на... в името на... Съгласна съм – ей сега...

Тя смъкна юнифата си с треперещи ръце – едрото, жълто, увиснало тяло се просна на леглото... И едва сега разбрах: тя си е помислила, че аз щорите съм ги... направил съм това, защото – че искам...

Това бе толкова неочаквано, толкова глупаво, че избухнах в смях. И в същия миг пренавитата пружина у мен се скъса, ръката ми омекна, буталото тупна на пода. И тогава сам се уверих, че смехът е най-страшното оръжие: със смях можеш да убиеш всичко – дори убийството.

Седях зад бюрото и се смеех – с отчаян, последен смях – и не виждах никакъв изход от цялата тази нелепа ситуация. Не зная как би свършило всичко, ако се развиваше по естествения си ред – но в този миг – ново външно събираемо: звънна телефонът.

Скочих, грабнах слушалката: дали не е тя? И в слушалката нечий непознат глас:

– Момент.

Мъчително, безкрайно бръмчене. Отдалече – тежки крачки, все по-близо, все по-звънко, все по-чугунено – и ето...

– Д петстотин и три? Мда... С вас говори Благодетелят. Явете се незабавно при мен!

Дзън – слушалката е сложена – дзън.

Ю все още лежеше в леглото, очите затворени, хрилете широко разперени в усмивка. Грабнах от пода дрехата ѝ, хвърлих я върху нея – и през зъби:

– По-бързо, по-бързо!

Тя се повдигна на лакът, гърдите ѝ се килнаха на една страна, очите – кръгли, цялата стана восъчна.

– Как?

– Така. Хайде, обличайте се!

Тя – цялата сякаш се върза на възел, стиснала здраво дрехата, гласът ѝ – сплескан.

– Обърнете се...

Обърнах се, опрях чело в стената. В черното мокро огледало трептяха светлини, фигури, искри. Не: това съм аз, това е – у мен... Защо Той ме вика? Нима вече Му е известно за нея, за мен, за всичко?

Ю, вече облечена, до вратата. Две крачки към нея – така ѝ стиснах ръцете, като че ли точно, от ръцете ѝ ще изстискам сега онова, което ми трябва:

– Слушайте... Името ѝ – знаете за кого говоря – казахте ли името ѝ? Не? Само истината – трябва ми... все ми е едно за другото – само това искам да знам...

– Не.

– Не? Но защо – щом сте отишли там и сте съобщили...

Долната ѝ устна – изведнъж обърната, като на онова момче, и от бузите, по бузите – капки...

– Защото... страхувах се, че ако я... че заради това вие можете... вие няма да ме оби... О, не мога – не бих могла!

Разбрах: това е истината. Нелепата, смешна, човешка истина! Отвори вратата.

Глава 36.

Конспект:**Празни страници.****Християнският бог.****За майка ми.**

Странно – в главата ми на това място има празна, бяла страница: как отидох там, как чаках (зная, че съм чакал) – нищо не помня, нито един звук, нито едно лице, нито един жест. Сякаш всички нишки между мен и света бяха прекъснати.

Дойдох на себе си – вече застанал пред Него, и ми е страшно да вдигна очи: виждам само Неговите огромни чугунени ръце – връз коленете. Тези ръце притискаха самия Него, огъваха коленете му. Той бавно мърдаше пръсти. Лицето – някъде горе, в мъгла, и само защото гласът му стигаше до мен от такава височина – не гърмеше, не ме оглушаваше, а все пак приличаше, на обикновен човешки глас.

– Значи – и вие? Вие – Строителят на ИНТЕГРАЛА? Вие – комуто бе съдено да стане велик конкистадор. Вие – чието име трябваше да стои в началото на нова, блестяща глава в историята на Всеобщата Държава... Вие?

Кръвта нахлу в главата ми, изби по бузите ми – отново бяла страница: само в слепоочията – пулс, и отгоре звънък глас, но ни, една дума. Едва когато той замълча, се сепнах и видях: ръката се повдигна стопудово – бавно запълзя – пръстът се закова пред мен.

– Е? Защо мълчите? Така ли е, или не? Палач ли съм?

– Така е – покорно отвърнах. И по-нататък ясно чувах всяка Негова дума.

– И какво? Мислите, че се страхувам от тази дума ли? А опитвали ли сте някога да обелите черупката и да видите какво има под нея? Сега ще ви покажа. Спомнете си: син хълм, кръст, тълпа. Едните – горе, опръскани с кръв, разпъват тялото на кръста; другите – долу, облени в сълзи, гледат. Не ви ли се струва, че ролята на онези, горе, е най-трудната и най-важната. Ако ги нямаше, нима щеше да бъде поставена цялата тази величествена трагедия? Те са били освиркани от невежата тълпа: но тъкмо затова авторът на трагедията – Бог – трябва още по-щедро да ги възнагради. А самият християнски Бог, най-милосърдният, който изгаря

на бавен огън в ада всички непокорни – нима Той е палач? И нима изгорените на клада от християните са по-малко от изгорените християни? И въпреки това – разберете, въпреки това векове наред са славили този Бог като Бог на любовта. Абсурд ли? Не, напротив: отпечатан с кръв патент за неизкоренимото благоразумие на човека. Още тогава – див и космат – той е разбирал: истинската, алгебричната любов към човечеството – задължителният признак на тази истина, е нейната жестокост. Както задължителният признак на огъня е, че изгаря. Чували ли сте за огън, който не изгаря? Е – доказвайте, спорете!

Как можех да споря? Как можех да споря, когато това бяха собствените ми (преди) мисли – само че никога не успях да ги облека в такава блестяща кована броня. Мълчах...

– Ако това означава, че сте съгласен с мен – хайде да си поговорим като възрастните, след като децата заспят: за всичко, докрай. Питам: за какво – от пелените още – хората са се молили, мечтали, измъчвали? За това – някой да им каже веднъж завинаги какво е щастие и да ги прикове с верига за това щастие. Нима ние сега не правим същото? Древната мечта за рая... Спомнете си: в рая вече няма желаниа, жалост, любов, там – блаженствуват с оперирана фантазия (тъкмо поради това и блаженствуват) – ангелите, слугите Божи... И ето, в момента, когато ние вече достигнахме тази мечта, когато я сграбчихме ей така (ръката Му се сви в юмрук: ако в нея имаше камък – от камъка би пръснал сок), когато вече оставаше само да одерем и да изкорвим плячката и да я разделим на парчета – в същия този миг вие – вие...

Чугуненият звън внезапно секна. Аз – целият червен като метална отливка върху наковалнята под удрящия чук. Чукът мълчаливо надвисва, и чакаш – и това е още по-страш...

Изведнъж:

– На колко сте години?

– На трийсет и две.

– А сте два пъти по-наивен, като шестнайсетгодишен хлапак! Слушайте: нима наистина ни веднъж не ви хрумна, че на тях – още не знаем имената им, но съм сигурен, че от вас ще ги научим – че на тях вие сте били нужен само като Строител на ИНТЕГРАЛА – само за да могат чрез вас...

– Не! Недейте – викнах.

...Все едно да скриеш лицето си в ръце и да викнеш това на куршума: още чуваш смешното си „недей“, а куршумът – вече те е пронизал, вече се гърчиш на пода.

Да, да: Строителят на ИНТЕГРАЛА... Да, да... и в същия миг: разяреното, е подскачащи тухленочервени хриле лице на Ю – онази сутрин, когато те двете заедно бяха в стаята ми...

Много ясно си спомням: засмях се – вдигнах очи. Пред мен седеше плешив, сократовски плешив човек и на плешивината му – ситни капчици пот.

Колко просто е всичко. Колко величествено-банално и смешно-просто.

Смехът ме душеше, изскачаше от мен на валма. Запуших устата си с длан и стремглаво хукнах навън.

Стъпала, вятър, мокри, подскачащи отломъци от светлини, лица и тичайки: „Не! Трябва да я видя! Само още веднъж да я видя!“

Тук – отново празна, бяла страница. Помня само: крака. Не хора, а тъкмо – крака: стотици крака нестройно тропат, падат някъде отгоре върху паважа, тежък дъжд от крака. И някаква весела, шеговита песен, и вик – сигурно към мене: „Ей! Ей! Ела при нас!“

После – пустият площад, догоре натъпкан със съгъстен вятър. В средата – безжизнената, тромава, страшна грамада: Машината на Благотеля. И от нея – някакво уж неочаквано ехо у мен: ослепително бялата възглавница; на възглавницата – отметната назад глава с притворени очи; остра, сладка ивица зъби... И всичко това е някак нелепо, ужасно свързано с Машината – аз зная как, но още не искам да го видя, да го кажа на глас – не искам, не бива.

Затворих очи, седнах на стъпалата, водещи нагоре, към Машината. Изглежда, валише дъжд: лицето ми бе мокро. Някъде далече, сподавено – викове. Но никой не чува, никой не чува как викам: спасете ме от това – спасете ме!

Ако имах майка – като древните: моя – да, именно – майка.

Да не бъда за нея Строител на ИНТЕГРАЛА, нито номер Д-503, нито молекула на Всеобщата Държава, а едно човешко същество – късче от самата нея – смачкан, смазан, изхвърлен... И нищо че аз разпъвам или мен разпъват – може би това е едно и също, – но тя да чуе онова, което никой не чува; и със старческите си набръчкани устни да –

Глава 37.

Конспект:

Инфузория.

Краят на света.

Нейната стая.

Сутринта в столовата – съседът отляво изплашено ми пошепна:

– Ама яжте де! Гледат ви!

Аз – с всички сили – се усмигнах. И го почувствувах – като някаква цепнатина на лицето си: усмихвам се – краищата на цепнатината се разширяват – и от това ме боли още повече...

По-нататък: едва успях да набуча кубчето на вилицата си, тя тутакси подскочи в ръката ми и дрънна в чинията – трепнаха, зазвънтяха масите, стените, съдовете, въздухът, и отвън – някакъв огромен, до небето, кръгъл железен тътен – през главите, през сградите – и заглъхна някъде далеч, както изчезват появилите се във водата едва забележими концентрични кръгове.

Видях мигновено излинените, избелели лица, стопираните на пълен ход уста, замръзналите във въздуха вилици.

После всичко се обърка, излезе от вековните си релси, всички скочиха от местата си (без да изпеят Химна) – като как да е, не в такт, досдъвкаха заляка си и се давеха, дърпаха се един друг: „Какво? Какво стана? Какво?“ И – пръснати части от безупречната някога Велика Машина – всички се изсипаха надолу, към асансьорите – по стълбището – стъпки – тропот – частици от думи – като късчета от скъсано и разпиляно от вятъра писмо...

Също тъй се изсипаха и от всички съседни домове и след минута булевардът – като капка вода под микроскоп: затворените в стъклено-прозрачната капка инфузории объркано се мятат встрани, нагоре, надолу.

– Охо! – Нечий тържествуващ глас – пред мен – тил и насочен към небето показалец – много ясно помня жълто-розовия нокът и под него – белия, сякаш измъкващ се изпод хоризонта полумесец. И сякаш е компас: стотици очи, проследяващи този показалец, се вдигнаха към небето.

Там, за да се спасят от някакви невидими преследвачи, бързаха, блъскаха се и се прескачаха един през друг облаци – и оцветените от

облаците тъмни авиолети на Пазителите с увисналите черни хоботи на далекогледите – и още по-нататък – там, на запад, нещо, което напомняше – –

Отначало никой не разбираше какво е това – дори аз не разбирах, макар че (за нещастие) знаех повече от всички други. Приличаше на огромен рой черни авиолети: някъде на невероятна височина – едва забележими бързи точки. Все по-близо: дрезгави, гърлени капки отгоре – най-после, над главите ни – птици. Изпълниха небето като остри, черни, пронизителни, падащи триъгълници, бурята ги отнасяше надолу и те кацаха върху куполите, покривите, стълбовете, по балконите.

– Охооо! – Тържествуващият тил се обърна – видях онзи, с нахлупеното чело. Но сега от предишния него бе останало само едното заглавие, той целият някак се бе измъкнал изпод вечния навес на челото си и на лицето му – около очите, край устните – като кичури косъмчета растяха лъчи, той се усмихваше.

– Разбирате ли – през фученето на вятъра, крилете, граченето – викна ми той. – Разбирате ли: Стената – взривили са Стената! Раз-би-ра-те ли?

Мимоходом, някъде на заден план, се мяркат фигури – главите източени – бягат, по-скоро по домовете, вътре в тях. По средата на улицата – бърза и въпреки това – бавна (от тежестта) лавина от оперирани, които крачат натам – на запад.

...Космати кичурчета лъчи край устните, очите. Хванах го за ръката:

– Кажете: къде е тя – къде е I? Там, зад Стената – или... Трябва ми – чувате ли? Веднага, не мога...

– Тук е – викна ми той пияно, весело – здрави жълти зъби... – Тук е тя, в града, действава. Охо – ние действаваме!

Кои – ние? Кой съм – аз?

Край него – около петдесетина също такива – измъкнали се от тъмните навеси-чела, шумни, весели, белозъби. Като гълтаха с отворени уста бурята и размахваха такива едни невинни на вид и безопасни електроножове (откъде ли ги бяха намерили) – те се отправиха също натам, на запад, подир оперираните, но по обиколния път – по успоредния 48-и булевард...

Спъвах се в здрави, оплетени от вятъра въжета и тичах към нея. Защо? Не зная. Спъвах се, пусти улици, чужд, див град, непрестанен, тържествуващ птичи грак. Краят на света. През стъклените стени – видях в няколко дома (запечатана ми се): женски и мъжки номера безсрамно се

съвкупяваха – дори без да пуснат щорите, без всякакви талони, посред бял ден...

Домът – нейният дом. Широко отворена, смяяна врата. Долу зад контролната масичка – празно. Асансьорът – спрял наред шахтата. Хукнах, задъхан, нагоре по безкрайното стълбище. Коридор. Бързо – като завъртени спици на колело – цифрите на вратите: 320, 326, 330... 1–330, да!

И през стъклената врата: всичко в стаята е пръснато, преобърнато, смачкано. Съборен в бързината стол – ничком, с четирите си крака нагоре – като издъхнало добиче. Леглото – някак нелепо, на една страна дръпнато от стената. На пода – нападали, изпомачкани розови листенца – талони.

Наведох се, вдигнах един, втори, трети: на всички – Д-503, на всички бях аз – капки от разтопеното ми, преляло ръба „аз“.

И това е всичко, което е останало...

Не зная защо, но не биваше да останат ей тъй, на пода, да ги тъпчат. Грабнах още една шепа, оставих ги на масата, огладих ги внимателно, погледнах – и... се засмях.

Преди не знаех – сега зная, и вие също знаете: смехът има различен цвят. Това е – Само далечно ехо от избухналия у вас взрив: може би са празнични, червени, сини, златни ракети, а може би – пръснати във въздуха късове човешко месо...

На талоните се мярна непознато за мен име. Цифрите не запомних – само буквата Ф. Съборих всички талони от масата на пода, взех да ги тъпча – с тока върху себе си – ха така, ха така – и излязох...

Седях в коридора върху корниза на прозореца, срещу вратата – и чаках, тъпо, дълго. Отляво зашляпаха стъпки. Старец: лицето му – като пробит, празен, осеян с гънки мехур – и от дупчицата още се просмуква нещо прозрачно, бавно се стича надолу. Бавно, смътно разбрах: сълзи. И едва когато старецът вече се отдалечи – се сепнах и му викнах:

– Извинете – извинете, да знаете: номер I триста и трийсет...

Старецът се обърна, отчаяно махна с ръка и се затътри нататък...

По здрач се върнах у дома. На запад небето всеки миг се свиваше в бледосиня конвулсии – и оттам тежък, загърнат в нещо тътен. Покривите – покрити с черни клюмнали главички: птиците.

Проснах се на леглото – и мигом ме връхлетя като звяр, задуши ме сън...

Глава 38.

Конспект:**(Не зная какъв,****може би целият конспект е само това:****захвърлената цигара)**

Дойдох на себе си – ярка светлина, реже очите. Стиснах ги. В главата ми – някакъв разяждащ син дим, всичко в мъгла. И през мъглата:

„Но аз не съм палил лампата – как тогава...“

Скочих – зад бюрото, подпряла брадичката си с ръка, насмешливо ме гледаше I...

Пиша сега на същото това бюро. Вече са зад гърба ми тези десетпетнайсет минути, жестоко стегнати като силно навита пружина. А ми се струва, че само преди миг вратата след нея се затвори и все още мога да я догоня, да я хвана за ръцете – и може би тя ще се засмее и ще каже...

I седеше зад бюрото. Спуснах се към нея.

– Ти, ти! Бях – видях твоята стая – мислех, че ти – –

Но на половината път се натъкнах на остриите, неподвижни копия на миглите ѝ, спрях. Спомних си: така ме погледна тя и тогава, на ИНТЕГРАЛА. И трябва веднага, за секунда да успея да ѝ кажа всичко – така, че да повярва – иначе никога повече...

– Слушай, I – трябва... трябва всичко да ти... Не, не, ей сега – само да пийна вода...

В устата ми – сухо, сякаш съм я натъпкал с попивателна хартия. Посегнах да наляя вода – не мога: оставих чашата на бюрото и здраво хванах гарафата с две ръце.

Сега видях: синият дим е от цигарата ѝ. Вдигна я до устните си, дръпна, жадно глътна дима – както аз водата, и каза:

– Недей. Мълчи. Все едно – виждаш: въпреки всичко дойдох. Долу ме чакат. И искаш последните ни минути...

Тя захвърли цигарата на пода, цялата се наведе назад през облегалката на креслото (копчето е на стената, трудно се стига) – и запомних как креслото се олюля и двете му крачета се вдигнаха от пода. После шорите паднаха.

Приблужи, силно ме прегърна. Коленете ѝ през дрехата – бавна,

нежна, топла, обгръщаща всичко отрова...

И изведнъж... Случва се: вече целият си потънал в сладкия топъл сън – и изведнъж нещо те пробужда, подскачаш и очите ти отново широко отворени... Така и сега; на пода в нейната стая – смачкани розови талони и на единия: буквата Ф и някакви цифри... Вкопчили са се в едно кълбо – вътре у мен – и дори не мога да определя какво чувство изпитах, но така я стиснах, че тя извика от болка...

Още една минута – от тези десет или петнайсет; на ослепително бялата възглавница – отметната назад глава с притворени очи; остра, сладка ивица зъби. И това през цялото време натрапчиво, нелепо, мъчително ми напомня нещо, за което не трябва, за което сега – не бива. И аз все по-нежно, все по-жестоко я притискам – все по-ярки са синините от пръстите ми...

Без да отваря очи (забелязах това), тя каза:

– Казват, че вчера си бил при Благодетеля. Наистина ли? – Да, наистина.

И тогава очите ѝ се разтвориха – и аз с наслада гледах как бързо бледнее, изтрива се, изчезва лицето ѝ: само очите.

Разказах ѝ всичко. И само – не зная защо... не, излъгах, зная – само едно премълчах – дето Той ми каза накрая, че съм им трябвал само заради...

Постепенно, като фотографска снимка в проявител, се показва лице-то ѝ: бузите, бялата ивица зъби, устните. Стана, отиде до огледалната вратичка на гардероба.

Отново ми е сухо в устата. Налях си вода, но ми беше противно да я пия – оставих чашата на бюрото и попитах:

– Затова ли дойде – защото трябваше да научиш?

От огледалото към мен – острият насмешлив триъгълник на веждите, вдигнати нагоре, към слепоочията. Тя се обърна да ми отвърне, но нищо не каза.

Не е нужно. Зная.

Да се сбогувам ли с нея? Раздвижих – чуждите – си крака, закачих стола – той падна, мъртъв – като в нейната стая. Устните ѝ бяха студени – някога също тъй студен бе и подът тук, край леглото в стаята ми.

А когато излезе – седнах на пода, наведох се над захвърлената от нея цигара – –

Не мога да пиша повече – не искам повече!

Глава 39.

Конспект:**Краят**

Това бе като последна трошица сол, пусната в наситения разтвор: бързо, сякаш бодливи иглици, плъзнаха кристали – втвърдиха се, застигнаха. И разбрах: всичко е решено – утре сутринта ще го направя. Беше равностойно на самоубийство – но може би само тогава бих могъл да възкръсна. Защото само убитото може да възкръсне.

На запад небето всяка секунда се свиваше в сини конвулсии. Главата ми гореше и тупаше. Така Мина цялата нощ и заспах чак към седем сутринта, когато тъмнината се отдръпна, просветна и се видяха осеяните с птици покриви...

Събудих се: вече е десет (явно днес не бяха звънели). На бюрото – още от вчера – бе чашата с вода. Жадно я изгълтах и хукнах: трябваше да направя това по-бързо, колкото се може по-бързо.

Небето – пусто, синьо, до дъно изгребано от бурята. Острите ъгли на сенките – всичко е изрязано от син есенен въздух – тънко – да те е страх да го докоснеш: веднага ще изпука, ще се пръсне на стъклен прах. И у мен – само това: не бива да мисля, не трябва да мисля, не трябва да мисля, иначе – –

И аз не мислех, дори може би не виждах истински, а само регистрирах. Ето на паважа отнякъде – клонки, листата по тях – зелени, кехлибарени, малиновочервени. Ето горе – кръстосват пътищата си птици и авиолети. Ето – глави, зинали уста, ръце, които размахват клонки. Сигурно всичко това крещи, грачи, бръмчи...

После – пусти, сякаш изметени от чума улици. Помня: спънах се в нещо непоносимо меко, податливо и все пак неподвижно. Наведох се: труп. Лежеше по гръб, разтворил свитите си в коленете крака като жена. Лицето...

Познах дебелиите негърски устни, които дори сега сякаш пръскаха смях. Стиснал силно очи, той ми се смееше в лицето. Секунда – прекрачих го и затичах – защото вече не можех, трябваше по-скоро да свърша всичко, иначе – чувствавах – ще се пречупя, ще се огъна като пренатоварена релса...

За щастие – оставах само двайсетина крачки, ето я вече табелата –

златните букви „Бюро на Пазителите“. На прага спрях, глътнах въздух колкото можах – и влязох.

Вътре, в коридора – в безкрайна колона, един зад друг, се бяха наредили номера с листчета, с дебели тетрадки в ръце. Бавно се придвижвах – крачка, две – и пак спираха.

Главата ме цепеше, мяхах се от единия до другия край на колоната, дърпах ги за ръкавите, молах ги – както болният моли да му дадат по-скоро нещо такова, че мигновената остра болка изведнъж да пресече всичко.

Някаква жена, здраво пристегнала юнифата си с колан, двете седалищни полукълба – силно изпъкнали и тя през цялото време ги върти на всички страни, сякаш точно там й бяха очите. Изпръхтя към мен:

– Корем го боли! Заведете го в клозета – ей там, втората врата вдясно...

И върху ми – смях: и от този смях нещо се надигна в гърлото ми, аз ей сега ще закрещя или... или...

Изведнъж някой отзад ме хвана за лакътя. Обърнах се: прозрачни, крилати уши. Но не бяха розови както обикновено, а яркочервени: адамовата му ябълка шареше нагоре-надолу, всеки момент ще разкъса тънкия си кальф.

– Защо сте тук? – светкавично заби той свределчетата си. Вкопчих се в него:

– По-скоро в кабинета ви... Трябва всичко – веднага! Добре че тъкмо на вас... Може би е ужасно, че тъкмо на вас, но това е добре, добре е...

Той също я познаваше и това бе още по-мъчително за мен, но може би той също щеше да изтръпне, когато чуе, и ние щяхме да убиваме вече Двамата, нямаше да бъде сам в тази последна за мен секунда...

Вратата се затвори. Помня: Долу под нея се бе закачила някаква хартийка и зашумоля по пода, когато вратата се затваряше, а после ни похлупи някаква особена, безвъздушна тишина. Ако бе казал поне една дума – все едно каква – някаква безсмислена дума, щях да излея всичко наведнъж. Но той мълчеше.

Напрегнах се така, че ушите ми писнаха – и казах (без да го гледам):

– Струва ми се – винаги съм я мразил, от самото начало. Аз се борих... Впрочем – не, не, не ми вярвайте: можех и не исках да се спася, исках да загина, това ми бе по-скъпо от всичко... тоест не да загина, а да бъде с нея... И дори сега – дори сега, когато вече зная всичко...

Научихте ли, научихте ли, че ме извика Благодетелят?

– Да, разбира се.

– Но това, което Той ми каза... Разберете – все едно сега да издърпат пода изпод краката ви – и с всичко, което е на бюрото – хартията, мастилото... мастилото ще се излее – и само едно петно...

– По-нататък, по-нататък! Побързайте. Другите също чакат.

И тогава – задавено, объркано – за всичко, което беше, за всичко, което е записано тук. За мен истинския и за мен – косматия, и онова, което тя тогава каза за ръцете ми – да, точно оттам започна всичко – и как не пожелах тогава да изпълня дълга си, и как се само-заблуждавах, и как тя намери фалшиви медицински, и как ръждяхвах от ден на ден, и за коридорите долу, и за това, как там – зад Стената...

Всичко това – откъслечно, безразборно – давех се, не ми стигаха думите. Кривите, двойно извити устни с насмешка ми подаваха нужните думи – аз благодарно кимах: да, да... И ето (но какво е това?) – ето, той вече говори вместо мен, а аз само слушам: „Да, и после... Точно така беше, да, да!“

Усещам, както става от етер – под яката започва да ми студене, и с усилие го попитах:

– Но как – откъде бихте могли да...

Усмивката му – мълком – все повече се изкривяваше... И след това:

– Знаете ли – вие искахте да скриете нещичко от мен, ето, вие изброихте всички, които сте забелязали зад Стената, но одного забравихте. Казвате – не? А не помните ли, че там за секунда ви се мярна – че видяхте там... мен? Да, да: мен.

Пауза.

И изведнъж – като мълния през главата ми, безсрамно ясно: той – той също ги е... И целият аз, всичките ми мъки, всичко онова, което аз, в изнемога, с последни сили донесох тук като подвиг, е просто смехория, като древния анекдот за Аврам и Исак. Аврам – целият в студена пот – вече замахва с ножа към сина си – към себе си – и изведнъж отгоре глас: „Остави! Пошегувах се...“

Без да откъсвам поглед от все по-кривата усмивка, опрях ръце в края на бюрото му, бавно, бавно се отгласнах назад заедно с креслото, после изведнъж – целият – се сграбчих като наръч – и покрай виковете, стъпалата, устните – презглава.

Не помня как се озовах долу, в един обществен клозет на една от спирките на подземната железница. Там, горе, всичко загиваше, рушеше се най-великата и най-разумната в цялата история цивилизация, а тук –

по нечия ирония – всичко си беше както преди, прекрасно. И като си помислиш: всичко това е осъдено, всичко ще се покрие с трева, за всичко това ще останат само „митове“...

Нададох силен стон. И в този момент почувствувах – някой успокояващо ме гали по рамото.

Беше съседът ми, заел седалката отляво. Челото – огромна жълта парабола, на челото – жълти, нечетливи редове-бръчки. И тези редове са за мен.

– Аз ви разбирам, напълно ви разбирам – рече той. – Но все пак успокойте се, не бива. Всичко това ще се върне, неизбежно ще се върне. Важното е само всички да научат за моето откритие. Вие сте първият, комуто казвам: изчислих, че безкрайност няма!

Смаяно го погледнах.

– Да, да, казвам ви: безкрайност няма. Ако светът е безкраен, средната плътност на материята в него би трябвало да е равна на нула. А тъй като тя не е нула – това го знаем, – следователно Вселената е с граници, тя е със сферична форма и квадратът на нейния радиус u^2 е равен на средната плътност, умножена по... Ето, само това ми остава – да пресметна числовия коефициент, и тогава... Разбирате ли: всичко има граници, всичко е просто, всичко е – изчислимо; и тогава ние ще победим философски – разбирате ли? А вие, уважаеми, ми пречите да завърша изчислението си – вие крещите...

Не зная какво ме потресе повече – откритието му или неговата твърдост в часа на Апокалипсиса: в ръцете си (едва сега забелязах) държеше бележник и логаритмичен циферблат. И разбрах: дори всичко да загине, мой дълг е (пред вас, незнайни мои, любими) – да оставя записките си в завършен вид.

Поисках му лист хартия – и тук записах тези последни редове...

Исках да сложа вече точка – както древните са слагали кръст над ямите, където са хвърляли мъртвите си, когато изведнъж моливът се разтрепера и изпадна от пръстите ми...

– Слушайте – задърпах съседа си. – Слушайте, ви казвам! Вие сте длъжен – вие сте длъжен да ми отговорите: а там, където свършва вашата завършена Вселена? Какво има там – по-нататък?

Не успя да ми отговори: отгоре – по стъпалата – тропот...

Глава 40.

Конспект:

Фактите.

Камбаната.

Сигурен съм.

Ден. Ясно е. Барометърът показва 760.

Нима аз, Д-503, съм написал тези двеста и двайсет страници? Нима някога съм чувствувал – или съм си въобразявал, че изпитвам всичко това?

Почеркът – моят. И по-нататък – същият почерк, но за щастие само почеркът е същият. Никакви бълнувания, никакви нелепи метафори, никакви чувства: само факти. Защото аз съм здрав, напълно здрав, абсолютно здрав. Усмиввам се – не мога да не се усмиввам, измъкнах от главата ми някакво трънче и сега там е леко, пусто. По-точно: не пусто, но без нищо странично, което да ми пречи да се усмиввам (усмивката е нормално състояние на нормалния човек).

Фактите са такива. Онази вечер моя, открил границите на Вселената съсед, мен и всички, които бяха с нас – ни откараха в най-близкия аудиториум (номерът на аудиториума, кой знае защо, ми бе познат: 112). Там бяхме вързани върху масите и подложени на Великата Операция.

На другия ден аз, Д-503, се явих пред Благодетеля и му разказах всичко, което знаех за враговете на щастieto. Защо по-рано това ми се струваше трудно? Не разбирам. Единственото ми обяснение е в тогавашната ми болест (душата).

Същия ден вечерта – на една маса с Него, с Благодетеля, седях (за първи път) в прочутата Газова Стая. Доведоха онази жена. В мое присъствие тя трябваше да даде показания. Тази жена упорито мълчеше и се усмивваше. Забелязах, че има остри и много бели зъби и че това е красиво.

После я вкараха под Камбаната. Лицето ѝ стана много бяло, а тъй като очите ѝ са тъмни и големи – това бе много красиво. Когато започнаха да изпомпват въздуха изпод Камбаната – тя отметна назад глава, притвори очи, устните стиснати – това ми напомни нещо. Тя ме гледаше, вкопчена здраво в облегалките на креслото – гледаше ме, докато очите ѝ не се затвориха напълно. Тогава я измъкнах, върнаха я в

съзнание с помощта на електродите и отново я вкараха под Камбаната. Това се повтори три пъти – и въпреки това тя не каза нито дума. Другите, доведени с тази жена, излязоха по-честни: мнозина от тях започнаха да говорят още от първия път. Всички те утре ще се изкачат по стъпалата към Машината на Благодетеля.

Не бива да се отлага – защото в западните квартали – все още е хаос, рев, трупове, зверове и – за жалост – значителен брой номера, изменили на разума.

Но на перпендикулярния, 40-ти булевард успяхме да конструираме временна Стена от високоволтови вълни. И аз се надявам – ще победим. Нещо повече: сигурен съм – ще победим. Защото разумът трябва да победи.

1924 година

КРАЙ

© 1990 Росица Бърдарска, превод от руски

Евгений Замятин
Мы, 1924

Сканиране: sig_Ivanhoe, ноември, 2007
Разпознаване и последна редакция: NomaD, 22 декември, 2007 г.

Публикация:

Издавателство „Народна култура“, сборник „Черно слънце“, 1990

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4625>]